

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM PRVOG CIKLUSA STUDIJA NA
EKONOMSKOM FAKULTETU UNIVERZITETA U BANjOJ LUCI**

**STUDIJSKI PROGRAM
EKONOMIJA I POSLOVNO UPRAVLjANjE**

2014. GODINA

**KONAčNA IZMIJENjENA I DOPUNjENA VERZIJA
ODLUKE SENATA UNIVERZITETA U BANjOJ LUCI Broj 02/04-2.144-13/17 OD
27.04.2017. GODINE i Broj 02/04-3.2254-15/19 OD 25.09.2019. GODINE**

SADRŽAJ

Uvod.....	3
1. NAZIV I CILjEVI STUDIJSKOG PROGRAMA DODIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – STUDIJA PRVOG CIKLUSA	5
1.1. Utemeljenost studijskog programa	6
1.2. Struktura studijskog programa	6
1.3. Svrha studijskog programa.....	7
2. MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA	8
3. NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADA STUDIJSKI PROGRAM	8
4. VRSTA STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENjA	8
4.1. Vrste studija	8
4.2. Ishod procesa učenja.....	8
4.3. Izlazne kompetencije studenata (learning outcomes, engl.)	9
5. AKADEMSKI NAZIV	11
6. USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM	11
7. LISTA OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA	12
7.1. Tabelarni pregled predmeta na studijskom programu	13
7.2. Matrica ishoda učenja studijskog programa Ekonomija i poslovno upravljanje	21
7.3. Opisi, odnosno specifikacije predmeta (knjiga predmeta).....	22
8. NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENjA STUDIJA.....	23
8.1. Način izvođenja studija – tradicionalno.....	23
8.2. Neposredna nastava	23
8.3. Samostalni rad studenta	26
8.4. Ocjenjivanje studenta.....	29
9. BODOVNA VRIJEDNOST PREDMETA U SKLADU SA EVROPSKIM SISTEMOM PRENOSA BODOVA – ECTS	31
10.PREDVIĐENI BROJ SATI ZA POJEDINE PREDMETE.....	32
11.KRITERIJI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA	37
12.DOKAZ O PODUDARNOSTI.....	37
13.PREDUSLOVI ZA UPIS POJEDINIH PREDMETA	37
14.NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA.....	37
15.KRITERIJI I NAČINI OSIGURANjA KVALITETA.....	37
16.USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA	38
17.OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANjA.....	39
18.DODATAK – 7.2. SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA PRVOG CIKLUSA STUDIJA – SILABUSI	39

Uvod

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je visokoškolska institucija u sastavu Univerziteta u Banjoj Luci čija je osnovna djelatnost naučno-nastavni i naučnoistraživački rad. Ekonomski fakultet u Banjoj Luci osnovan je Rješenjem Skupštine opštine Banja Luka br. 01-012/75. od 6. 2. 1975. godine. Ekonomski fakultet se razvio iz Odjeljenja Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, koje je počelo s radom 1. novembra 1974. godine. Danas, nakon usvajanja Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske, Fakultet posjeduje sve neophodne dozvole za rad i u potpunosti ispunjavanja uslove propisane Zakonom (Rješenje o utvrđivanju uslova za početak rada visokoakademske ustanove, broj rješenja 07.1-4462/07, od 2.7.2007. godine; Rješenje o upisu u sudski registar, broj rješenja 1-587-00, od 13.9.2007. godine i Dozvolu za rad, broj dozvole 07.23/602-3900/09, od 22. 6. 2009. godine).

Misija Ekonomskog fakulteta je edukacija i osposobljavanje visokoobrazovnog akademskog i stručnog kadra, razvoj tržišno orijentisanih kompetencija studenata¹, kao i naučnoistraživački rad i saradnja na državnom, regionalnom i međunarodnom nivou sa naučnoistraživačkim institucijama, vladinim i nevladinim institucijama i privredom.

Vizija Ekonomskog fakulteta:

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je moderan, razvijen, progresivan i otvoren fakultet koji predstavlja glavnu okosnicu ekonomskog razvoja Republike Srpske.

Glavni cilj Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci je da postane lider iz oblasti visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada u okvirima Republike Srpske i Bosne Hercegovine, i šire, u regionalnom kontekstu.

Specifični ciljevi Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci su:

1. kontinuirano unapređenje kvaliteta nastavnog procesa na I, II i III ciklusu studija, usklađenog zahtjevima realnog sektora i principima bolonjskog procesa.
2. poboljšanje kompetencija nastavnog i saradničkog osoblja i izlaznih kompetencija studenata stalnim inovacijama u nastavnom procesu i naučnoistraživačkom radu i učestvovanjem u međunarodnim projektima.
3. jačanje međunarodne saradnje i pozicije Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci u inostranstvu.

Aktuelni nastavni plan i program nakon brojnih analiza, uključujući Samoevaluacioni izvještaj 2011, EFQM Self evaluation Report 2012, uspješno sprovedenog procesa akreditacije Univerziteta u Banjoj Luci u proljeće 2013. godine, sprovedene ankete među studentima o razlozima upisa na Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci 21.03. 2013. godine na uzorku od 213 studenata I godine studija, analize tržišta rada i potreba realnog sektora, na osnovu redovnih kontakata s Privrednom komorom Republike Srpske, strukovnim udruženjima, Zavodom za statistiku Republike Srpske, zasluzio je reviziju i poboljšanje.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci lider je u Republici Srpskoj po kvalitetu svojih studijskih programa, nastavnog osoblja i izlaznih profila studenata. Diplomirani studenti Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci danas su generalni direktori banaka, osiguravajućih društava, mikrokreditnih institucija, menadžeri u privatnim i javnim malim, srednjim i velikim preduzećima, glavni revizori, vodeće računovođe, ekonomski analitičari, stručnjaci za međunarodnu ekonomiju, marketing, menadžment i preduzetništvo. U posljednje dvije decenije

¹ У даљем тексту користићемо термине студент, кандидат, наставник, менаџер и остале стручне термине као родно неутралне термине који се односе и на женски и на мушки род (прим. аут.).

našom diplomom mogli su se ponositi predsjednik Republike Srpske, premijeri, ministri, viceguverneri.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci posjeduje sve tehničko-prostorne i ljudske pretpostavke za školovanje studenata na sva tri ciklusa studija. Na osnovu navedenih činjenica, potreba tržišta rada, nadogradnjom i poboljšanjem studijskog programa *Ekonomija*, od akademske 2014/2015. godine omogućili smo školovanje studentima na jednom studijskom programu I ciklusa studija pod nazivom *Ekonomija i poslovno upravljanje*.

Studenti sa diplomom Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, sa izgrađenim kompetencijama i međunarodno priznatom diplomom (veliki broj naših studenata nastavio je školovanje na studijima II i III ciklusa studija u Austriji, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Mađarskoj, Italiji, Kanadi, Sjedinjenim Američkim Državama, Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Sloveniji i drugim zemljama, prema evidenciji Studentske službe Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci) mogu se zaposliti u javnom sektoru, poslovnom nefinansijskom i finansijskom sektoru, samozapošljavanjem i zapošljavanjem u trećem sektoru. Diploma Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci je brend. To potvrđuju i diplomirani ekonomisti, masteri ekonomije, magistri ekonomskih nauka i doktori ekonomskih nauka koji obavljaju visoke državničke dužnosti u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, ali i upravljaju finansijskim institucijama, institucijama Vlade Republike Srpske, te javnim i privatnim preduzećima.

1. NAZIV I CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA DODIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – STUDIJA PRVOG CIKLUSA

Studij Ekonomskog fakulteta na I ciklusu studija organizuje se na studijskom programu: *Ekonomija i poslovno upravljanje*.

Studijski program sadrži četiri odsjeka:

1. *Finansije, bankarstvo i osiguranje,*
2. *Međunarodna ekonomija,*
3. *Poslovna ekonomija,*
4. *Kvantitativne analize.*

Odsjek *Finansije, bankarstvo i osiguranje* sadrži dva usmjerenja:

- a. Računovodstvo i revizija;
- b. Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje;

Odsjek *Međunarodna ekonomija* nema posebnih usmjerenja.

Odsjek *Poslovna ekonomija* sadrži usmjerenje *Menadžment i preduzetništvo*.

Odsjek *Kvantitativne analize* nema posebnih usmjerenja.

Ciljevi studijskog programa su osposobljavanje budućih diplomiranih ekonomista za:

- samostalno ili u timu uspješno obavljanje poslova iz oblasti ekonomije, a posebno iz užeg usmjerenja sa odsjeka, i to iz finansija, bankarstva, osiguranja, računovodstva i revizije, međunarodne ekonomije, menadžmenta, preduzetništva i kvantitativne ekonomije;
- mogućnost analiziranja dejstva endogenih i egzogenih faktora koji utiču ili mogu da utiču na rad poslovnih i drugih složenih organizacionih sistema i donošenje poslovnih i drugih odluka primjenom ekonomske teorije i metoda naučnog odlučivanja;
- nastavak studija u drugom ciklusu studija, odnosno master studiju.

Pošto se radi o osnovnim akademskim studijama, cilj studijskog programa je obrazovanje stručnjaka čije će kompetencije biti opšteg karaktera, sa širokim i svestranim uvidom u akademska znanja i praktične poslove u okviru ekonomije. Funkcionalno gledano, cilj studijskog programa je da studentima Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci ponudi bazična znanja, koncepcije, strategije i vještine savremenog istraživanja, kreiranja, planiranja, ostvarivanja, praćenja i kontrole ekonomskih i poslovnih fenomena i problema. Ovaj generalni cilj i orientacija programa postepeno i hijerarhijski bi se ostvarivali, u zavisnosti od izbornog usmjerenja, ciklusa i nivoa obrazovanja studenata.

S druge strane, cilj programa je da studentima pruži neophodne kompetencije za obavljanje ekonomskih i analitičkih poslova u preduzećima, profitnim i neprofitnim organizacijama, kao i u organima javnog sektora i institucijama, kako u domaćim, tako i u međunarodnim razmjerama. Program obezbjeđuje potrebna teorijska i primijenjena znanja koja diplomiranom studentu omogućavaju da samostalno analiziraju i rješavaju probleme iz oblasti ekonomije i poslovnog upravljanja. Program nudi široko obrazovanje i obučavanje studenata u analitičkim vještinama za efikasno i odgovorno donošenje odluka, kako na makronivou, tako i na mikronivou. Ovako koncipiran studijski program studentima pruža mogućnost izbora različitih vidova zaposlenja, traženih zanimanja i izazovnih karijera.

Pošto se radi o opštim i bazičnim sposobnostima, završavanjem prvog ciklusa studenti se mogu opredijeliti za nastavak svog obrazovanja dodatno razrađenim i fokusiranim studijskim programima drugog ciklusa (master), ili da se opredijele za proces samoosposobljavanja i građenja karijere sticanjem konkretnog poslovnog iskustva.

Posebno ističemo značaj da se kod studenata razvije društveno odgovorno ponašanje i da pri rješavanju ekonomskih problema uvažavaju društvena, politička i ekološka pitanja.

1.1. Utemeljenost studijskog programa

Studijski program I ciklusa studija *Ekonomija i poslovno upravljanje* utemeljen je na:

- Zakonu o visokom obrazovanju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 73/10, 104/11, 84/12. i 108/13);
- Statutu Univerziteta u Banjoj Luci, Statutu Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i na drugim normativno-pravnim dokumentima ovih ustanova;
- Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci;
- Pravilima studiranja na III ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci;
- Pravilniku o vanrednom studiju Univerziteta u Banjoj Luci;
- Magna karti: Magna Charta Universitatum;
- Bolonjskoj deklaraciji: The European Higher Education Area Joint Declaration of the European Ministers of Education convened in Bologna on the 19th of June 1999;
- Praškom komunikeu: Towards the European Higher Education Area – Communiqué of the meeting of European ministers in charge of higher Education i Prague on 19th of May 2001;
- Sorbonskoj deklaraciji: Joint declaration on harmonisation of the architecture of the European higher education system (Sorbone, Paris, 25th of May, 1998);
- Izjavi iz Salamanke: Message from the Salamanca Convention of European Higher Education Institutions;
- Okviru za visokoakademske kvalifikacije u Bosni i Hercegovini: Bosnia and Herzegovina (BiH) higher education qualification framework;
- Okviru kvalifikacija u evropskom prostoru visokog obrazovanja (QF EHEA);
- Evropskom okviru kvalifikacija za cjeloživotno učenje (EQF);
- Konvenciji o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u evropskom regionu (Lisabonska konvencija);
- Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG).

1.2. Struktura studijskog programa

Studijski program osnovnih akademskih studija *Ekonomija i poslovno upravljanje* traje četiri studijske godine i ima 240 ECTS bodova. Riječ je o jedinstvenom i složenom studijskom programu, koji je kreiran u skladu s najnovijim dostignućima ekonomске nauke, savremenom praksom renomiranih fakulteta u Evropi i svijetu, kao i potrebama naše privrede i društva. Studijski program je definisan tako da bude cjelovit, sveobuhvatan i usaglašen sa drugim programima Fakulteta (na studijama II i III ciklusa) prema modelu 4 + 1 + 3.

Program ima jasno definisanu svrhu i ulogu u obrazovnom sistemu u sistemu visokog obrazovanja. Ciljevi studijskog programa, ishodi učenja, znanja i vještine, koji se njegovim savladavanjem stiču, precizno su određeni i usklađeni sa osnovnim zadacima i ciljevima Fakulteta.

Prve tri godine studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci su zajedničke i daju osnovno znanje, vještine i sposobnosti namijenjene diplomiranim ekonomistima. Četvrta godina studija je specijalističkog karaktera i namijenjena je izučavanju pojedinih stručnih disciplina iz oblasti poslovne ekonomije i menadžmenta i pružaju uskostručna znanja, vještine i sposobnosti namijenjene smjerskom profilu.

Na nivou studijskog programa i u okviru pojedinih usmjerenja obezbijeđen je odgovarajući procenat izbornosti, što osnovnim akademskim studijama daje neophodnu fleksibilnost. Od ukupno 32 predmeta i završnog rada, šest predmeta, uključujući i završni rad, izborni su predmeti, što čini 18,18% od ukupnog broja predmeta. U strukturi studijskog programa zastupljene su, u odgovarajućim proporcijama, sve četiri grupe predmeta: akademsko-opšteobrazovni, teorijsko-metodološki, naučno-stručni i stručno-aplikativni.

Izborne predmete studenti biraju anketom najkasnije dvije radne sedmice prije početka svake nove akademske godine, s time da:

- minimalan broj studenata za izborni predmet na drugoj godini studija iznosi 50. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum 50 kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi na svim predmetima paralelno na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata;
- minimalan broj studenata za izborni predmet na trećoj godini studija je 20. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ukoliko anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum 20 studenata po predmetu, nastava će se izvoditi na svim predmetima paralelno na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata;
- minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija iznosi deset. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi na svim predmetima paralelno na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata po predmetu.

Nastava na ovom studijskom programu realizuje se prema planu izvođenja nastave i uz primjenu raznovrsnih metoda kako bi se kod studenata razvile različite sposobnosti i vještine i kako bi se svima omogućilo da, bez obzira na različite stilove učenja, pod približno istim uslovima usvajaju nova znanja. Plan je usaglašen sa Odlukom o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenta koji usvaja Nastavno-naučno vijeće Fakulteta neposredno prije početka akademske godine i Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci.

1.3. Svrha studijskog programa

Vizija ovog studijskog programa podrazumijeva održavanje i unapređivanje nacionalne i liderске pozicije Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci u okviru akademskih univerzitetskih studijskih programa, profilisanja koja nude znanja i kompetencija iz domena opšte i poslovne ekonomije, kao i ekonomske analitike.

Studijski program *Ekonomija i poslovno upravljanje* prati dinamične promjene u ekonomskom okruženju izlazeći u susret potrebama za novim kompetencijama, znanjima i vještinama, koji se od ekonoma zahtijevaju kako od preduzeća i privrede, tako i od državnih institucija.

Studijski program osposobljava studente za širok spektar zanimanja iz opšte i poslovne ekonomije, nudeći im najsavremenija teorijska saznanja i praktične vještine. Radi se o svestranom studijskom programu ekonomije, koji posebno naglašava višedimenzionalni pristup akademskom studiranju. Akcenat je na kombinovanju i usklađivanju makropristupa i mikropristupa, kombinovanju i usklađivanju komparativnog, međunarodnog, nacionalnog, sektorskog, granskog i poslovnog pristupa izučavanju savremenih ekonomskih predmeta, tema i problema.

Studijski program je višedimenzionalno i modularno koncipiran i strukturiran, tako da ide od opštih ka pojedinačnim i specifičnim znanjima koja se nude studentima iz: ekonomske analize i politike; ekonomske teorije, ekonomske politike i razvoja, fiskalne ekonomije, monetarne ekonomije, međunarodne ekonomije; preduzetništva, marketinga, menadžmenta, trgovine, računovodstva, revizije, poslovnih finansija, aktuarstva, operacionih istraživanja, statistike, informatike, ekonometrije i kvantitativnih finansija.

Pored kreiranja i stvaranja kompetentnih i traženih obrazovnih profila na tržištu rada koji bi se brzo zapošljavali, svrha ovog složenog i višedimenzionalnog studijskog programa je i osposobljavanje studenata za nastavak studija na master, specijalističkim (studij II ciklusa) i doktorskim studijama (studij III ciklusa) iz oblasti poslovne ekonomije i upravljanja.

Svrshodnost studijskog programa provjerava se i testira u okviru njegove naučne zasnovanosti na svim dosadašnjim tokovima razvoja ekonomske nauke u domaćim i svjetskim okvirima. Zbog toga je nastavni plan kompatibilan s programima istih ili sličnih usmjerenja na inostranim univerzitetima,

dok nastavni programi pojedinih predmeta uvažavaju sva naučna dostignuća stranih i domaćih autora.

Program istovremeno prati i sve novine u oblasti obrazovanja, kao što su standardi visokog obrazovanja, standardi kvalifikacija kao i pravce razvoja visokog obrazovanja u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini u cilju pružanja kvalitetnog, fleksibilnog i efikasnog obrazovnog procesa.

2. MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA

Model studijskih programa je 4 + 1 + 3. Dodiplomski studij traje četiri godine, odnosno osam semestara ili 240 ECTS poena, master studij traje jednu godinu, odnosno dva semestra ili 60 ECTS poena, a doktorski studij traje tri godine, ili 180 ECTS poena, što ukupno čini 480 ECTS poena.

3. NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADA STUDIJSKI PROGRAM

Studijski program I ciklusa studija *Ekonomija i poslovno upravljanje* sa četvorogodišnjih dodiplomskih akademskih studija pripadaju naučnoj oblasti 5.0.0. Društvene nauke, naučnom polju 5.2.0. Ekonomija i poslovanje.

Studijskom programu pripadaju naučne oblasti kategorizovane u uže naučne oblasti prema Nomenklaturi polja i užih naučnih oblasti Pravilnika o izmjeni pravilnika o naučnim i umjetničkim oblastima, poljima i užim oblastima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 27/2010) i Odlukom Senata Univerziteta u Banjoj Luci, broj: 02/04-3.2082-64/12, od 13. 9. 2012. godine:

Aktuarstvo, Ekonometrija, Ekonomsko planiranje i razvoj, Ekonomска analiza, Fiskalna ekonomija, Marketing, Međunarodna ekonomija, Monetarna ekonomija, Operaciona istraživanja, Poslovne finansije, Preduzetnička ekonomija, Računovodstvo i revizija, Teorijska ekonomija, Statistička analiza, Menadžment i Poslovna informatika.

1.0.0 Prirodne nauke, 1.1.0 Matematika, 1.1.1 Matematička analiza i primjena

5.0.0 Društvene nauke, 5.5.0 Pravo, 5.5.8 Poslovno pravo i pravo društava

5.0.0 Društvene nauke, 5.4.0 Sociologija, 5.4.1 Teorijska sociologija

5.4.4 Sociologija kulture.

4. VRSTA STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA

4.1. Vrste studija

Studijski program I ciklusa studija *Ekonomija i poslovno upravljanje* (četvorogodišnji dodiplomski akademski studij) traje osam semestara, ukupno 240 ECTS poena.

4.2. Ishod procesa učenja

Nakon uspješnog završetka I ciklusa studija studenti će steći kvalifikacije s kojima će:

- pokazati osnovna i specifična znanja iz oblasti ekonomije primjenljiva u rješavanju problema poslovnog odlučivanja i upravljanja prostim i složenim organizacionim sistemima u privrednim i neprivrednim djelatnostima;
- uspješno primjenjivati alatke mikroekonomske i makroekonomske analize na osnovu kojih će biti sposobljeni da kritičkim sudom donose kratkoročne i dugoročne poslovne odluke,

kako u uslovima prosperiteta, tako i uslovima recesije, krize i oskudnosti informacija na tržištu;

- biti sposobljeni da primjenjuju osnovne metode sticanja znanja i primijenjenih istraživanja iz oblasti ekonomije, primjenjujući dostupne pristupe za rješavanje problema shodno principu racionalnosti raspoloživih inputa, tj. resursa i raspoloživog vremena;
- primjenom modernih sredstava komunikacije i poznavanjem stranih jezika biti sposobljeni za prenos i razmjenu ideja, informacija, definisanje i jasno razgraničenje relevantnih problema u odnosu na nerelevantne koje treba rješavati, kao i obezbjeđenje mogućih rješenja problema i širem auditoriju koji ne posjeduje specifična znanja iz oblasti ekonomije;
- biti u mogućnosti da započnu samostalno ili u timu vlastiti biznis, primjenjujući stečena znanja, kao i sposobnost za timski rad;
- izgraditi vještine i trajnu motivisanost za nastavak školovanja na drugom ciklusu studija i aktivnu primjenu koncepta cjeloživotnog učenja.

4.3. Izlazne kompetencije studenata (learning outcomes, engl.)

Od opštih znanja i vještina studenti bi stekli i usvojili osnovne informacije i putokaze o ekonomskoj nauci, kako kroz teorijsku, matematičko-statističku, tako i praktičnu prizmu. S tim u vezi studenti bi bili sposobljeni da razumiju ulogu i značaj optimizacije odnosa između ulaganja i efekata, kako na makronivou, tako i na mikronivou. Bili bi u mogućnosti da verbalno, grafički, matematički i ekonometrijski predstavljaju ekonomske ideje i analize, uključujući i njihov međusobni odnos. Pored toga bili bi sposobljeni da raspravljaju, analiziraju i procjenjuju politiku vlade i da procijene ekonomske performanse naše privrede, drugih privreda i globalne ekonomije. Izučavanjem ekonomije studenti bi trebalo da razumiju i primjenjuju ključne pojmove: oportunitetni troškovi, maksimizacija profita, motivisanje i podsticanje ljudskih potencijala, analizu ravnoteže, neravnoteže i stabilnosti, strateško razmišljanje, očekivanja, predviđanja i iznenadenja, značaj graničnih analiza, sistemski i procesni pristup i dinamiku.

Radi se o osnovnim principima efikasnog funkcionisanja i progresivnog razvoja, koji su od presudnog i opredjeljujućeg značaja za životnu perspektivu pojedinca, porodice, preduzetnika, malog, srednjeg ili velikog preduzeća, profitne i neprofitne organizacije, državne, međunarodne ili globalne organizacije i institucije. Studenti koji upoznaju, razumiju, praktično prepoznaju i primjenjuju osnovne principe ekonomski logičnog funkcionisanja i progresivnog rasta i razvoja u bilo kojoj od navedenih sfera moguće primjene ne treba da brinu za svoju perspektivu.

Tokom studija od studenata se očekuje da steknu određene prenosive vještine, koje se u svom razvoju stiču proučavanjem ekonomskih principa i ekonomskih metoda. Ove vještine mogu se sumirati kao: apstrakcija; analiza, dedukcija i indukcija; kvantifikacija, projektovanje i donošenje odluka.

Nakon završetka ovog složenog i višedimenzionalnog studijskog programa, nezavisno od toga koji odsjek i usmjerenje izaberu i završe, studenti će ovladati savremenim vještinama podrške i operativnog snalaženja, kao što su: kompjuterske vještine, kreativni individualni i timski rad, multimedijalne prezentacione vještine, te vještine usmene i pismene komunikacije, poslovnog pregovaranja, te istraživačkog i analitičkog snalaženja.

Izlazne kompetencije (learning outcomes, engl.) studenata dodatno su profilisane studijskim modulom koji izaberu i završe, tj. izabranim odsjekom i usmjerenjem.

Studenti koji završe odsjek **Finansije, bankarstvo i osiguranje**, tj. usmjerenje **Računovodstvo i revizija**, stiču sposobnost za kreativno rješavanje problema i odlučivanje iz oblasti računovodstva, revizije i finansijskog upravljanja, kao i drugih aspekata poslovanja preduzeća i drugih profitnih i neprofitnih organizacija. Program bi pružio i bazična znanja iz opštih predmeta, pojedinih užih disciplina i pomoćnih sadržaja.

Studenti koji završe odsjek *Finansije, bankarstvo i osiguranje* i usmjerjenje *Računovodstvo i revizija* biće osposobljeni da samostalno ili u timu obavljaju sljedeće poslove: profesionalno bavljenje i rukovođenje poslovima računovodstva i upravljačkog računovodstva u privrednim i neprivrednim organizacijama, poreskoj upravi, poslovi interne i eksterne revizije, poslovi forenzičkog računovodstva, državne revizije, poslovi donošenja finansijskih i investicionih odluka, poslovi investicionog savjetnika, portfolio menadžera, poslovi finansijske analize, procjene vrijednosti preduzeća i poslovi finansijskog menadžera.

Studenti koji završe odsjek ***Finansije, bankarstvo i osiguranje***, odnosno usmjerjenje ***Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje***, stiču osnovna znanja iz tih specifičnih ekonomskih djelatnosti i bili bi osposobljeni za: rad u bankama i drugim finansijskim organizacijama, kao i u državnoj administraciji; rad u osiguravajućim kompanijama, penzijskim i zdravstvenim fondovima, kao i u nadzornim organima; rad na finansijskim i robnim berzama na nacionalnom i međunarodnom nivou, brokersko-dilerskim društвima, u investicionim fondovima, rad u državnoj upravi i lokalnoj samoupravi, poreskoj upravi i preduzećima, kao i na poslovima finansiranja razvojnih projekata.

Studenti koji završe ovaj odsjek i usmjerjenje *Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje* osposobljeni su da samostalno ili u timu obavljaju: ekonomске poslove u kompanijama koje se bave bankarstvom, osiguranjem, poslove portfolio menadžmenta; poslove ekonomiste u međunarodnim finansijskim institucijama, poslove finansijskih stručnjaka, poslove risk menadžera, aktuarske poslove, poslove procjenitelja rizika i šteta u osiguranju; posrednika i zastupnika u osiguranju, dileru i brokera na berzi, poslove finansijskih inspektora (za banke i osiguravajuće kompanije prvenstveno), poslove stručnih saradnika u komisiji za hartije od vrijednosti, ministarstvu za finansije, rad i socijalna pitanja.

Studenti koji završe odsjek, tj. usmjerjenje ***Međunarodna ekonomija***, trebalo bi nakon završetka ovoga odsjeka da ovladaju osnovnim znanjima iz oblasti međunarodnog poslovanja, konkretno, za obavljanje spoljnotrgovinskih poslova u preduzećima. Pored toga, dobijaju osnovna znanja iz međunarodne trgovine i spoljnotrgovinske politike, tako da mogu prihvati poslove u državnim organima koji su nadležni za ovu oblast. Fokusirajući se na segment međunarodnih finansija, studenti će biti osposobljeni za: naučnoistraživački rad iz oblasti međunarodnih ekonomskih odnosa i međunarodnih finansija, aktivno učešće u analizi, rješavanju problema i implementaciji odluka iz domena ekonomске analize i politike, analizu tržista rada, analizu i primjenu finansijskih i investicionih odluka u javnom sektoru i preduzećima, procjenu rizika i upravljanje promjenama u savremenim međunarodno orijentisanim organizacijama.

Studenti koji završe ovaj odsjek biće osposobljeni da samostalno ili u timu obavljaju poslove ekonomiste u spoljnotrgovinskim firmama, poslove saradnika u nadležnom ministarstvu za ekonomске odnose sa inostranstvom, poslove ekonomiste za spoljnotrgovinska plaćanja u bankama, ekonomiste carinskog poslovanja, ekonomiste u špediterskim firmama, poslove u kreditnom sektoru, investicionom sektoru, sektoru za procjenu rizika, sektoru za makroekonomsku i mikroekonomsku analizu, poslove ekonomskog konsaltinga, poslove analitike i predviđanja makroekonomskih kretanja, poslove ekonomiste u organima državne uprave, ekonomiste u centralnoj banci, ekonomiste u ministarstvima, ekonomiste analitičara u nacionalnoj službi za zapošljavanje, ekonomiste u sindikatima, ekonomiste u udruženjima poslodavaca, poslove ekonomskog komentatora, uređivanja u izdavaštvu iz oblasti ekonomije, te poslove naučnoistraživačkog rada u oblasti ekonomije.

Ukoliko se studenti opredijele da završe odsjek ***Poslovna ekonomija***, usmjerjenje ***Menadžment i preduzetništvo***, biće osposobljeni za vođenje regularnih aktivnosti i novih poduhvata u oblastima: marketinga, finansija i računovodstva, proizvodnje, ljudskih resursa, logistike, planiranja i kontrole poslovanja, upravljanja kvalitetom, trgovine i turizma. Studenti bi bili osposobljeni i za dalje obrazovanje i stručno usavršavanje i za primjenu znanja pri praktičnom rješavanju poslovnih problema na mikronivou i ekonomsko-političkih problema na makronivou. Oni se mogu angažovati na menadžerskim, rukovodećim poslovima u okviru preduzeća, finansijskih institucija, banaka,

javne uprave i državnih organa. Posebno ističemo njihovu sposobnost za pokretanje vlastitog posla i upravljanje rastom preduzeća zasnovanom na znanju i inovacijama.

Studenti koji završe ovaj odsjek biće osposobljeni da samostalno ili u timu obavljaju: poslove planiranja, organizovanja, vođenja i kontrole poslovnih procesa, organizovanja strukture i procesa, poslove upravljanja odnosima s kupcima, upravljanja ljudskim resursima, poslove finansijskog izvještavanja i mjerena performansi, poslove upravljanja kvalitetom, upravljanja projektima, poslove finansijskog menadžmenta, upravljanja međunarodnim poslovnim operacijama, organizacionog razvoja, poslovnog restrukturiranja, poslovnog konsaltinga, rad u profitnim i neprofitnim organizacijama, državnim, međunarodnim i nevladinim organizacijama, te samostalno vođenje vlastitog biznisa.

Ukoliko se studenti opredijele da završe odsjek **Kvantitativne analize**, biće osposobljeni za zanimanja: statističar demograf, statističar ekonomista, statističar osiguravajućeg zavoda, statističar primjenjene statistike, statističar u oblasti istaživanja javnog mnjenja, statističar u oblasti zdravstva/obrazovanja, aktuar, analitičar istraživač tržišta, ekonometričar, ekonomista planer analitičar, administrator baze podataka; analitičar baze podataka, projektant baze podataka, projektant informacionog sistema, sistem programer, programer, programer baze podataka, finansijski stručnjak za finansijske instrumente i tržišta.

Studenti koji završe ovaj odsjek biće osposobljeni da samostalno ili u timu obavljaju sljedeće poslove: rad u preduzećima (prije svega u sektoru za plan i analizu), rad u statističkim zavodima, rad u agencijama za istraživanje tržišta, rad u osiguravajućim kompanijama, penzijskim fondovima i fondovima zdravstvenog osiguranja, u ministarstvima i Centralnoj banci na donošenju strateških odluka, u ekonomskim institutima i institutima za sociološke studije (kvantitativna analiza), rad u računskim centrima i odjeljenjima za primjenu informaciono-komunikacione tehnologije u različitim oblastima poslovanja, u specijalizovanim preduzećima za proizvodnju softvera, projektovanje informacionih sistema i uvođenje novih informacionih tehnologija u poslovanje, na robnim berzama na nacionalnom i međunarodnom nivou, u državnoj upravi, tijelima koja regulišu finansijske institucije i finansijska tržišta.

5. AKADEMSKI NAZIV

Nakon završetka prvog ciklusa studija, student stiče akademsko zvanje diplomirani ekonomista, sa dodatkom diplome i naznakom odsjeka i usmjerenja – 240 ECTS poena. (Bachelor of Science in Economics with diploma supplement with indicated course – 240 ECTS points, engl.)

Skraćenica

Dipl. ek. (BSc in Economics, engl.), uz dodatak oblasti iz koje je student diplomirao.

6. USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM

Pravo upisa na prvi ciklus studija imaju svi kandidati koji su završili četvorogodišnje srednjoškolsko usmjerjenje (Statut Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, članovi 33, 34. i 35) prema uslovima iz konkursa koje raspisuje Ministarstvo prosvjete i kulture, na kraju završetka nastave u ljetnom semestru, prema akademskom kalendaru koji usvaja Senat Univerziteta u Banjoj Luci prije početka svake akademske godine.

Opšte odredbe uslova za upis su:

- a. Osnovni uslov za upis na studijski program prve godine prvog ciklusa studija *Ekonomija i poslovno upravljanje* je završeno četvorogodišnje srednjoškolsko obrazovanje u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini ili ekvivalentno obrazovanje u inostranstvu.

- b. Vlada Republike Srpske donosi odluku o broju redovnih i vanrednih studenata koji se upisuju u prvu godinu I i II ciklusa studija, na osnovu člana 5. i 6. Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 73/10, 104/11, 84/12 i 108/13).
- v. Budući studenti najkasnije dva mjeseca prije održavanja prijemnog ispita imaju priliku da se spremaju za prijemni ispit, izučavajući Vodič sa priručnikom za polaganje prijemnog ispita, slobodno dostupnog na www.ef.unibl.org i učestvovanjem na pripremnoj nastavi, koju Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci može organizovati ukoliko postoji interes potencijalnih kandidata.
- g. Kandidati koji konkurišu na upis polažu prijemni ispit iz opšte kulture iz oblasti: osnovi ekonomije, računovodstvo, matematika, statistika, sociologija, istorija, geografija, srpski jezik i književnost. Pismeni kvalifikacioni ispit radiće se u formi testa koji će se sastojati od 20 pitanja i trajaće 45 minuta. Svako pitanje sadrži četiri ponuđena odgovora od kojih je samo jedan tačan, na koji se odgovara zaokruživanjem slova ispred odgovora. Dozvoljeno je zaokružiti samo jedan odgovor. Za tačno zaokružen odgovor dobija se 2,5 poena, a za netačno zaokružen oduzima se 0,5 poena. Ukoliko se ne zaokruži ni jedan od ponuđenih odgovora, tada se ne oduzimaju poeni. Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti na testu je pedeset (50). Uspjeh iz srednje škole omogućuje maksimalnih pedeset (50) bodova. Broj bodova ostvaren na osnovu opštег uspjeha dobija se tako da se prosječna ocjena iz svih predmeta četvorogodišnje srednje škole množi sa brojem 10 (deset). Kandidat može na prijemnom ispitu po oba mjerila osvariti maksimalno 100 (stotinu) bodova. U slučaju istog ukupnog broja bodova dvaju ili više kandidata, prednost ima kandidat sa većim brojem bodova ostvarenim na prijemnom ispitu.
- đ. Na Univerzitetu u Banjoj Luci pravo upisa nemaju kandidati koji na prijemnom ispitu nisu ostvarili najmanje 15 bodova i koji su ostvarili prosječnu ocjenu manju od 2,6 tokom četvorogodišnjeg školovanja.
- e. Realizaciju prijemnog ispita i utvrđivanje redoslijeda kandidata (rang-liste) obavlja Komisija za upis studenata Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci u saradnji sa Centralnom komisijom za upis na studijske programe Univerziteta u Banjoj Luci.
- ž. Nakon polaganja prijemnog ispita Komisija za upis studenata objavljuje preliminarne rezultate prijemnog ispita na veb-stranici www.ef.unibl.org i na oglasnoj ploči Fakulteta, te objavljuje termine za eventualne žalbe i uvid u radove u trajanju maksimalno 48 časova nakon objavljivanja preliminarnih rezultata prijemnog ispita.
- z. Istekom žalbenog roka Komisija za prijemni ispit objavljuje konačnu listu kandidata najkasnije u roku 5 (pet) dana od sproveđenja prijemnog ispita, na osnovu koje će se obaviti upis studenata.

7. LISTA OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA

Lista – pregled obaveznih i izbornih studijskih predmeta data je u okviru Tabelarnog pregleda predmeta na studijskom programu *Ekonomija i poslovno upravljanje* za svaki pojedini odsjek i usmjerenje. Prve tri godine studija zajedničke su za sve studente, dok u četvrtoj studenti nastavljaju studij na odsjeku i usmjerenju koji su izabrali prilikom upisa na prvu godinu studija (na način opisan u međunaslovu 6. Uslovi za upis na studijski program).

Svi predmeti u studijskom programu razvrstani su prema svome statusu. Zavisno od toga da li je student obavezan da ih upiše, predmeti se dijele na obavezne (O) i izborne (I). Studenti na početku akademske godine, odnosno semestra, upisuju obavezne predmete te biraju i upisuju potreban broj izbornih predmeta od ponuđenih (na način opisan u međunaslovu 1.2. Struktura studijskog programa, stranice 7. i 8).

U strukturi studijskog programa *Ekonomija i poslovno upravljanje* izborni predmeti obuhvataju ukupno 33 ECTS bodova (jedan izborni predmet u drugoj godini studija, dva u trećoj i tri u četvrtoj

godini studija, uključujući i završni rad) što u odnosu na ukupan broj (240) ECTS bodova čini 13,17% ECTS bodova ili 18,18% predmeta, uključujući i završni rad.

Na ovaj način obezbijeđena je fleksibilnost studijskog programa koja pokazuje u kojoj mjeri je zastupljena mogućnost studenata da učestvuju u kreiranju sopstvenog obrazovanja. Ovakav koncept studija – "usmjeren prema studentima" – prihvata studente kao partnere i podrazumijeva njihovo aktivno učestvovanje u procesu obrazovanja tokom čitavog procesa studija.

Studenti upisuju, izvršavaju predispitne obaveze i polažu ispite iz svakog obaveznog predmeta. Ukoliko u toku akademske godine student ne položi ispit iz obaveznog predmeta, taj predmet ponovo upisuje naredne akademske godine, prema odredbama Pravila studiranja na I i II ciklusu Univerziteta u Banjoj Luci (više informacija o pravilnicima i uputstvima na zvaničnoj veb-stranici Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci <http://www.efbl.org/>). **Student koji ostvari uslov za upis u IV godinu studija ili stekne pravo slušanja unaprijed predmeta iz IV godine studija prilikom obnavljanja III godine studija, prilikom upisa bira željeno usmjerjenje.**

U pogledu predispitnih obaveza i ispita iz izbornih predmeta, studenti izvršavaju predispitne obaveze i polažu ispite iz predmeta koje su izabrali i upisali na početku akademske godine, odnosno na početku zimskog semestra, prema odredbama Odluke o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata koje usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci neposredno prije početka svake akademske godine.

Naredna podjela predmeta na obavezne i izborne obezbjeđuje sistematizaciju predmeta po semestrima i godinama studija u pogledu obaveza studenata, sticanja potrebnog znanja, vještina i radnih sposobnosti, šireg obrazovanja i drugih zahtjeva profesije diplomiranog ekonomiste. Ova podjela omogućava i povezivanje sadržaja predmeta po semestrima i godinama studija, odnosno omogućava uspostavljanje redoslijeda izučavanja predmeta i utvrđivanje preduslova za upis pojedinih predmeta ili grupe predmeta.

7.1. Tabelarni pregled predmeta na studijskom programu

Prva godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Osnovi ekonomije	4	2			8
Ekonomika preduzeća	4	2			8
Poslovna informatika	3	2			6
Matematika za ekonomiste	4	4			8
Statistika			4	3	8
Poslovno pravo			3	2	6
Finansijsko računovodstvo			4	3	8
Menadžment			4	2	8
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Druga godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Mikroekonomija	4	3			8
Monetarne i javne finansije	4	2			8
Upravljačko računovodstvo	4	3			8
Izborni predmet 1:	3	2			6
Makroekonomija			4	3	8
Međunarodni ekonomski odnosi			4	2	7
Finansijski menadžment			4	2	8
Finansijska matematika			4	2	7
UKUPNO:	15	10	16	9	60

Izborni predmeti za drugu godinu:

1. Organizacija
2. Sociologija za ekonomiste
3. Ekomske doktrine
4. Poslovna kultura i etika

Napomena o izboru izbornih predmeta:

– Minimalan broj studenata za izborni predmet na drugoj godini studija je pedeset. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum pedeset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

Napomena o uslovljenosti predmeta:

1. Predmet Mikroekonomija uslovjen je položenim predmetom Osnovi ekonomije iz prve godine studija.
2. Predmet Međunarodni ekonomski odnosi uslovjen je položenim predmetom Osnovi ekonomije iz prve godine studija.
3. Predmet Upravljačko računovodstvo uslovjen je položenim predmetom Finansijsko računovodstvo iz prve godine studija.
4. Predmet Finansijska matematika uslovjen je položenim predmetom Matematika za ekonomiste iz prve godine studija.

Treća godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Marketing	4	3			8
Preduzetnička ekonomija	4	2			7
Revizija	4	3			8
Izborni predmet 2: Strani jezik za ekonomiste I	3	2			5
Stručna praksa					2
Ekonomsko-matematički modeli i metode			4	4	8
Menadžment ljudskih resursa			4	2	8
Teorija i politika privrednog razvoja			4	2	7
Izborni predmet 3: Strani jezik za ekonomiste II			3	2	5
Stručna praksa					2
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Izborni predmeti za treću godinu:

1. Engleski jezik za ekonomiste I i II
2. Njemački jezik za ekonomiste I i II
3. Ruski jezik za ekonomiste I i II

Napomena o uslovjenosti predmeta:

1. Predmet Strani jezik za ekonomiste II uslovljen je položenim predmetom Strani jezik za ekonomiste I.
2. Predmet Revizija uslovljen je položenim predmetom Upravljačko računovodstvo iz druge godine studija.

Napomena o izboru izbornih predmeta:

– Minimalan broj studenata za izborni predmet na trećoj godini studija je dvadeset. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum dvadeset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

Završni rad: Završni rad će se pisati iz predmeta po izboru studenta u formi stručnog (završnog) rada i **braniće se pred tročlanom komisijom**. Za uspješno odbranjen završni rad dodjeljivaće se ECTS poeni i jedinstvena ocjena od 5 (pet) do 10 (deset), shodno članu 58. Pravila studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci. Konačna ocjena iz završnog ispita ulazi u prosjek ocjena položenih ispita.

Četvrta godina studija**ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANJE****Usmjerenje: Računovodstvo i revizija**

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Finansijska tržišta	4	3			8
Strateški finansijski menadžment	4	2			8
Teorija i politika bilansa	4	3			7
Izborni predmet 4:	3	2			5
Stručna praksa					2
Revizija finansijskih izvještaja			4	3	6
Analiza hartija od vrijednosti			4	2	6
Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			4	3	6
Izborni predmet 5:			3	2	5
Stručna praksa					2
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Napomena o uslovjenosti predmeta:

1. Predmet Teorija i politika bilansa uslovljen je položenim predmetima Upravljačko računovodstvo sa druge i Revizije sa treće godine studija.
2. Predmet Revizija finansijskih izvještaja uslovljen je položenim predmetom Revizija sa treće godine studija.
3. Predmet Analiza hartija od vrijednosti uslovljen je položenim predmetom Finansijska tržišta iz četvrte godine studija.

Napomena o izboru izbornih predmeta:

– Minimalan broj studenata za izborni predmet na trećoj godini studija je deset. Ukoliko studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

Izborni predmeti**Usmjerenje: Računovodstvo i revizija**

Forenzičko računovodstvo
Elektronsko poslovanje
Interni obračun
Finansijska ekonomija
Etika za profesionalne računovođe

Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Finansijska tržišta	4	3			8
Teorija i politika bilansa	4	3			8
Bankarstvo	4	2			7
Izborni predmet 4: Stručna praksa	3	2			5
Analiza hartija od vrijednosti			4	2	6
Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			4	3	6
Ekonomika osiguranja i aktuarstvo			4	3	6
Izborni predmet 5: Stručna praksa			3	2	5
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Izborni predmeti**Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje**

Elektronsko poslovanje
Revizija finansijskih izvještaja (8. semestar)
Međunarodno bankarstvo
Međunarodne finansije
Forenzičko računovodstvo
Etika za profesionalne računovođe

Napomena o uslovjenosti predmeta:

1. Predmet Teorija i politika bilansa uslovjen je položenim predmetima Upravljačko računovodstvo sa druge i Revizije sa treće godine studija.
2. Predmet Revizija finansijskih izvještaja uslovjen je položenim predmetom Revizija sa treće godine studija.
3. Predmet Analiza hartija od vrijednosti uslovjen je položenim predmetom Finansijska tržišta iz četvrte godine studija.

Napomena o izboru izbornih predmeta:

– Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj studija iznosi deset. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ako anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset studenata, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

ODSJEK: MEĐUNARODNA EKONOMIJA

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Ekonomika Evropske unije	4	3			8
Međunarodne finansije	4	2			8
Spoljnotrgovinsko poslovanje	4	3			7
Izborni predmet 4:	3	2			5
Stručna praksa					2
Međunarodna trgovina			4	3	6
Svjetska tržišta			4	3	6
Savremeni ekonomski sistemi			4	2	6
Izborni predmet 5:			3	2	5
Stručna praksa					2
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Izborni predmeti

Odsjek: Međunarodna ekonomija

Međunarodni biznis

Međunarodno poslovno pravo (8. semestar)

Ekonometrija (7. semestar)

Ekonomска statistika

Napomena o izboru izbornih predmeta:

- Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija je deset. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA

Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Strategijski menadžment	4	3			8
Menadžment projekata	4	3			8
Liderstvo	4	2			7
Izborni predmet 4:	3	2			5
Stručna praksa					2
Menadžment kvaliteta			4	2	6
Ekonomika i upravljanje MSP			4	3	6
Istraživanje i upravljanje marketingom			4	3	6
Izborni predmet 5:			3	2	5
Stručna praksa					2
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Izborni predmeti

Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo

Preduzetništvo i e-biznis

Preduzetništvo u javnom sektoru

Ekonomika javnog sektora

Korporativna društvena odgovornost

Krizni menadžment

Međunarodni biznis

Napomena o izboru izbornih predmeta:

- Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija je deset. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

ODSJEK: KVANTITATIVNE ANALIZE

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Operaciona istraživanja	4	3			8
Elektronsko poslovanje	4	2			8
Ekonometrija	4	3			7
Izborni predmet 4: Stručna praksa	3	2			5
Ekonomска statistika			4	3	6
Teorija i modeli odlučivanja			4	2	6
Primjena softvera u ekonomiji			4	3	6
Izborni predmet 5: Stručna praksa			3	2	5
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Izborni predmeti

Istraživanje i upravljanje marketingom

Analiza vremenskih serija

Multivarijaciona analiza

Kvantitativne finansije

Projektovanje informacionih sistema

Teorija uzoraka i planiranje eksperimenata

Neparametarski statistički metodi

Napomena o izboru izbornih predmeta:

- Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija je deset. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

Spisak obaveznih i izbornih predmeta dat je u tabeli 7.1.

Studijski program: Ekonomija i poslovno upravljanje**Nivo studija:** Prvi ciklus studija (dodiplomski studij)**Tabela 7.1. SPISAK OBAVEZNIH PREDMETA**

Red. broj	Naziv predmeta	Uža naučna oblast
1	Osnovi ekonomije	Teorijska ekonomija
2	Ekonomika preduzeća	Teorijska ekonomija
3	Poslovna informatika	Poslovna informatika
4	Matematika za ekonomiste	Matematička analiza i primjene (PMF)
5	Statistika	Statistička analiza
6	Poslovno pravo	Poslovno (trgovinsko) pravo i pravo društava (PF)
7	Finansijsko računovodstvo	Računovodstvo i revizija
8	Menadžment	Menadžment
9	Mikroekonomija	Teorijska ekonomija
10	Monetarne i javne finansije	Monetarna ekonomija i Fiskalna ekonomija
11	Upravljačko računovodstvo	Računovodstvo i revizija
12	Makroekonomija	Teorijska ekonomija
13	Međunarodni ekonomski odnosi	Međunarodna ekonomija
14	Finansijski menadžment	Poslovne finansije
15	Finansijska matematika	Aktuarstvo
16	Marketing	Marketing
17	Teorija i politika privrednog razvoja	Ekonomsko planiranje i razvoj
18	Revizija	Računovodstvo i revizija
19	Ekonomsko-matematicki modeli i metode	Operaciona istraživanja
20	Menadžment ljudskih resursa	Menadžment
21	Preduzetnička ekonomija	Preduzetnička ekonomija
22	Finansijska tržišta	Poslovne finansije
23	Strateški finansijski menadžment	Poslovne finansije
24	Teorija i politika bilansa	Računovodstvo i revizija
25	Revizija finansijskih izvještaja	Računovodstvo i revizija
26	Analiza hartija od vrijednosti	Poslovne finansije
27	Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava	Računovodstvo i revizija
28	Bankarstvo	Poslovne finansije
29	Ekonomika osiguranja i aktuarstvo	Aktuarstvo
30	Ekonomika Evropske unije	Međunarodna ekonomija
31	Međunarodne finansije	Međunarodna ekonomija
32	Spoljnotrgovinsko poslovanje	Međunarodna ekonomija
33	Svjetska tržišta	Medunarodna ekonomija
34	Međunarodna trgovina	Međunarodna ekonomija
35	Savremeni ekonomski sistemi	Ekomska analiza
36	Strategijski menadžment	Menadžment
37	Menadžment projekata	Menadžment
38	Liderstvo	Menadžment
39	Menadžment kvaliteta	Menadžment
40	Ekonomika i upravljanje MSP	Preduzetnička ekonomija
41	Istraživanje i upravljanje marketingom	Marketing
42	Operaciona istraživanja	Operaciona istraživanja
43	Elektronsko poslovanje	Poslovna informatika
44	Ekonometrija	Operaciona istraživanja
45	Ekomska statistika	Statistička analiza
46	Teorija i modeli odlučivanja	Operaciona istraživanja
47	Primjena softvera u ekonomiji	Poslovna informatika

SPISAK IZBORNIH PREDMETA

Red. broj	Naziv predmeta	Uža naučna oblast
1	Organizacija	Menadžment
2	Sociologija za ekonomiste	Teorijska sociologija
3	Ekonomске doktrine	Ekonomска analiza
4	Poslovna kultura i etika	Sociologija kulture
5	Engleski jezik za ekonomiste I	Specifični jezici - engleski jezik
7	Njemački jezik za ekonomiste I	Specifični jezici - njemački jezik
8	Ruski jezik za ekonomiste I	Specifični jezici - ruski jezik
9	Engleski jezik za ekonomiste II	Specifični jezici - engleski jezik
10	Njemački jezik za ekonomiste II	Specifični jezici - njemački jezik
11	Ruski jezik za ekonomiste II	Specifični jezici - ruski jezik
12	Forenzičko računovodstvo	Računovodstvo i revizija
13	Elektronsko poslovanje	Poslovna informatika
14	Interni obračun	Računovodstvo i revizija
15	Finansijska ekonomija	Poslovne finansije
16	Etika za profesionalne računovođe	Računovodstvo i revizija
17	Međunarodno bankarstvo	Poslovne finansije
18	Međunarodne finansije	Međunarodna ekonomija
19	Revizija finansijskih izvještaja	Računovodstvo i revizija
20	Međunarodni biznis	Menadžment
21	Ekonometrija	Operaciona istraživanja
22	Ekonomска statistika	Statistička analiza
23	Međunarodno poslovno pravo	Međunarodno poslovno pravo
24	Preduzetništvo i e-biznis	Preduzetnička ekonomija i Poslovna informatika
25	Preduzetništvo u javnom sektoru	Preduzetnička ekonomija
26	Ekonomika javnog sektora	Ekonomsko planiranje i razvoj
27	Korporativna društvena odgovornost	Menadžment
28	Krizni menadžment	Menadžment
29	Istraživanje i upravljanje marketingom	Marketing
30	Analiza vremenskih serija	Statistička analiza
31	Multivarijaciona analiza	Statistička analiza
32	Kvantitativne finansije	Operaciona istraživanja i Poslovne finansije
33	Projektovanje informacionih sistema	Poslovna informatika
34	Teorija uzoraka i planiranje eksperimenta	Statistička analiza
35	Neparametarski statistički metodi	Statistička analiza

7.2. Matrica ishoda učenja studijskog programa Ekonomija i poslovno upravljanje

Ishodi učenja programa		STRUČNE KOMPETENCIJE			OPŠTE KOMPETENCIJE		
		Grupna kompetencija			Instrumen-talne	Interper-sonalne	Sistem-ske
		znanje	vještina	stavovi			
OPŠTI	Statistika						
	Poslovna informatika						
	Matematika za ekonomiste						
OSNOVNI	Osnovi ekonomije						
	Ekonomika preduzeća						
	Mikroekonomija						
	Makroekonomija						
	Menadžment						
STRUČNI	Finansijsko računovodstvo						
	Monetarne i javne finansije						
	Ekonomsko-matematički modeli i metode						
	Finansijski menadžment						
	Revizija						
	Poslovno pravo						
	Ekonometrija						
	Operaciona istraživanja						
	Marketing						
	Preduzetnička ekonomija						
	Upravljačko raunovodstvo						
	Međunarodni ekonomski odnosi						
USKOŠTRUČNI	Menadžment ljudskih resursa						
	Teorija i politika privrednog razvoja						
	Finansijska tržišta						
	Strateški finansijski menadžment						
	Teorija i politika bilansa						
	Revizija finansijskih izvještaja						
	Analiza hartija od vrijednosti						
	Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava						
	Bankarstvo						
	Analiza hartija od vrijednosti						
	Ekonomika osiguranja i aktuarstvo						
	Ekonomika Evropske unije						
	Međunarodne finansije						
	Spoljnotrgovinsko poslovanje						
	Svjetska tržišta						
	Međunarodna trgovina						
	Savremeni ekonomski sistemi						
	Strategijski menadžment						
	Menadžment projekata						
	Liderstvo						
	Menadžment kvaliteta						
	Ekonomika i upravljanje MSP						
	Istraživanje i upravljanje marketingom						
	Elektronsko poslovanje						
	Ekomska statistika						

	Teorija i modeli odlučivanja					
	Primjena softvera u ekonomiji					
IZBORNI	Organizacija					
	Sociologija za ekonomiste					
	Ekonomске doktrine					
	Poslovna kultura i etika					
	Teorija i modeli odlučivanja					
	Strani jezik za ekonomiste I					
	Strani jezik za ekonomiste II					
	Forenzičko računovodstvo					
	Elektronsko poslovanje					
	Interni obračun					
	Finansijska ekonomija					
	Etika za profesionalne računovođe					
	Revizija finansijskih izvještaja					
	Međunarodno poslovno pravo					
	Međunarodno bankarstvo					
	Međunarodne finansije					
	Forenzičko računovodstvo					
	Etika za profesionalne računovođe					
	Međunarodni biznis					
	Ekonometrija					
	Ekonomска statistika					
	Strategijski menadžment					
	Menadžment projekata					
	Preduzetništvo u javnom sektoru					
	Preduzetništvo i e-biznis					
	Krizni menadžment					
	Ekonomika javnog sektora					
	Korporativna društvena odgovornost					
	Liderstvo					
	Međunarodni biznis					
	Istraživanje i upravljanje marketingom					
	Analiza vremenskih serija					
	Multivarijaciona analiza					
	Kvantitativne finansije					
	Projektovanje informacionih sistema					
	Teorija uzoraka i planiranje eksperimenata					
	Neparametarski statistički metodi					

7.3. Opisi, odnosno specifikacije predmeta (knjiga predmeta)

Svaki odgovorni nastavnik obavezan je da u skladu sa usvojenim obrascem sačini detaljan plan i sadržaj predmeta (knjiga predmeta), a na osnovu odluke Katedre, neposredno prije početka nastave po semestrima, u skladu sa Odlukom o usvajanju akademskog kalendaru Senata Univerziteta u Banjoj Luci.

Minimum sadržaja knjige predmeta je:

- informacije o odgovornom nastavniku i saradniku, raspored obaveznih konsultacija i termin održavanja nastave i vježbi;
- silabus predmeta sa opisom nastavnih jedinki i datumima održavanja nastave, vježbi i kolokvija;
- spisak ispitnih pitanja;
- spisak obavezne i dopunske literature.

8. NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA

Prvi ciklus studija (četvorogodišnji dodiplomski akademski studij) traje osam semestara sa ukupno 240 ECTS bodova. Studij se organizuje kao redovni i vanredni, a sastoje od časova predavanja, vježbi i redovnih konsultacija, uključujući i pismene provjere znanja (kolokvije) u toku 15 sedmica u zimskom i ljetnom semestru. Termini održavanja navedenih nastavnih aktivnosti utvrđeni su akademskim kalendarom za tekuću akademsku godinu, koji usvaja Senat Univerziteta u Banjoj Luci.

8.1. Način izvođenja studija – tradicionalno

Studije prema usvojenom studijskom programu izvode se na tradicionalan (klasičan) način. Ovakav način izvođenja studija predstavlja organizovanje studija u sjedištu visokoakademске institucije i odvija se neposrednim kontaktom nastavnika i studenata u formi predavanja, kao i neposrednim kontaktom saradnika i studenata u formi praktičnih vježbi. Nastava se u toku akademske godine organizuje u dva semestra. Jedan semestar studija vrednuje se sa 30 ECTS bodova.

Predmeti su jednosemestralni. Nastavni plan sadrži najviše četiri predmeta po semestru.

Oblici izvođenja nastave na Fakultetu su standardizovani. Ukupno angažovanje studenata obuhvata:

- neposredna nastava,
- samostalni rad studenata.

8.2. Neposredna nastava

Neposredna nastava ostvaruje se stalnim kontaktom studenata s nastavnicima i saradnicima, a prema nastavnom kalendaru i semestralnom rasporedu predispitnih i ispitnih obaveza kao sastavnog dijela utvrđenog godišnjeg programa rada, koji Fakultet donosi za svaku školsku godinu. Obim neposredne nastave sa studentima je između 20 i 25 časova sedmično. Na prvom ciklusu studija minimalno 50% neposredne nastave treba da budu časovi predavanja, a ostatak vremena odnosi se na vježbe i druge oblike neposredne nastave.

Neposredna nastava ostvaruje se putem:

- predavanja,
- vježbi,
- konsultacija.

Stručna praksa, studijski istraživački rad i završni rad na prvom ciklusu studija nisu uvršteni u obim neposredne nastave, ali se unose u nastavni plan i dodjeljuju im se ECTS bodovi.

Predavanja su oblik neposredne nastave gdje nastavnik izlaže nastavne sadržaje studijskih predmeta grupi studenata. U okviru predavanja izlažu se ključni sadržaji predviđeni studijskim predmetom koje treba upotpuniti proučavanjem literature. Predavanja se po pravilu izvode metodom "ex cathedra" na jedan od sljedećih načina:

- prezentacijom nastavnih sadržaja samo putem usmenog izlaganja nastavnika;
- prezentacijom nastavnih sadržaja sa elektronskih zapisa uz pomoć računara, video-projektora, pametnih tabli kao i pratećeg usmenog izlaganja nastavnika;
- prezentacijom nastavnih sadržaja sa elektronskih zapisa uz pomoć server računara i mreže računara kao i pratećeg usmenog izlaganja nastavnika.

Pri izlaganju sadržaja nastavnik se koristi i drugim nastavnim sredstvima, kao što su: slike, crteži, modeli, uzorci, časopisi, katalozi, standardi, tabla i slično.

Bez obzira na način prezentovanja, studentima su prije početka nastave dostupni pomoćni nastavni materijali u pisanoj ili elektronskoj formi koji su organizovani po nastavnim jedinicama, odnosno kratki izvodi predavanja nastavnih jedinica priređeni u prigodnoj formi, koji su u računarskoj

prezentaciji poznati kao hendauti (handout). Ovo iz razloga da bi se obezbijedilo kvalitetno praćenje nastave metodom "ex cathedra" što znatno smanjuje obim studentskih bilježaka tokom predavanja, čime se obezbeđuje jača koncentracija studenata na izlaganje nastavnika.

Kvalitet pomoćnih nastavnih materijala obezbijeden je na taj način što nastavne jedinice izložene u obliku kratkih pisanih materijala namijenjenih nastavi obavezno su podvrgnute recenziji nastavnika.

Pomoćni materijali ove vrste po programskim nastavnim jedinicama dostupni su studentima bilo kao uzorci za kopiranje kod saradnika u nastavi ili u formi hendauta (handout) postavljenih na sajtu (site) Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci koji se mogu preuzeti sa veb (Web)-stranica odgovarajućih studijskih predmeta.

Nastavnik podstiče aktivno učešće studenata u predavanjima postavljanjem pitanja, analizom i diskusijom prezentovanih sadržaja i slično. Kao poseban oblik nastave, nastavnik ima pravo i mogućnost da organizuje gostujuća predavanja stručnih lica iz realnog sektora, menadžera iz uspješnih preduzeća, banaka, kao i kolega sa drugih katedri Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, priznatih eksperata iz pojedinih užih naučnih oblasti.

Predavanja se obavljaju u amfiteatru ili učionicama.

Sadržaj predavanja svakog studijskog predmeta nalazi se u planu rada na predmetu koji nastavnici pripremaju u skladu sa definisanim sadržajem predmeta.

Vježbe su oblik aktivne nastave koji obuhvata uvježbavanje tema prezentovanih na predavanjima. Izvode se u učionicama za manji broj studenata. Rad studenata na vježbama prirodno je povezan i sa oblicima samostalnog rada, kao što su izrada teorijskih i praktičnih seminarskih radova, zadataka za samostalni rad i drugih predispitnih obaveza.

Cilj vježbi je da:

- pojasne teme sa predavanja;
- ilustruju raznovrsnost mogućih rješenja i podstiču razvoj kreativnog mišljenja studenata;
- ilustruju i dopune praktičnim iskustvom sadržaj predavanja;
- da uvaže osobenost svakog studijskog predmeta.

Na vježbama se sprovode analize, objašnjenja i diskusije o postavljenom zadatku, u kojima se zahtijeva aktivno učestvovanje svih studenata. Pokazuju se praktični primjeri u okviru tema prezentovanih na predavanjima. Na vježbama se radi zajedno sa svim studentima u malim grupama. Sadržaj vježbi svakog studijskog predmeta uvršten je u plan rada na predmetu koji nastavnici pripremaju u skladu sa njegovim definisanim sadržajem.

Vježbe se održavaju u amfiteatru, učionicama i salama s kompjuterima gdje su uglavnom pokaznog i aktivno-praktičnog karaktera.

Auditorne vježbe su namijenjene da se prethodno izložena materija na predavanjima dalje teorijski produbljuje i bliže pojašnjava na konkretnim primjerima. Uglavnom se izvode metodom "ex cathedra" i održavaju se u učionicama s manjim brojem studenata. Posebno se insistira na aktivnom učestvovanju studenata u toku vježbi.

Računske vježbe su namijenjene zajedničkom rješavanju primjera kao i rješavanju računsko-numeričkih zadataka, a primjenjuju se kod studijskih predmeta koji uključuju izradu računskih zadataka.

Kompjuterske vježbe su namijenjene rješavanju primjera iz oblasti poslovne informatike, računovodstva, operacionih istraživanja, ekonometrije ili primjera za čije je rješavanje potrebno korišćenje računara. Kompjuterske vježbe se po pravilu izvode kao praktične vježbe na računarima pri čemu broj studenata treba da odgovara broju raspoloživih računarskih resursa (radnih stanica), na kojima se prethodno izložena materija na predavanjima praktično uvježbava i bliže pojašnjava na konkretnim primjerima.

Pomoćni materijali za realizaciju vježbi dostupni su studentima prije održavanja nastave, bilo kao uzorci za kopiranje dostupni kod saradnika u nastavi ili u formi elektronskog zapisa postavljenih na sajtu Fakulteta koji se mogu preuzeti sa veb-stranica odgovarajućih studijskih predmeta. Primjenom ovakve organizacije obezbjeđuje se aktivno učestvovanje studenata u praktičnoj nastavi i praktično savladavanje sadržaja studijskog predmeta.

Praktične vježbe su predviđene za sticanje praktičnih znanja studenata putem realizacije praktičnih tematskih zadataka u realnom poslovno-proizvodnom okruženju. Ovaj vid nastave realizuje se metodom "case study" (studija slučaja, prim. aut.) i obuhvata izradu praktičnih seminarskih radova studenata na konkretnim zadacima u tzv. pilot- preduzeću, kao poligonu za vježbe. Pilot-preduzeće je konkretni poslovno-proizvodni sistem (može biti fabrika, malo ili srednje preduzeće, ustanova ili neki drugi oblik organizacije) u kome se mogu generisati naophodni praktični podaci za realizaciju praktičnog seminarskog rada. Na vježbama se definišu zadaci i formiraju timovi za njihovu realizaciju u konkretnom pilot-preduzeću. Vežbe se izvode u manjim grupama u specijalizovanim kabinetima čime se omogućava upoznavanje studenata s različitim praktičnim primjerima iz okvira sadržaja studijskog predmeta.

Jezičke vježbe predstavljaju oblik nastave na kojima se studenti praktično dalje upoznaju sa strukturnim elementima poslovnog stranog jezika. Po pravilu, izvode se s manjim brojem studenata, koji na konkretnim primjerima uvježbavaju sve relevantne elemente poslovnog stranog jezika, kao što su izgovor, gramatika i pravopis. Pomoćni materijali za realizaciju vježbi dostupni su studentima prije održavanja nastave, bilo kao uzorci za kopiranje dostupni kod saradnika u nastavi ili u formi audio-zapisa predviđenih za realizaciju nastave, postavljenih na sajtu Fakulteta, koji se mogu preuzeti sa veb-stranica odgovarajućih studijskih predmeta. Osnovni cilj koji se postiže primjenom ovog oblika rada je obezbjeđenje aktivnog učestvovanja studenata tokom održavanja nastave.

Konsultacije su oblik aktivne nastave gdje nastavnik i saradnik svake radne sedmice obavljaju konsultacije sa studentima. Ovaj oblik aktivne nastave je u funkciji detaljnog objašnjenja tema prezentovanih i obrađenih na predavanjima i vježbama kao i drugim oblicima nastave. Na konsultacijama se vrši analiza rezultata koje studenti ostvare na predispitnim obavezama i na ispitu. Konsultacije su individualne ili grupne (s malim grupama studenata, po pravilu timom koji radi na zajedničkom zadatku). Primarni cilj konsultacija je pružanje pomoći studentu u samostalnom i grupnom radu i savlađivanju sadržaja svakog studijskog predmeta i pripremi ispita. Posebno se razmatraju teme koje studente interesuju u pogledu produbljivanja znanja iz razmatranih studijskih predmeta i koje predstavljaju nadgradnju tema obrađenih na predavanjima i vježbama, kao i dalje profesionalne orientacije studenata. Riječju, konsultacije treba da rezultiraju poboljšanjem kvaliteta nastave i ostvarivanjem cilja i ishoda procesa učenja na svakom studijskom predmetu, odnosno na cijelom studijskom programu.

Nastavnik i saradnik su dužni da u kabinetu obezbijede najmanje dva termina konsultacija sedmično u trajanju od po dva časa. Termini konsultacija treba da budu istaknuti na vratima kabineta i veb-stranici Fakulteta, kao i elektronska adresa nastavnika i saradnika, čime je praktično obezbijeđena mogućnost permanentnog kontakta, onlajn (online) između nastavnog osoblja i studenata.

Posjete preduzećima, institucijama i ustanovama predstavljaju aktivan dio nastave u okviru koga se studenti upoznaju s realnim privrednim okruženjem. Ovaj oblik nastave je predviđen u okviru pojedinih studijskih predmeta i realizuje se sa svim studentima. Tokom organizovane posjete s nastavnikom ili saradnikom u nastavi studentima se pruža mogućnost da se u okviru oglednih preduzeća ili ustanova upoznaju s praktičnim aspektima nastavnih sadržaja datog studijskog predmeta. Prisustvo svih studenata je obavezno i posebno se evidentira.

8.3. Samostalni rad studenta

Samostalni rad se sastoji iz učenja i analize nastavnih sadržaja koje obavlja student s ciljem usvajanja sadržaja sa predavanja i vježbi. Student samostalno uči i priprema se za sve oblike aktivne nastave. Nastavnik i saradnik prate i putem konsultacija potpomažu samostalni rad studenta. Samostalni rad studenta može biti individualni ili grupni.

Broj i sadržaj kolokvijuma, teorijskih i praktičnih seminarskih radova, zadatka za samostalni rad standardizovan je za sve studijske predmete i definisan u opisu sadržaja svakog studijskog predmeta u studijskom programu.

Plan za realizaciju aktivnosti u okviru samostalnog rada studenata utvrđuju se godišnjim programom rada u nastavi, koji Fakultet donosi za svaku školsku godinu.

Samostalni rad studenta ostvaruje se u nekoliko oblika:

- priprema za predavanja i vježbe,
- teorijski seminarski rad,
- praktični seminarski rad ili esej,
- zadatak za samostalni rad,
- priprema za kolokvijum,
- priprema za ispit,
- stručna praksa i izrada izvještaja o dobrovoljnem radu,
- izrada završnog rada.

Priprema za predavanja i vježbe je oblik samostalnog rada studenta na pripremi i samostalnom izučavanju materijala koje nastavnik i saradnik izlažu na predavanjima i vježbama. Priprema obuhvata pribavljanje dopunskih literaturnih izvora informacija iz biblioteke, preko interneta i na drugi način. Mjera angažovanja studenta u pripremi za predavanja je nivo aktivnog učestvovanja u procesu nastave.

Teorijski seminarski rad obuhvata temu koja pokriva cijelokupan teorijski sadržaj predmeta, a studenti ih realizuju individualno ili grupno. Seminarski rad je tekstualni dokument koji sadrži i grafičke elemente sa temom iz sadržaja predmeta i predstavlja predispitnu obavezu studenta. Student, ili grupa studenata, samostalno radi seminarski rad i predaje ga u odštampanom obliku. U toku izrade seminarskog rada student se konsultuje s nastavnikom i saradnikom u nastavi. Teorijski seminarski radovi studenata iz pojedinih nastavnih cjelina u okviru predmeta realizuju se izdavanjem teme, pripremom za izradu, konsultacijama i izradom rada, izradom prezentacije i pripremom za njegovu odbranu. Ovaj rad obavezno prati prezentacija sadržaja seminarskog rada pri kojoj je obavezna prisutnost svih članova studentske grupe. Primjenom ovakve organizacije osigurava se aktivno učestvovanje studenata u nastavnom procesu i utvrđivanje programskog sadržaja predmeta. Prezentacija seminarskog rada za većinu predmeta realizuje se putem primjene računarskih prezentacija koje studenti izrađuju kao integralni dio seminarskog rada.

Pomoći materijali za realizaciju ovog oblika vježbi dostupni su studentima prije održavanja nastave bilo kao uzorci za kopiranje dostupni kod saradnika u nastavi ili u formi audio-zapisa predviđenih za realizaciju nastave postavljenih na sajtu Fakulteta, koji se mogu preuzeti sa veb-stranica odgovarajućih predmeta.

Praktični seminarski rad ili esej radi se timski u malim grupama. To je tekstualni dokument, koji sadrži i grafičke elemente sa temom iz sadržaja predmeta i predstavlja predispitnu obavezu studenta. Praktični seminarski radovi ili eseji studenata iz pojedinih nastavnih cjelina u okviru predmeta realizuju se izdavanjem teme, pripremom za izradu, prikupljanjem podataka u pilot-preduzeću ili ustanovi, konsultacijama i izradom samog rada, zatim prezentacije i pripremom za njegovu odbranu.

U uvodu putem konsultativnih vježbi najprije se definišu zadaci i formiraju timovi za njihovu realizaciju u konkretnom pilot-preduzeću ili ustanovi. Izdavanje zadatka prati detaljno uputstvo za

praktičnu realizaciju zadatka i tehničku obradu, kao i uzorni primjeri realizovanih radova studenata prethodnih generacija.

Realizacija zadataka koju vrše studenti odvija se tokom njihovih posjeta ili prikupljanjem podatka o pilot-preduzeću ili ustanovi, tokom kojih studenti prikupljaju neophodne podatke za realizaciju praktičnog zadatka. Dalji rad na realizaciji praktičnih seminarских radova ili eseja odvija se konsultativno zajedničkim radom u malim grupama studenata s nastavnikom odnosno saradnikom u nastavi. Konačno završene rade timovi usmeno prezentuju i javno brane pred nastavnikom odnosno saradnikom u nastavi u prisustvu svih studenata. Tokom prezentacije seminarског rada ili eseja na vježbama je obavezno prisustvo svih članova studentske grupe.

Prezentacija za većinu predmeta realizuje se putem primjene računarskih prezentacija koje studenti izrađuju kao integralni dio seminarског rada ili eseja.

Osnovni cilj koji se postiže ovim radom je provjera teorijskih znanja u praksi. Pomoćni materijali za realizaciju ovog oblika vježbi su dostupni studentima prije održavanja nastave, bilo kao uzorci za kopiranje dostupni kod saradnika u nastavi ili u formi audio-zapisa predviđenih za realizaciju nastave postavljenih na sajtu Fakulteta, koji se mogu preuzeti sa web-stranica odgovarajućih predmeta. Uzorni primjeri realizovanih radova prethodnih generacija dostupni su studentima u biblioteci Fakulteta.

Zadatak za samostalni rad predstavlja samostalni rad studenta na rješavanju računskih zadataka, računarskih zadataka i vježbi iz stranog jezika. Realizacija zadatka za samostalni rad sastoji se od izdavanja zadatka, pripreme za izradu, izrade, konsultacija, i pripreme za njegovu odbranu. Urađeni zadatak student dostavlja saradniku u nastavi u štampanom obliku. Provjeru tačnosti urađenog zadatka realizuje saradnik u nastavi na časovima vježbi uz aktivno učešće studenta.

Priprema za kolokvijum je oblik samostalnog rada kojim se provjerava uspješnost studenta u savladavanju nastavnih sadržaja dotičnog predmeta. Za sve studijske predmete uvedena je obavezna kolokvijalna provjera znanja studenta u okviru dvaju kolokvijuma. Kolokvijum je predispitna obaveza studenta i predstavlja pismenu provjeru znanja iz dijela studijskih predmeta, a najčešće u vidu testa. Na kolokvijumu student pokazuje kontinuirano savlađivanje sadržaja studijskih predmeta, odnosno tema prezentovanih na predavanjima i utvrđenih na vježbama. Kolokvijum se u pravilu radi u posebnim terminima. Rezultati kolokvijuma se analiziraju na konsultacijama ili na vježbama. Kolokvijum se realizuje u skladu s nastavnim kalendarom za dotične studijske predmete.

Priprema za ispit je samostalni rad kojim student uz pomoć preporučene literature i predočenih ispitnih pitanja savladava gradivo prezentovano na predavanjima i vježbama. Tokom pripreme za ispit studentu je na raspolaganju nastavnik i saradnik u nastavi radi konsultovanja. Prije pripremanja ispita student je upoznat sa svim elementima vrednovanja predispitnih aktivnosti kao i kriterijuma za polaganje ispita. O svim pitanjima u vezi sa ispitom student se informiše u Pravilima o studiranju na prvom i drugom ciklusu, Statutu Ekonomskog fakulteta i Statutu Univerzitet u Banjoj Luci.

Stručna praksa. Studenti su obavezni u toku treće i četvrte godine studija obaviti stručnu (ferijalnu) praksu. Stručna praksa se organizuje jedan dan u radnoj sedmici ili minimum 52 radna dana u periodu kada se ne održava nastava, u zimskom i ljetnom semestru, u petom, šestom, sedmom i osmom semestru, prema utvrđenom rasporedu.

Studenti će počiniti Stručnu praksu u preduzeću ili drugoj instituciji na osnovu bilateralnog ugovora Ekonomskog fakulteta preko Kancelarije za praktičnu nastavu i preduzeća ili institucije organizatora stručne prakse. Stručna praksa traje 13 radnih dana po semestru (13 sedmica od ukupno 15 sedmica; dvije sedmice su posvećene pismenim kolokvijima, tj. ukupno 26 radnih dana u toku akademске godine, odnosno minimum 52 radna dana u toku dvije akademске godine, i to treće i četvrte godine). Na stručnoj praksi student će imati voditelja stručne prakse iz institucije na kojoj će se obavljati stručna praksa, o čemu će voditelj stručne prakse voditi dnevnik. Stručna praksa će nositi 2 ECTS boda po semestru, i mora se obaviti kao preduslov za pisanje zavrnog rada Ukupno,

studenti će u četiri semestra imati 8 ECTS bodova za stručnu praksu. U cilju praćenja studentske prakse, svaki student ima mentora iz reda nastavnika koji će pregledati dnevnik prakse i donijeti odluku o tome da li je praksa uspješno obavljena ili ne.

Ugovor o praksi, potpisuje se između Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, studenta i poslodavca, gdje se specificiraju ishodi učenja koji se trebaju postići. Trebaju postojati jasne procedure za ocjenjivanje ishoda učenja i dodjeljivanja ECTS bodova, koji će biti uključeni u završni rad studenata. Uloge potpisnika u procesu specificiranja, postizanja i ocjenjivanja ishoda učenja moraju biti jasne. To je prilika za učenje u radnim uslovima i jačanje profesionalnih kompetencija (profesionalni razvoj). Stvarni zadaci obavljeni na radnom mjestu trebaju biti komplementarni sadržaju koji se izučava na studijskom programu. Svrha stučne prakse je:

- učenje o posebnim modelima i tehnikama rada,
- usavršavanje radnih vještina potrebnih na radnom mjestu,
- razvoj novih vještina koje olakšavaju zapošljavanje kao što je timski rad, korišćenje tehnologija i rješavanje problema,
- prilika za sticanje vještina postepenim putem, od jednostavnijih do složenih,
- ocjenjivanje u realnim uslovima,
- formiranje mišljenja o relevantnosti sadržaja programa za radno mjesto,
- Obezbeđivanje dokumentacione osnove za izradu završnog rada.

Nakon obavljene prakse, student priprema izvještaj o obavljenoj praksi, a saznanja iz prakse po prvilu, a što nije obavezujuće, opisuje u emocijsko-perspektivnom dijelu završnog rada. ECTS bodovi se dodjeljuju poslije odgovarajuće provjere i ocjenjivanja i postignutih ishoda od strane nastavnika mentora.

Završni rad. Svrha izrade završnog rada je da student pokaže sposobnost samostalnog pristupa u obradi problema iz područja posebnih, zajedničkih i opštih sadržaja struke za koju se ospozobljavao tokom studija na Fakultetu, služeći se pri tome literaturom, teorijskim ili empirijskim istraživanjima, stručnom praksom i osnovama metodologije predmetne discipline. Završni rad se radi u skladu s Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija, a piše se iz predmeta po izboru studenta u formi stručnog (završnog) rada i **braniće se pred tročlanom komisijom**. Za uspješno odbranjen završni rad dodjeljivaće se ECTS poeni i brojčana ocjena od 5 (pet) do 10 (deset), kako je to regulisano članom 58. Pravila studiranja na I i II ciklusu studija. Ocjena iz završnog rada računaće se u prosječnu ocjenu.

Na osnovu odredaba članova 43–50. Pravila studiranja na I i II ciklusu studija i člana 59. Statuta Univerziteta u Banjoj Luci, postupci prijave i odbrane završnog rada na I ciklusu studija opisani su sljedećim koracima:

1. Završni rad predstavlja samostalnu stručnu obradu određenog problema i njime student dokazuje da je na osnovu znanja stečenog tokom studija ovlađao zadanom temom, da je temu obradio prema predviđenoj metodologiji, da zna koristiti stručnu literaturu i terminologiju i, naravno, da je ispravno navodi. Tema završnog rada bira se iz predmeta koje sadrži studijski program. Moguće teme završnih radova predlažu predmetni nastavnici. Izuzetno, studentu se može odobriti tema završnog rada koju samostalno predloži, uz prethodnu konsultaciju s nastavnikom kod kojeg želi da uradi završni rad. Uz svaku temu završnog rada navodi se osnovna literatura.
2. Student prijavljuje završni (diplomski) rad Studentskoj službi na propisanom obrascu za prijavu završnog (diplomskog) rada. Student može sa jednim nepoloženim ispitom prijaviti temu završnog (diplomskog) rada.
3. U akademskoj godini nastavnik može preuzeti, u svojstvu mentora, najviše 15 završnih radova.
4. Ako nastavnik nije ispunio dodijeljenu kvotu mentorstava, nema pravo da odbije studenta koji želi da dobije temu završnog rada.

5. Završni rad student izrađuje samostalno. Mentor je obavezan da prati rad studenta, pomaže mu savjetima i upućivanjem u literaturu.
6. Student formira završni rad u konceptu sa svim pripadajućim dijelovima. Koncept se predaje nastavniku – mentoru na uvid i pregled. Student je dužan postupiti prema uputstvima i primjedbama mentora, u protivnom rad se vraća na dalju doradu.
7. Nastavnik je dužan da pregleda rad i vrati ga s komentarom najkasnije za dvije sedmice od dana predaje rada.
8. Student može samo jedanput promijeniti temu završnog rada.
9. Studentska služba će u roku deset (10) dana od prijema ispunjenog obrasca studenta izvršiti provjeru podataka u njegovom personalnom dosjeu.
10. Na osnovu pismene saglasnosti mentora o urađenom završnom (diplomskom) radu i ukoliko student ima sve položene ispite prema nastavnom planom i programu, Studentska služba obavještava mentora da je kandidat spreman za odbranu završnog (diplomskog) rada.
11. Student predaje dva ukoričena diplomska rada i rad u PDF formatu na CD-u u Studentskoj službi i prijavljuje završni rad u Studentskoj službi.
12. Odbrana završnog rada sastoji se od usmenog izlaganja rezultata rada i obrazloženja izdvojenih zaključaka, kao i odgovora na pitanja mentora.
13. Pred mentorom student usmeno brani urađeni završni rad na jednom od apsolventskih ispitnih rokova. Odbrana završnog rada je javna.
14. Ako student ne zadovolji na završnom radu, ima mogućnost da ponovo izade na odbranu završnog rada na narednom apsolventskom ispitnom roku.
15. Završni rad i odbrana ocjenjuju se jedinstvenom ocjenom od 5 (pet) do 10 (deset) i ona će se uvrstiti u konačni prosjek ocjena.

8.4. Ocjenjivanje studenta

Ispitivanje i ocjenjivanje su usaglašeni sa ishodima učenja i osmišljeni su s ciljem da se utvrdi da li su ishodi učenja postignuti ili nisu. Uspješnost studenta u savlađivanju svakog predmeta na studijskom programu izražava se poenima u skladu sa odredbama Odluke o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata koju usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci neposredno prije početka svake akademске godine i kontinuirano se prati tokom nastave u semestru.

Nastavnik ocjenjuje studenta na osnovu iskazanog znanja, iznesenih činjenica i njegovog razumijevanja materije, stečenih vještina i pokazane sposobnosti da to primjeni u realnim situacijama. Svoje zahtjeve bazira na pristupačnosti svih sredstava neophodnih pri savladavanju utvrđenog nastavnog plana i programa (Kodeks nastavničke etike, član 7).

Odluka o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata mora biti uskladena sa smjernicama i opštim odredbama Pravila studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci.

Ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem ispita student može ostvariti najviše sto poena. U formiraju konačne ocjene o uspješnosti studenta u savlađivanju predmeta predispitne obaveze učestvuju s najviše 50 poena, a ispit takođe s najviše 50 poena.

Vrednovanje predispitnih obaveza:

- prisustovanje svim oblicima nastave, 2 poena (2%),
- svaki pismeni kolokvij donosi od 0 do 20 poena (0-20%), odnosno ukupno 0-40 poena (0-40%),
- pismena ili usmena obrada referatske, seminarske ili druge povjerene teme donosi od 0 do 8 poena (0-8%).

Završni ispit se polaže usmeno, osim predmeta koji zbog prirode nastavne jedinke zahtijevaju kombinovanu, pismenu i usmenu provjeru znanja na završnom ispitu.

Završni ispit polaže se javno, uz prisustvo najmanje jednog studenta ili saradnika. Nije dozvoljeno polaganje završnog ispita iza zatvorenih vrata s jednim kandidatom.

Ukoliko završni ispit prijavi bliski srodnik odgovornog nastavnika (dijete ili bračni drug), završni ispit će polagati pred nastavnikom koji ima izbor u užu naučnu oblast. Ukoliko nema drugog nastavnika u istom izboru u zvanje, dekan formira tročlanu komisiju i zakazuje termin komisijskog polaganja ispita.

Listu predmeta koji se polažu i pismeno i usmeno određuje Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci usvajajući dokument pod nazivom „Odluka o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata“. Na završnom ispit u student može da ostvari od 0 do 50 poena (0-50%).

Nastavnik i saradnik sprovode redovno evidentiranje i vrednovanje prisustva i angažovanja studenta nastavi kao i vrednovanje urađenih i odbranjenih seminarских radova (odnosno zadataka za samostalni rad) i kolokvijuma.

Ukupan ostvareni broj poena prevodi se u **konačnu ocjenu** koja pokazuje uspješnost savladanosti predmeta, koja može biti od **5 (nije položio)** do **10 (odličan – izvrstan)**. Način prevođenja ukupnog broja poena, koga čini zbir poena ostvaren na predispitnim obavezama i na ispit u konačnu ocjenu, prikazan je u narednoj skali (tabeli) ocjenjivanja:

Tabela 8.3. Raspored poena i konačnih ocjena

BROJ POENA	OPISNA OCJENA	OCJENA
0–50	nije položio	pet (5)
51–60	dovoljan	šest (6)
61–70	dobar	sedam (7)
71–80	vrlo dobar	osam (8)
81–90	odličan	devet (9)
91–100	Odličan – izuzetan	deset (10)

Rezultate ispita odgovorni nastavnici objavljaju nakon završetka ispita na veb-stranici Fakulteta. U roku 24 časa od završetka ispita nastavnik ili saradnik dužni su da Studentskoj službi predaju zapisnik o održanom ispitu sa potpisanim svim ispitnim prijavama, uključujući i prijave u kojima je upisana ocjena pet (5). Kao dokaz o izvršenoj primopredaji, Studentska služba izdaje popunjeno obrazac o primopredaji zapisnika i ispitnih prijava, na koji se potpisuju predmetni nastavnik i referent Studentske službe.

Nakon završetka akademske godine, odnosno završenih jesenjih ispitnih rokova, predmetni nastavnik objavljuje rang-listu svih studenata koji su ostvarili predviđeni minimum od 51 poena iz ukupnih obaveza i položili završni ispit. Dodjela ECTS bodova i ocjena vršiće se na osnovu te liste, prema procentu uspješnosti, primjenom sljedećeg kriterijuma:

Tabela 8.4. Rang-lista studenata koji su položili završni ispit

REDOŠLIJED	OCJENA
PRVIH 1%–10%	A
SLjEDEĆIH 11%–35 %	B
SLjEDEĆIH 36%–65%	C
SLjEDEĆIH 66%–90%	D
SLjEDEĆIH 91%–100%	E

Studenti koji su ostvarili po osnovu ukupnih obaveza od 35 do 50 poena dobijaju ocjenu FX (potreban dodatni rad za uspješno okončanje ispita), a za manje od 35 poena ocjenu F (potrebno znatno više rada za okončanje ispita).

9. BODOVNA VRIJEDNOST PREDMETA U SKLADU SA EVROPSKIM SISTEMOM PRENOSA BODOVA – ECTS

Dodjela kredita zasniva se na težini predmeta u smislu opterećenja koji student mora uložiti da postigne planirane ishode učenja u formalnom obliku. Ukupan broj bodova dodijeljenih kvalifikaciji raspoređen je na pojedine predmete proporcionalno njihovom učešću u ukupnom opterećenju potrebnom da se postignu planirani ishodi učenja.

Bodovi su dodijeljeni za ukupno vrijeme potrebitno da se postignu planirani ishodi učenja, a ono se sastoji od:

- broja sati kontakt nastave,
- vremena potrebnog za pripremu za nastavu i izradu nastavnih zadataka (priprema i sređivanje građe s nastave, vježbi ili s prakse; pisanje eseja, izrada projekata i seminarских radova; prikupljanje i proučavanje dodatne građe; praktičan rad izvan časova u nastavnom planu, itd.),
- priprema ispita i izlazak na ispit.

U Republici Srpskoj princip godišnjeg opterećenja studenta od 60 ECTS bodova u okviru 40-časovne radne sedmice zakonska je odredba [član 38] i podudarna je sa evropskim propisima u ovoj oblasti. Polazeći od akademskih kalendara Univerziteta u Banjoj Luci (godišnje opterećenje svedeno na akademsku godinu studija), može se uzeti da u toku akademske godine studenti imaju 45 radnih sedmica (po 15 u dva semestra i 15 za pripreme i ispite) i opterećenje od 40 sati sedmično. U tom slučaju dobije se ukupno **1800 radnih sati rada studenta tokom jedne akademske godine**. S obzirom na to da jedna školska godina nosi **60 bodova**, proizlazi da **jedan bod odgovara približno 30 radnih sati**.

Na taj način može se postaviti proporcija:

$$X : 60 \text{ bodova} = Y : 1800 \text{ sati}$$

Prijem za 1 bod:

$$Y = 1800 \text{ sati u školskoj godini} \times 1 \text{ bod} / 60 \text{ bodova u godini} = 30 \text{ radnih sati.}$$

Tako predmet koji nosi 5 ECTS bodova podrazumijeva 150 sati rada zajedno sa nastavom. Pretpostavimo da je fond sati nastave na tom predmetu $2P + 2V = 4$ sata. To bi na 15 sedmica, koliko traje nastava u semestru, studentu oduzelo 60 sati. Za samostalni rad i spremanje ispita ostalo bi mu na raspolaganju 90 sati ili nešto preko dvije sedmice. Tu se ubraja i vrijeme koje je student proveo u radu na tom predmetu u periodu trajanja nastave. Ako prosječan student može da savlada takav predmet za 90 sati rada (uključujući i učenje u toku nastave), onda je broj bodova dobro dodijeljen.

Tabela 9.1. Primjer za računanje ECTS bodova

2 sata nastave predavanja	x 15 nastavnih semica	= 30 sati rada	
2 sata nastave vježbi	x 15 nastavnih sedmica	= 30 sati rada	
	<i>Ukupno nastave u semestru</i>		= 60 sati rada
2 sata učenja za predavanja	x 15 nastavnih sedmica	= 30 sati rada	
4 (ili 2 x 2) sata pripreme za vježbe i učenja	x 15 nastavnih sedmica	= 60 sati rada	
	<i>Ukupno vrijeme savladavanja gradiva</i>		= 90 sati rada
	<i>Ukupno opterećenje</i>		= 150 sati rada

Primjer:

$$X : 60 \text{ bodova} = Y : 1800 \text{ sati}$$

$$X : 60 \text{ bodova} = 150 \text{ sati} : 1800 \text{ sati}$$

$$X = 60 \cdot 150 / 1800 = 5 \text{ bodova}$$

Tokom izvođenja nastave prilagođava se dodijeljeni broj ECTS bodova sa stvarnim radnim opterećenjem na predmetu. To se provodi u sastavu internih procedura za obezbjeđenje kvaliteta. Koji god metod da se koristi, mišljenje studenata i nastavnog osoblja uzima se u obzir. Podaci o napredovanju i prolaznosti, te rezultati ispita takođe predstavljaju važne pokazatelje. U slučaju velikog neslaganja između procijenjenog i stvarnog radnog opterećenja prilazi se reviziji ECTS bodova, ishoda učenja ili tehnika nastave i učenja.

Predmeti razvrstani po bodovnoj vrijednosti priloženi su u tabeli 9.1. u prilogu.

10. PREDVIĐENI BROJ SATI ZA POJEDINE PREDMETE

Studijski program: Ekonomija i poslovno upravljanje

Nivo studija: Prvi ciklus studija (dodiplomski akademski studij)

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
1	1	Osnovi ekonomije	O	a	4	2	0	8
	2	Ekonomika preduzeća	O	a	4	2	0	8
	3	Poslovna informatika	O	a	3	2	0	6
	4	Matematika za ekonomiste	O	a	4	4	0	8
					15	10	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
2	1	Statistika	O	a	4	3	0	8
	2	Poslovno pravo	O	a	3	2	0	6
	3	Finansijsko računovodstvo	O	a	4	3	0	8
	4	Menadžment	O	a	4	2	0	8
					15	10	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
3	1	Mikroekonomija	O	a	4	3	0	8
	2	Monetarne i javne finansije	O	a	4	2	0	8
	3	Upravljačko računovodstvo	O	a	4	3	0	8
	Izborni predmet 1:							
	4	Organizacija	I	a	3	2	0	6
		Sociologija za ekonomiste	I	a	3	2	0	6
		Ekonomiske doktrine	I	a	3	2	0	6
		Poslovna kultura i etika	I	a	3	2	0	6
					15	10	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
4	1	Makroekonomija	O	a	4	3	0	8
	2	Međunarodni ekonomski odnosi	O	a	4	2	0	7
	3	Finansijski menadžment	O	a	4	2	0	8
	4	Finansijska matematika	O	a	4	2	0	7
					16	9	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
5	1	Marketing	O	a	4	3	0	8
	2	Preduzetnička ekonomija	O	a	4	2	0	7
	3	Revizija	O	a	4	3	0	8
	4	Izborni predmet 2: Strani jezik za ekonomiste I						
	4	Engleski jezik za ekonomiste I	I	a	3	2	0	5
		Njemački jezik za ekonomiste I	I	a	3	2	0	5
	5	Ruski jezik za ekonomiste I	I	a	3	2	0	5
	5	Stručna praksa						2
					15	10	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
6	1	Ekonomsko-matematički modeli i metode	O	a	4	4	0	8
	2	Menadžment ljudskih resursa	O	a	4	2	0	8
	3	Teorija i politika privrednog razvoja	O	a	4	2	0	7
	4	Izborni predmet 3: Strani jezik za ekonomiste II						
	4	Engleski jezik za ekonomiste II	I	a	3	2	0	5
		Njemački jezik za ekonomiste II	I	a	3	2	0	5
	5	Ruski jezik za ekonomiste II	I	a	3	2	0	5
	5	Stručna praksa						2
					15	10	0	30

Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje

Usmjerenje: Računovodstvo i revizija

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
7	1	Finansijska tržišta	O	bv	4	3	0	8
	2	Strateški finansijski menadžment	O	bv	4	2	0	8
	3	Teorija i politika bilansa	O	bv	4	3	0	7
	4	Izborni predmet 4: Forenzičko računovodstvo	I	bv	3	2	0	5
		Elektronsko poslovanje	I	bv	3	2	0	5
		Interni obračun	I	b	3	2	0	5
	5	Finansijska ekonomija	I	b	3	2	0	5
		Etika za profesionalne računovođe	I	bv	3	2	0	5
	5	Stručna praksa	O				0	2
					15	10	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
8	1	Revizija finansijskih izvještaja	O	bv	4	3	0	6
	2	Analiza hartija od vrijednosti	O	bv	4	2	0	6
	3	Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava	O	b	4	3	0	6
	4	Izborni predmet 5: Forenzičko računovodstvo	I	bv	3	2	0	5
		Elektronsko poslovanje	I	bvd	3	2	0	5
		Interni obračun	I	b	3	2	0	5
	5	Finansijska ekonomija	I	b	3	2	0	5
		Etika za profesionalne računovođe	I	bv	3	2	0	5
	5	Stručna praksa	O				0	2
	6	Izborni predmet 6: završni rad	I					5
					15	10	0	30

Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje

Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
7	1	Finansijska tržišta	O	bv	4	3	0	8
	2	Teorija i politika bilansa	O	bv	4	3	0	8
	3	Bankarstvo	O	v	4	2	0	7
	Izborni predmet 4:							
	4	Forenzičko računovodstvo	I	bv	3	2	0	5
		Elektronsko poslovanje	I	bvd	3	2	0	5
		Međunarodno bankarstvo	I	v	3	2	0	5
		Međunarodne finansije	I	v	3	2	0	5
		Etika za profesionalne računovođe	I	bv	3	2	0	5
	5	Stručna praksa	O				0	2
					15	10	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
8	1	Analiza hartija od vrijednosti	O	bv	4	2	0	6
	2	Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava	O	bv	4	3	0	6
	3	Ekonomika osiguranja i aktuarstvo	O	v	4	3	0	6
	Izborni predmet 5:							
	4	Forenzičko računovodstvo	I	bv	3	2	0	5
		Elektronsko poslovanje	I	bv	3	2	0	5
		Revizija finansijskih izvještaja (8. semestar)	I	bv	3	2	0	5
		Međunarodno bankarstvo	I	v	3	2	0	5
		Međunarodne finansije	I	v	3	2	0	5
		Etika za profesionalne računovođe	I	bv	3	2	0	5
	5	Stručna praksa	O				0	2
	6	Izborni predmet 6: završni rad	I					5
					15	10	0	30

Odsjek: Međunarodna ekonomija

Usmjerenje: Međunarodna ekonomija

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
7	1	Ekonomika Evropske unije	O	g	4	3	0	8
	2	Međunarodne finansije	O	g	4	2	0	8
	3	Spoljnotrgovinsko poslovanje	O	g	4	3	0	7
	Izborni predmet 4:							
	4	Međunarodni biznis	I	gd	3	2	0	5
		Međunarodno poslovno pravo (8. semestar)	I	g	3	2	0	5
		Ekonometrija (7. semestar)	I	g	3	2	0	5
		Ekonomска statistika	I	gd	3	2	0	5
		Stručna praksa	O				0	2
					15	10	0	30

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
8	1 Svjetska tržišta	O	g	4	3	0	6
	2 Međunarodna trgovina	O	g	4	3	0	6
	3 Savremeni ekonomski sistemi	O	g	4	2	0	6
	Izborni predmet 5:						
	Međunarodni biznis	I	gd	3	2	0	5
	Ekonometrija (7. semestar)	I	g	3	2	0	5
	Međunarodno poslovno pravo (8. semestar)	I	g	3	2	0	5
	Ekomska statistika	I	gd	3	2	0	5
	5 Stručna praksa	O				0	2
	6 Izborni predmet 6: završni rad	I	g				5
				15	10	0	30

Odsjek: Poslovna ekonomija

Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
7	1 Strategijski menadžment	O	d	4	3	0	8
	2 Menadžment projekata	O	d	4	3	0	8
	3 Liderstvo	O	d	4	2	0	7
	Izborni predmet 4:						
	Preduzetništvo i e-biznis	I	d	3	2	0	5
	Preduzetništvo u javnom sektoru	I	d	3	2	0	5
	Ekonomika javnog sektora	I	d	3	2	0	5
	Korporativna društvena odgovornost	I	d	3	2	0	5
	Krizni menadžment	I	d	3	2	0	5
	Međunarodni biznis	I	gd	3	2	0	5
	5 Stručna praksa	O				0	2
				15	10	0	30

Sem.	Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
8	1 Menadžment kvaliteta	O	d	4	2	0	6
	2 Ekonomika i upravljanje MSP	O	d	4	3	0	6
	3 Istraživanje i upravljanje marketingom	O	dd	4	3	0	6
	Izborni predmet 5:						
	Preduzetništvo i e-biznis	I	d	3	2	0	5
	Preduzetništvo u javnom sektoru	I	d	3	2	0	5
	Ekonomika javnog sektora	I	d	3	2	0	5
	Korporativna društvena odgovornost	I	d	3	2	0	5
	Krizni menadžment	I	d	3	2	0	5
	Međunarodni biznis	I	gd	3	2	0	5
	5 Stručna praksa	O				0	2
	6 Izborni predmet 6: završni rad	I					5
				15	10	0	30

Odsjek: Kvantitativne analize

Usmjerenje: Kvantitativne analize

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
7	1	Operaciona istraživanja	O	đ	4	3	0	8
	2	Elektronsko poslovanje	O	bvd	4	2	0	8
	3	Ekonometrija	O	đ	4	3	0	7
	4	Izborni predmet 4:	I	đ	3	2	0	5
		Istraživanje i upravljanje marketingom	I	dd	3	2	0	5
		Analiza vremenskih serija	I	đ	3	2	0	5
		Multivarijaciona analiza	I	đ	3	2	0	5
		Kvantitativne finansije	I	đ	3	2	0	5
		Projektovanje informacionih sistema	I	đ	3	2	0	5
		Teorija uzoraka i planiranje eksperimenata	I	đ	3	2	0	5
		Neparametarski statistički metodi	I	đ	3	2	0	5
	5	Stručna praksa	O				0	2
					15	10	0	30

Sem.		Predmet	Status	Usmjerenje	P	V	DON	ECTS
8	1	Ekonomска statistika	O	đ	4	3	0	6
	2	Teorija i modeli odlučivanja	O	đ	4	2	0	6
	3	Primjena softvera u ekonomiji	O	đ	4	3	0	6
	4	Izborni predmet 5:						
		Istraživanje i upravljanje marketingom	I	dd	3	2	0	5
		Analiza vremenskih serija	I		3	2	0	5
		Multivarijaciona analiza	I	đ	3	2	0	5
		Kvantitativne finansije	I	đ	3	2	0	5
		Projektovanje informacionih sistema	I	đ	3	2	0	5
		Teorija uzoraka i planiranje eksperimenata	I	đ	3	2	0	5
		Neparametarski statistički metodi	I	đ	3	2	0	5
	5	Stručna praksa	O				0	2
	6	Izborni predmet 6: završni rad	I					5
					15	10	0	30

P: predavanja

V: vježbe (auditorne)

DON: drugi oblici nastave (laboratorijske vježbe, seminari, studijski istraživački rad i dr.)

USMJERENjA:

- Zajednički predmeti u prve tri studijske godine
- Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje; usmjerenje: Računovodstvo i revizija
- Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje; usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje
- Odsjek: Međunarodna ekonomija; usmjerenje: Međunarodna ekonomija
- Odsjek: Poslovna ekonomija; usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo
- Odsjek: Kvantitativne analize; usmjerenje: Kvantitativne analize

11. KRITERIJI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA

Uslovi prenosa ECTS bodova sa jednog studijskog programa na drugi unutar Univerziteta u Banjoj Luci kao i između Univerziteta u Banjoj Luci i drugih univerziteta definisani su Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci, članovima 24. do 29.

12. DOKAZ O PODUDARNOSTI

Studijski program *Ekonomija i poslovno upravljanje* nudi studentima aktuelna naučna, odnosno stručna saznanja iz oblasti teorijske i primijenjene ekonomije i menadžmenta.

Studijski program je po suštini usklađen sa četiri akreditovana programa inostranih univerziteta iz okvira evropskog obrazovnog prostora. Studijski programi koji najviše odgovaraju predloženoj strukturi predmeta studijskog programa realizuju se na sljedećim institucijama:

1. Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet, studijski program Ekonomija, poslovno upravljanje i statistika, http://www.ekof.bg.ac.rs/studije/osnovne_studije.php
2. Univerzitet u Zagrebu, Ekonomski fakultet, studijski program Poslovna ekonomija <http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=5268>
3. Univerzitet u Ljubljani, Ekonomski fakultet, studijski program Poslovna ekonomija, http://www.ef.uni-lj.si/za_studente/studijski_programi

13. PREDUSLOVI ZA UPIS POJEDINIH PREDMETA

Podaci o preduslovima za upis pojedinih predmeta ili grupe predmeta nalaze se u aneksu 7.2, tj. u silabusima za predmete.

14. NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Nema preklapanja predmeta između studijskih programa. Jedan predmet koji je na listi izbornih predmeta u oba studijska programa biraće se između ostalih predmeta anketom. Kriteriji i način izbora izbornih predmeta detaljno je opisan u sedmom poglavlju ovog elaborata: Lista obaveznih i izbornih predmeta.

15. KRITERIJI I NAČINI OSIGURANJA KVALITETA

Na Univerzitetu u Banjoj Luci se od 2008. godine izvodi redovna godišnja evaluacija nastavnog procesa i rada nastavnog osoblja putem anketiranja studenata. Između ostalog, ta evaluacija sadrži mnoge pokazatelje kvaliteta samog studijskog programa. Pored toga, izvode se analize prolaznosti i uspjeha za svaki predmet i prati napredovanje studenata tokom studija. U toku je izrada strategije kvaliteta koja će razraditi i druge vidove evaluacije kao i procedure za otklanjanje propusta i podizanje kvaliteta studijskih programa. Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci usvojio je Samoevaluacioni izvještaj 2011. godine, kao i EFQM Self evaluation Report 2012. godine, u sklopu CUBRICK TEMPUS projekta. Početkom kalendarske godine, Nastavno-naučno vijeće usvaja izvještaj o radu u prethodnoj i plan za narednu godinu. Da bi se konstantno poboljšavao sistem kvaliteta, formirana je Komisija za kvalitet Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i Kancelarija za međunarodnu saradnju.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci periodično, u saradnji s Kancelarijom za osiguranje kvaliteta Univerziteta u Banjoj Luci i sa Savezom studenata Ekonomskog fakulteta, vrši evaluaciju

nastavnog procesa i nastavnog osoblja, te sprovodi razna anketiranja studenata i zaposlenih, uključujući ankete preko veb-stranice Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Obezbjedenje kvaliteta studijskog programa provodi se u okviru:

- 1) procesa analize podataka atraktivnosti postojećih studijskih programa;
- 2) procesa revizije postojećih studijskih programa;
- 3) procesa razvoja novih studijskih programa;
- 4) procesa uvođenja novog predmeta;
- 5) procesa analize uspješnosti završavanja studija;
- 6) procesa analize podataka o zapošljavanju nakon završetka studija;
- 7) procesa anketiranja svršenih studenata;
- 8) procesa anketiranja poslodavaca stručnih tijela i udruženja.

Obezbjedenje i unapređenje kvaliteta nastavnog procesa ostvaruje se putem:

- definisanja pravila i kriterija za ocjenjivanje studenata;
- postupka po žalbi studenta na ocjenu;
- analize uspješnosti polaganja ispita;
- analize podataka o broju upisanih studenata u višu godinu studija;
- analize podataka o broju studenata i nastavnika;
- evaluacije nastave i nastavnika koju vrše studenati;
- samoevaluacije nastavnika;
- definisanja strukture kolegija, ishoda učenja, opterećenja studenata, sadržaja i plana izvođenja po sedmicama, metoda obrazovanja, obveza studenata i načina provjere stečenih znanja i vještina – usklađenost s kvalifikacijskim okvirom.

Obezbjedenje kvaliteta resursa za podršku sudentima provodi se:

- 1) postupkom za kontinuirano poboljšanje i povećanje resursa za podršku studiranju;
- 2) evaluacijom rada studentske službe;
- 3) nabavkom obavezne literature iz svih predmeta iz koje se izvodi nastava;
- 4) pretplatom na naučne baze sa cjelovitim tekstom iz područja ekonomije i studijskih programa;
- 5) pretplatom na referentne naučne časopise.

Postupci analize uspješnosti sistema kvaliteta provodi se:

- postupkom izrade samoevaluacionih izvještaja;
- sistemom eksterne evaluacije kvaliteta studijskih programa i Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci kao ustanove;
- internim ocjenjivanjem obezbjedenja kvaliteta.

Obezbjedenje kvaliteta naučnoistraživačke djelatnosti nastavnog osoblja provodi se putem:

- 1) usvajanja strategije naučnoistraživačkog rada;
- 2) kreiranja pozitivnog okruženja za istraživanje i jačanje naučnog profila institucije;
- 3) saradnje sa drugim institucijama i privredom u svrhu unapređenja naučnoistraživačke i nastavne djelatnosti;
- 4) vrednovanja kvaliteta naučnoistraživačke djelatnosti.

16. USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Prema Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci (član 24), uslove prelaska sa jednog studijskog programa na drugi utvrđuje Senat Univerziteta na prijedlog Vijeća fakulteta/akademije.

Precizniji uslovi za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih studija biće definisani Pravilnikom o usaglašavanju nastavnih planova i programa koji će usvojiti Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci prije početka akademske 2014/2015. godine.

17. OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANjA

Obaveze studenata i dinamika studiranja su definisani Zakonom o visokom obrazovanju, Statutom i Pravilima studiranja Univerziteta u Banjoj Luci.

18. DODATAK – 7.2. SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA PRVOG CIKLUSA STUDIJA – SILABUSI

Sadržaj nastavnog plana: „EKONOMIJA I POSLOVNO UPRAVLjANjE“ dodiplomskih akademskih studija Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci

Prva godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Osnovi ekonomije	4	2			8
Ekonomika preduzeća	4	2			8
Poslovna informatika	3	2			6
Matematika za ekonomiste	4	4			8
Statistika			4	3	8
Poslovno pravo			3	2	6
Finansijsko računovodstvo			4	3	8
Menadžment			4	2	8
UKUPNO:	15	10	15	10	60

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Osnovi ekonomije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14OEK	Obavezni	1.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Svrha ovog predmeta je da studenti steknu osnovna znanja o istorijskom razvoju ekonomske nauke, osnovne zakonitosti u ekonomiji, osnovne ekonomske kategorije i suštini funkcionisanja mikroekonomskih i makroekonomskih sistema.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon ovog kursa studenti će steći osnovna znanja o ekonomskim pojavama i procesima. Moći će samostalno da formiraju i sagledaju uzročno-posljetične događaje na tržištu i u privredi.

Sadržaj predmeta:

Politička ekonomija kao nauka. Šta je ekonomija. Metode istraživanja u ekonomiji. Ekonomski zakoni. Tri ključna ekonomska zakona. Obim društvene proizvodnje. Društvena reprodukcija. Robna proizvodnja i tržište. Osnovni elementi ponude i tražnje. Elastičnost ponude i tražnje. Oblici razmijene robe. Novac. Savremeni ekonomski sistem. Učesnici u ekonomskim događajima i njihovo ponašanje. Obim proizvodnje i obrt kapitala. Troškovi proizvodnje. Profit, profitna stopa i akumulacija kapitala. Raspodjela kao faza procesa reprodukcije. Tržište rada. Tržište zajmovnog kapitala. Tržište realnog kapitala. Bankarski sistem. Tržište prirodnih resursa. Trgovački kapital. Akcijski kapital. Tržišna struktura savremenog kapitalizma. Ekonomske funkcije države u savremenim privredama. Javna dobra, eksternalije i javni izbor. Ekonomska politika države u pojedinim oblastima. Ekonomski rast. Ekonomske krize. Međunarodna razmjena.

Metode nastave i savladavanja gradiva:

Predavanja usmenim izlaganjem, korištenje praktičnih primjera i grafičkih interpretacija.

Literatura:

Ivanić, M. (2010). *Principi ekonomije*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;

Dopunska literatura:

Gregori, N. M. (2004). *Principi ekonomije, treće izdanje*. Beograd: Ekonomski fakultet;

Samuelson, P. A.; Vilijam, D. N. (1992). *Ekonomija, četrnaesto izdanje*. Zagreb: Mate d.o.o.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanja:

Dva kolokvijuma, seminarski rad, domaći zadaci, aktivnost na nastavi i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Po istom programu izučava se na vodećim univerzitetima u svijetu.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Mladen Ivanić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Ekonomika preduzeća			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14EPR	Obavezni	1.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti..	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da shvate značenje i značaj preduzeća kao temeljne institucije tržišne privrede, da nauče osnovne principe poslovanja preduzeća; da spoznaju načine postizanja optimalne vrijednosti proizvodnje uz korištenje oskudnih resursa; da nauče metode maksimiziranja profita preduzeća; da nauče algebarski, grafički i tabelarno predstavljati poslovne funkcije u preduzeću i da znaju analizirati ponašanje preduzeća na tržištu; da nauče osnovne principe poslovanja preduzeća, a to su produktivnost, ekonomičnost i rentabilnost i da znaju izračunavati cijene koštanja proizvoda primjenom različitih metoda.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će steći osnovna znanja o činjenicama, principima, procesima i generalnim konceptima u ekonomici preduzeća. Student će biti sposobljen da pronađe optimalna rješenja u upravljanju preduzećima primjenjujući osnovna znanja iz ekonomске teorije i nauke o odlučivanju i posjedovaće osnovna znanja za dalje izučavanje teorija ekonomije i upravljanja preduzećem.

Sadržaj predmeta:

Pojam preduzeća. Diferenciranje preduzeća. Ekonomika preduzeća. Teorija preduzeća. Proces reprodukcije. Proizvodnja i proizvodna funkcija. Produktivnost. Utrošci. Troškovi i funkcije troškova. Kalkulacija cijene koštanja. Modeli upravljanja troškovima. Cijena i određivanje cijena. Prihodi i funkcija prihoda. Ekonomičnost i analiza tačke ekonomičnosti. Profit i maksimizacija profita. Raspodjela rezultata poslovanja. Rentabilnost.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programima za grafičko rješavanje i analiziranje problema u kojima studenti imaju aktivnu ulogu. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse da bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebi u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarinskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Todorović, Z. (2012). *Ekonomika preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
 Berberović, Š.; Todorović, Z. (2009). *Ekonomika preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
 Salvatore, D. (1989). *Ekonomija za menadžere*. Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Poslovna informatika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PIN	Obavezni	1.	3P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti..	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim aspektima poslovne informatike. Studenti se upoznaju s poslovnom informatikom kao teorijskom i praktičnom disciplinom, kao i sa primjenom informacione tehnologije u poslovanju. Posebno se izučava problematika pojedinih komponenata informacionih sistema, kao i globalna računarska mreža internet i elektronsko poslovanje. Cilj izučavanja predmeta je da se upozori i na rizike koje stvara primjena informacione tehnologije u poslovanju, te da se naglaši potreba za vođenjem brige o bezbjednosti informacionih sistema i zaštiti od zloupotreba informacione tehnologije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti stiču opšta znanja o primjeni informacione tehnologije u poslovanju, te se upoznaju s najsavremenijim informacionim tehnologijama koje se koriste u poslovanju, kako sa organizacionog, tako i sa funkcionalnog aspekta. Osim toga, predmet omogućava studentima da upoznaju programske alate, gotova programska rješenja i načine njihovog korišćenja u rješavanju ekonomskih poslovnih problema.

Sadržaj predmeta:

Informatika i savremeni svijet. Globalizacija i ekonomija znanja. Strateška primjena informacione tehnologije u ekonomiji znanja. Informacione tehnologije kao infrastruktura u poslovanju. Hardware. Software. Podaci, informacije, znanje. Organizacija podataka na računaru (datoteke, baze podataka, skladiste podataka, baza dokumenata). Ergonomija radnih mjesta s personalnim računarima. Organizacija i upravljanje informatikom kao poslovnom funkcijom. Načini organizacije informacionog sistema. Računarske mreže i internet tehnologija. Internet usluge. Intranet i ekstranet. Primjena informacione tehnologije u poslovanju. Dijelovi informacionog sistema – organizacioni aspekt. Dijelovi informacionog sistema – funkcionalni aspekt. Integralni informacioni sistem. Sistemi za poslovno odlučivanje (modeliranje u poslovnom odlučivanju, metode računarskog modeliranja, simulaciono modeliranje). Ekspertni sistemi. Elektronsko poslovanje. Primjene koncepta elektronskog poslovanja (elektronski marketing, elektronsko bankarstvo, elektronska trgovina, učenje na daljinu, poslovanje u pokretu). Rizici primjene informacione tehnologije u poslovanju. Zloupotreba informacione tehnologije i informatički rizici. Bezbjednost informacionih sistema i zaštita od zloupotrebe informacione tehnologije. Problemi bezbjednosti u elektronskom poslovanju i informatički kriminalitet. Etika i informaciona tehnologija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarski radovi, vježbe na računarima, studentske prezentacije.

Literatura:

Aleksić Marić, V. (2008). *Poslovna informatika*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Matematika za ekonomiste			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MEK	Obavezni	1.	4P + 4V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta: Razvoj logičkog zaključivanja i algoritamskog načina rješavanja problema. Upoznavanje sa osnovama linearne algebre, diferencijalnog i integralnog računa, finansijske matematike i njihove primjene u ekonomiji.

Ishodi učenja (stečena znanja): Nakon završetka ovog kursa studenti će moći samostalno i efikasno pratiti matematički sadržaj svih stručnih ekonomskih predmeta, kako prvog, tako i drugog ciklusa studija. Preciznost matematičkog izražavanja biće im od pomoći da jasno i precizno formulišu pojave i zakonitosti u društву, posebno u makroekonomskim i mikroekonomskim modelima. Pored toga, moći će konkretno rješavati probleme i zadatke iz matematičkih oblasti obuhvaćenih ovim predmetom.
--

Sadržaj predmeta: Linearna algebra: sistemi jednačina, matrice, determinante. Funkcije jedne promjenljive, izvodi i primjena na ispitivanje ekonomskih funkcija. Funkcije više promjenljivih, problemi optimizacije. Neodređeni i određeni integrali i njihova primjena u ekonomiji. Diferencijalne i diferencne jednačine i njihova primjena.
--

Metode nastave i savladavanje gradiva: Predavanja, vježbe, konsultacije, demonstrature, izrada seminarskih radova.
--

Literatura: Skakić, N.; Kravarušić, R. (2006). <i>Matematika</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci; Lučić, B. (2006). <i>Matematika</i> . Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; Chiang, A. C. (1994). <i>Osnovne metode matematičke ekonomije</i> . Zagreb: MATE; Dowling, E. T. (1993). <i>Mathematical Methods for Business and Economics</i> . McGraw-Hill.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismeno i usmeno					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milovan Vinčić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Statistika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14STA	Obavezni	2.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti				
Nema uslovjenosti.					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Studentima omogućava da se upoznaju sa statističkim metodima i modelima, kao i njihovom primjenom u teoriji i praksi.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Nakon završetka ovoga predmeta studenti će biti osposobljeni da upotrebljavaju statističku metodologiju i da je primjenjuju da bi u različitim analizama i istraživačkim procedurama mogli da dobiju rezultate na osnovu kojih se, u daljem, mogu izvesti validni zaključci i adekvatne odluke.					
Sadržaj predmeta:					
Deskriptivna analiza. Vjerovatnoća. Teorijski rasporedi. Uzorkovanje i uzoračke distribucije. Intervali povjerenja. Testiranje statističkih hipoteza. Analiza varijanse. Hi kvadrat test. Prosta linearna regresiona i korelaciona analiza. Višestruka linearna regresiona i korelaciona analiza. Indeksni brojevi. Analiza vremenskih serija.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja i vježbe, uz seminarsku nastavu.					
Literatura:					
Lovrić, M.; Komić, J.; Stević, S. (2006). <i>Statistička analiza – metodi i primjena</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.					
Komić, J. (2000). <i>Metodi statističke analize kroz primjere: zbirka zadataka</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Poslovno pravo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PPR	Obavezni	2.	3P + 1V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj izučavanja Poslovnog prava jeste da studenti ekonomije savladaju osnovne principe i načela funkcionalisanja pravnog sistema kod nas. Pored navedenog, izučavanjem ovog predmeta studenti stiču neophodno znanje iz oblasti prava kojim se reguliše nastanak, poslovanje i rad privrednih društava. Tu se prvenstveno misli na statusni dio funkcionalisanja privrednih društava (osnivanje, organi društva, statusne promjene, itd.), ali i na ugovore robnog prometa koji su zastupljeni u svakodnevnoj poslovnoj praksi. Pored toga, predmet omogućava studentima da nauče osnove berzanskog poslovanja, pojam i funkciju hartija od vrijednosti, način rješavanja sporova između privrednih društava putem arbitraže te pravne aspekte obavljanja bankarskih poslova.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Izučavanjem predmeta student će steći osnovna znanja o načinu funkcionalisanja i osnovnim principim i načelima pravnog sistema jedne države, osnovama pojedinih grana prava kao što su građansko, obligaciono i stvarno pravo. Student će steći šire znanje iz oblasti pravnog uređenja privrednog sistema i načina funkcionalisanja privrednih društava kao osnovnih jedinica privrednog sistema svake države.

Sadržaj predmeta:
U prvom dijelu gradiva izučavaju se osnovni pojmovi o državi i pravu, razvoj ustavnosti, stvaranje prava te osnove iz oblasti ustavnog, građanskog, stvarnog, obligacionog, autorskog prava i prava industrijske svojine. Drugi dio gradiva je rezervisan za sticanje znanja iz oblasti statusnog dijela prava privrednih društava, korporativnog i ugovornog prava, hartija od vrijednosti, bankarskih poslova te arbitraže kao načina rješavanja sporova između privrednih društava.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Vježbe, na kojima će se uz obilje konkretnih primjera iz prakse studentima pokušati predočiti realne životne situacije u cilju boljeg razumijevanja i savladavanja gradiva. Konsultacije i seminarski radovi koji će prema potrebi biti izlagani pred drugim studentima.

Literatura:
Kasagić, R. (2009). <i>Osnovi prava i poslovno pravo</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
Pohađanje nastave
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nenad Baroš, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Finansijsko računovodstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FRA	Obavezan	2.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Savladavanje osnova finansijskog računovodstva, a posebno razumijevanje: globalne procedure u knjigovodstvu, knjigovodstvenih isntrumenata, pojma i suštine knjigovodstva i računovodstva, razlike između finansijskog i upravljačkog računovodstva, sistema dvojnog knjigovodstva, obračunskog osnova računovodstva, vrsta računa, pravila knjiženja, principa urednog knjigovodstva, računovodstvenih načela, osnovnih računovodstvenih kategorija, pravila vrednovanja elemenata finansijskih izvještaja, popisa, predzaključnih i zaključnih knjiženja, izrade probnog bilansa i zaključnog lista, sadržaja osnovnih elemenata finansijskih izvještaja i drugo.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Tokom proučavanja predviđenog gradiva studenti stiču neophodna znanja i vještine za razumijevanje globalne procedure u knjigovodstvu i knjigovodstvenih isntrumenata, razlike između knjigovodstva i računovodstva, principa razgraničenja između finansijskog i upravljačkog računovodstva, sistema dvojnog knjigovodstva i obračunskog osnova računovodstva, vrsta računa i pravila knjiženja, principa urednog knjigovodstva i osnovnih računovodstvenih načela, pravila vrednovanja, osnovnih principa popisa, zaključnih knjiženja i izrade zaključnog lista kao osnove za pripremu osnovnih finansijskih izvještaja, osnovnih principa na kojima počiva aktuelna zakonska i profesionalna regulativa u predmetnoj oblasti u Republici Srbkoj, itd.

Sadržaj predmeta:

Knjigovodstvo i računovodstvo; predmet i cilj knjigovodstva; principi urednog knjigovodstva i računovodstvena načela; osnove globalne procedure u knjigovodstvu i knjigovodstveni isntrumenti, knjigovodstveni računi: pojam, vrste i pravila knjiženja na računima, poslovne (ekonomske) promjene; kontni okvir i kontni plan; inventar imovine; greške u knjigovodstvu; osnivanje pravnog lica i pribavljanje početnog kapitala; nabavka stalne i tekuće (obrtne) imovine; obaveze: pojam, klasifikacija, nastanak i izmirenje; rashodi i troškovi po prirodnim vrstama, principi vrednovanja prihoda; poslovni, finansijski, ostali i revalorizacioni prihodi; metode bilansiranja finansijskog rezultata; predzaključna i zaključna knjiženja; osnovni principi pripreme i prezentacije finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI; osnove analize finansijskih izvještaja

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Na predavanjima studentima se prenose aktuelna teorijska saznanja iz predmetne oblasti uz korišćenje prezentacija u power point-u. Vježbe se provode izradom konkretnih zadataka. Izrada i izlaganje seminarskog rada vrši se uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova. Studenti se redovno podstiču na aktivan odnos prema predavanjima i vježbama, odnosno proaktivno praćenje i savladavanje nastavnog gradiva za vrijeme predavanja i vježbi, na učešće na konsultacijama, kao i na samostalan rad.

Literatura:

- Šnjegota, D. (2010). *Primjena MSFI kroz bilansni kontni okvir*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci i Finrar;
- Škarić, Jovanović, K. (2006). *Finansijsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet;
- Gray/Needles. (2006). *Finansijsko računovodstvo – opšti pristup*. Copyright: Houghton Mifflin Company. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera, s prethodnim izlaskom na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Duško Šnjegota, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MEN	Obavezni	2.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da se upoznaju s osnovnim menadžerskim znanjima, funkcijama, metodama i načinima rada te njihovo primjeni u rješavanju problema u poslovanju u savremenim preduzećima i kompleksnim uslovima; ovlađaju konceptima za analizu menadžmenta i obavljanje menadžerskih poslova na različitim organizacijskim nivoima i u različitim preduzećima; da nauče osnovnu formu za izradu poslovnog plana; da se upoznaju s menadžerskim poslom, temeljnim konceptima, metodama, vještinama i znanjima potrebnim za uspješno funkcionisanje i razvoj menadžmenta u savremenim uslovima.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješno završenog premeta studenti će steći osnovna znanja o teoriji, principima i praksi menadžmenta; ovlađaće osnovnim funkcijama menadžmenta; upoznaće se s teorijom i praksom koje se najčešće koriste u kontekstu menadžmenta; naučiće osnovnu formu za izradu poslovnog plana i ovlađaće konceptima za analizu menadžmenta i obavljanje menadžerskih poslova na različitim organizacijskim nivoima i u različitim preduzećima.

Sadržaj predmeta:

Definiranje, značaj i principi menadžmenta; pojam, značaj i uloga menadžmenta; razvoj menadžmenta; aktivnosti, klasifikacije menadžera; top-menadžeri; pojam i razvoj menadžmenta kao prakse; naučni menadžment; menadžment malih, srednjih i velikih preduzeća; menadžment i kulturna sredina; okolina preduzeća; etika i društvena odgovornost; planiranje kao funkcija menadžmenta; strategija i strategijsko planiranje; organizovanje kao funkcija menadžmenta, delegiranje, decentralizacija, proces projektovanja organizacije, zapošljavanje ili upravljanje ljudskim resursima; interno i eksterno regrutovanje, uticanje sa potfunkcijama vođenja; komunikacije i motivacije; kontrolisanje; izrada poslovnog plana, institucionalni aspekti menadžmenta; korporativno upravljanje; novi koncepti i pristupi menadžmentu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarska nastava, vježbe, pisani radovi i rješavanje poslovnih slučajeva (grupni i individualni rad).

Literatura:

Lukić, Z.; Babić, M. (2009). *Menadžment: teorije, funkcije, institucionalni aspekti i korporativno upravljanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Mašić, B.; Lončarević R.; Đorđević-Boljanović J. (2007). *Menadžment: principi, koncepti i procesi*. Beograd: Univerzitet Singidunum.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zoran Lukić, vanr. profesor

Druga godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Mikroekonomija	4	3			8
Monetarne i javne finansije	4	2			8
Upravljačko računovodstvo	4	3			8
Izborni predmet 1:	3	2			6
Makroekonomija			4	3	8
Međunarodni ekonomski odnosi			4	2	7
Finansijski menadžment			4	2	8
Finansijska matematika			4	2	7
UKUPNO:	15	10	16	9	60

Izborni predmeti za drugu godinu:

1. Organizacija
2. Sociologija za ekonomiste
3. Ekomske doktrine
4. Poslovna kultura i etika
5. Teorija i modeli odlučivanja

Napomena o izboru izbornih predmeta:

Minimalan broj studenata za izborni predmet na drugoj godini studija iznosi 50. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ukoliko anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum 50 studenata, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

Napomena o uslovljenosti predmeta:

1. Predmet Mikroeconomija uslovjen je položenim predmetom Osnovi ekonomije iz prve godine studija.
2. Predmet Međunarodni ekonomski odnosi uslovjen je položenim predmetom Osnovi ekonomije iz prve godine studija.
3. Predmet Upravljačko računovodstvo uslovjen je položenim predmetom Finansijsko računovodstvo iz prve godine studija.

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Mikroekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MIK	Obavezni	3.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Osnovi ekonomije	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:
Upoznavanje prirode motivacije koja određuje ponašanje tržišnih učesnika i zakonitosti funkcionalisanja tržišta koja uspostavljaju tim ponašanjem. Smisao takvog izučavanja je da student ovlađa osnovama ekonomske logike, shvati ulogu ekonomske motivacije, ekonomskih ciljeva, konkurenčije, slobode ekonomskog odlučivanja, donošenja odluka u uslovima neizvjesnosti i osnove preuzimanja ekonomskog rizika. Ovladavanje alatima mikroekonomske analize treba da omogući da se logika ekonomskog ponašanja prevede na mjerjenje ekonomske pojava, da se uspostave cijene i mjerne ostvarivosti ekonomskih ciljeva, te da se smanji rizik ekonomskih odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Uspostavljanje vlastitog logičkog sistema ekonomskog odlučivanja; spoznaja o načinu, prirodi i zakonitostima ponašanja ekonomskih subjekata; ovladavanje metodama mikroekonomske analize; sposobnost identifikovanja različitih tipova ponašanja tržišnih učesnika; sposobnost mjerjenja efikasnosti ostvarivanja ekonomskih ciljeva; sposobnost mjerjenja uticaja tržišnih promjena na ponašanje tržišnih učesnika; sposobnost identifikovanja tržišne morfologije; sposobnost analiziranja ponašanja tržišnih struktura; sposobnost kreiranja mjera ekonomske politike sa uticajem na ponašanje tržišnih učesnika; sposobnost mjerjenja efekata ekonomske politike na ponašanje tržišnih učesnika.

Sadržaj predmeta:
Osnovne zakonitosti i alati mikroekonomske analize; tržište; budžetsko ograničenje; preferencije; korisnost; potrošačev izbor; potrošačeva tražnja; otkrivena preferencija; efekti supstitucije i dohotka; kupovina i prodaja; intertemporalni izbor; tržište imovine; neizvjesnost; rizična imovina; potrošačev i proizvođačev višak; tržišna tražnja; tržišna ravnoteža; teorija proizvodnje i izbor tehnologije; maksimiranje profit-a; minimiziranje troškova; funkcije troškova; ponuda preduzeća i grane; potpuna konkurenčija; monopol; oligopol; kartel; monopson; monopolistička konkurenčija; tržište faktora proizvodnje; teorija igara; teorija blagostanja; eksternalije; javna dobra; asimetrične informacije.

Metode nastave i savladavanja gradiva:
Predavanja, rad u seminaru i vježbe. Svi oblici nastave podrazumijevaju simulacije stvarnih ekonomskih situacija, primjenu odgovarajućih metoda analize, diskutovanje rješenja i predlaganje mjera za postizanje optimuma. U svim fazama nastavnog procesa predviđeno je aktivno uključivanje studenata. Samostalni radovi studenata temelje se na studijama slučaja koje analiziraju i tumače savladanim metodama analize.

Literatura:
Varjan, H. (2012). <i>Mikroekonomija, moderni pristup</i> . Beograd: Ekonomski fakultet;
Tomaš, R. (2011). <i>Primijenjena mikroekonomija, drugo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanja:
--

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Po istom programu izučava se na vodećim univerzitetima u svijetu
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Rajko Tomaš, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Monetarne i javne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MJF	Obavezан	3.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj predmeta je upoznavanje studenata sa savremenim teorijskim i primijenjenim aspektima monetarnih i javnih finansija kako bi se osposobili da kao diplomirani ekonomisti učestvuju u analizi i rješavanju praktičnih problema iz ovih oblasti. Riječ je o dvjema međusobno odvojenim, ali usko povezanim naučnim disciplinama, koje predstavljaju sastavni dio finansija kao šire naučne oblasti. Monetarne finansije, kao naučna disciplina, proučavaju monetarni sistem i monetarnu politiku, te studentima treba da pruže osnovna znanja i pregled dostignuća iz ove oblasti. Javne finansije treba da upoznaju studente i omoguće im da ovladaju brojnim i složenim pitanjima i problemima sistema javnih finansija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će steći osnovna znanja o ciljevima, osnovnim institucijama i instrumentima fiskalne i monetarne politike, te principima i načinima funkcionisanja javnog sektora. Studenti će biti osposobljeni da pronalaze optimalna rješenja u vođenju monetarne i fiskalne politike u zemlji primjenom osnovnih znanja iz ekonomskih teorije i politike, a biće u mogućnosti i da stečena znanja iskoriste u pravcu daljeg izučavanja pomenutih oblasti.

Sadržaj predmeta:

Uvod u monetarnu ekonomiju. Moneta ili novac. Monetarna nestabilnost. Monetarni sistem. Monetarna politika. Monetarni agregati. Monetarno regulisanje. Uvod u javne finansije. Javni rashodi. Javni prihodi. Budžet. Javni kredit. Fiskalna decentralizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature – tokom časova predavanja neke od tema biće obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programima za rješavanje i analiziranje problema u kojima studenti imaju aktivnu ulogu. Ilustracije i vježbe – podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse – podrazumijeva obradu slučajeva iz prakse s ciljem da se studenti osposobe da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. Samostalan seminarски rad studenata uz obaveznu primjenu Uputstva za izradu naučnih i stručnih radova.

Literatura:

Dušanić, J.; Špirić, N. (2009). *Novac*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
 Ćirović, M. (1987). *Monetarna ekonomija*. Beograd: European Centre for Peace and Development.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Špirić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		УНИВЕРЗИТЕТ У БАНДОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Upravljačko računovodstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14URA	Obavezni	3.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Finansijsko računovodstvo	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:
Predmet ima za cilj upoznavanje studenata s aktivnostima računovodstva u pripremi finansijskih i nefinansijskih informacija za potrebe menadžmenta u postupcima donošenja poslovnih odluka i upravljačke kontrole (u fazama planiranja, organizovanja, kontrole, komunikacije i motivacije).

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon uspješnog savladavanja predmeta student treba da razumije: podjelu računovodstva na finansijsko računovodstvo, računovodstvo troškova i upravljačko računovodstvo, njihovu povezanost i informacione ciljeve; uloge upravljačkog računovodstva u pripremi informacija za potrebe menadžmenta, kao i značaj lanca vrijednosti i lanca dobavljača. Student će biti osposobljen da analizira ključne faktore uspjeha sa stanovišta menadžmenta i upravljačkog računovodstva, naročito različite koncepte troškova i njihove podjele.

Sadržaj predmeta:
Zadaci i uloge računovođe u organizaciji; Različite podjele troškova za različite upravljačke svrhe; Uvod u obračun troškova; Obračun troškova u pojedinačnoj proizvodnji,(obračun po radnom nalogu (posla, narudžbe); Obračun troškova po aktivnostima; Obračun troškova u masovnoj proizvodnji (obračun po procesima); Obračun troškova u kupljivanju proizvodnji; Opšti troškovi i alokacija sekundarnih troškova; Računovodstveno planiranje (budžetiranje) i obračun standardnih troškova; glavni budžet i računovodstvo odgovornosti; fleksibilni budžet i upravljačka kontrola troškova i prihoda; Računovodstveni izvještaji sa različitim vrstama analiza odstupanja; Proces donošenja odluka; Relevantne vrijednosti za odlučivanje i različite vrste odluka; Analiza odnosa trošak-obim-profit (SUR analiza); Odluke o prodajnim cijenama i upravljanje troškovima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Savladavanje gradiva i usvajanje odgovarajućih znanja obezbjeđuje se korištenjem sljedećih nastavnih metoda: predavanja, vježbe, mentorstvo u toku uzrade seminarских radova i konsultacija uz aktivno učeće studenata u svim fazama nastavnog procesa, obračajući pažnju na samostalnost studenata u primjeni usvojenih znanja pri analizi i tumačenju različitih primjera.

Literatura:
Horngren, T.; Charles, F. G.; Strikant, D. M. (2000). *Cost Accounting a Managerial Emphasis*. Prentice Hall International, INC. (u prevodu: *Osnove troškovnog računovodstva – upravljački aspekt*, Udruženje/udruga računovođa i revizora, FBiH i Udruga računovođa i finansijskih djelatnika Herceg-Bosne);
Rodić, J.; Rakovački-Tubić, S. (2010). *Računovodstvo troškova i učinaka i računovodstvo segmenata poslovanja*. Banja Luka: Finrar, Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
Stevanović, N.; Malinić, D.; Milićević, V. (2012). *Upravljačko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Snežana Tubić Rakovački, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Makroekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MAK	Obavezni	4.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Makroekonomija predstavlja „azbuku“ ekonomije. Izučava osnovne ekonomske zakonitosti, način funkcionisanja ekonomije, osnovne ekonomske politike i njihov uticaj na ostvarivanje osnovnih makroekonomskih ciljeva. Svrha ovog nastavnog predmeta je upoznavanje studenata sa veoma zahtjevnom i kompleksnom materijom.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Makroekonomija predstavlja veoma kompleksno područje teorije, nauke i prakse. Osnovni ishod izučavanja ove naučne discipline je da studenti, nakon savladavanja ove veoma zahtjevne i kompleksne materije, mogu lakše i brže razumjeti sveobuhvatnu analizu savremenih makroekonomskih pitanja i problema, čiji je značaj danas veći nego ikada ranije. Studenti stiču detaljna znanja o osnovnim ekonomskim zakonostima, načinu funkcionisanja ekonomije, osnovnim ekonomskim politikama i njihovom uticaju na ostvarivanje osnovnih makroekonomskih ciljeva.

Sadržaj predmeta:

Uvod u makroekonomiju. Makroekonomski bilansi. Osnove privrednog rasta. Tržište rada i nezaposlenost. Intertemporalno budžetsko ograničenje. Potrošnja i investicije. Realni devizni kurs. Novac i tražnja za novcem. Ravnoteža na tržištu novca u kratkom i u dugom roku. Ponuda novca i monetarna politika. Ciljevi, targeti i instrumenti monetarne politike. Autput, zaposlenost i cijene. Robno tržište i IS kriva. Tržište novca i LM kriva. Tejlorovo pravilo i TR kriva. Makroekonomска ravnoteža sa fiksnim i sa fleksibilnim cijenama. Agregatna tražnja i agregatna ponuda. Autput i kamatna stopa pri fiksnom i pri fleksibilnom deviznom kursu. Agregatna ponuda i inflacija. Agregatna tražnja i agregatna ponuda u režimu fiksног i fleksibilnog deviznog kursa. Šokovi ponude i tražnje. Privredni ciklusi. Fiskalna politika. Politike upravljanja tražnjom. Ekonomija ponude. Finansijsko tržište i makroekonomija. Determinante deviznog kursa u kratkom roku. Konstrukcija međunarodnog monetarnog sistema. Devizne krize. Izbor režima deviznog kursa.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarska nastava i praktične vježbe.

Literatura:

Burda, M.; Viploš, Č. (2012). *Makroekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvijum 1	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvijum 2	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Borivoje Krušković, docent
--

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Medunarodni ekonomski odnosi			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MEO	Obavezni	4.	4P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Osnovi ekonomije	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:
Predmet Međunarodni ekonomski odnosi je uvod u međunarodnu ekonomiju, a sve na bazi izučavanja klasičnih koncepcija i savremenih tendencija međunarodnih ekonomskih odnosa. Cilj je da se studenti upoznaju sa realnim međunarodnim tokovima (međunarodna trgovina) i sa finansijskim međunarodnim tokovima. Savladavanje znanja iz ovog predmeta preduslov je za niz stručnih predmeta, naročito na smjeru Međunarodna ekonomija i predmeta na višim nivoima studija iz ove oblasti.
Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da:
– opiše pojam međunarodnih ekonomskih odnosa i savremenih tendencija u međunarodnim ekonomskim odnosima,
– navede i objasni klasične i neoklasične teorije u međunarodnoj trgovini,
– razvrsta instrumente trgovinske politike i sagleda značaj i ulogu međunarodnih trgovinskih institucija,
– objasni pojam platnog bilansa i vrsta transakcija u platnom bilansu,
– sumira značaj deviznih kurseva i njihov uticaj na ekonomска kretanja,
– sagleda značaj međunarodnog finansiranja, objasni pojam dužničke krize i međunarodno kretanje kapitala,
– sagleda značaj i ulogu međunarodnih finansijskih institucija.

Sadržaj predmeta:
Međunarodna trgovina: klasične i neoklasične teorije međunarodne trgovine, protekcionizam u međunarodnoj trgovini; uticaj međunarodne trgovine na nacionalni dohodak i međuzavisnost ovih veličina; mikroekonomska analiza formiranja cijena u međunarodnoj razmjeni; odnosi razmjene i elastičnosti u međunarodnoj trgovini; teorija i politika instrumenata trgovinske politike: carine i necarinske barijere; uloga transnacionalnih kompanija i globalizacija; pravila u međunarodnoj trgovini: institucionalizacija (uloga GATT-a i WTO). Međunarodne finansije: platni bilans; pojam, oblici i neravnoteže platnog bilansa, uravnoteženje platnog bilansa, teorije uravnoteženja platnog bilansa; devizni kurs, pojam, vrste i efekti deviznih kurseva, teorije formiranja deviznih kurseva; devizno tržište; međunarodno kretanje kapitala, oblici i efekti; evrovalutno tržište; međunarodni dugovi – uzroci, indikatori i mogućnosti prevazilaženja dužničkih kriza; institucije međunarodnog finansiranja; Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka i njene afilijacije. Regionalne integracije: oblici regionalnog integrisanja, Evropska unija – razvoj, efekti integrisanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, konsultacije, samostalna izlaganja studenata, samostalni pisani radovi studenata i organizovanje radionica.

Literatura:
Čenić-Jotanović G. (2010). <i>Međunarodna ekonomija</i> . Laktaši: Grafomark;
Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). <i>Međunarodna ekonomija, teorija i politika</i> . Beograd: Data status;
Salvatore, D. (2009). <i>Međunarodna ekonomija</i> . Beograd: Centar za izdavačku delatnost.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
Kontinuirane provjere znanja: testiranje, prezentacije seminarских radova i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Čenić-Jotanović, red. profesor
--

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Finansijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FME	Obavezni	4.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Finansijsko računovodstvo	Neobavezan

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa osnovnim pravilima i principima finansijskog menadžmenta, upravljanja finansijama preduzeća i funkcionalisanja finansijskog tržišta. Rezultat unapređenja znanja iz ove oblasti je mogućnost objektivne identifikacije, analize i rješavanja karakterističnih problema s kojim se finansijski menadžeri preduzeća susreću u toku poslovanja. Studenti stiču saznanja o ulozi finansijskog menadžera u oblasti finansiranja, investiranja i upravljanja finansijama preduzeća, te ovladavaju osnovama finansijske logike, finansijskih metoda i tehnika odabranih u skladu sa zahtjevima tržišta rada za kadrovima ovog profila.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sistematsko savladavanje specifičnih znanja iz finansijskog menadžmenta i sposobljenost za njegovu primjenu. Usvajanje koncepcionalnog i apstraktног razmišljanja kao osnove kreativnog pristupa finansijama preduzeća. Savladavanje osnova vještine samostalnog i timskog rada u oblasti finansijskog menadžmenta, kao preduslova učešća u rješavanju konkretnih zadataka iz oblasti finansija. Nakon završetka izučavanja ove oblasti studenti treba da posjeduju bitna znanja, razumijevanje i sposobnost da demonstriraju značaj i ulogu finansija u preduzeću, kao i vještina primjene osnovnih metoda i tehnika finansijskog menadžmenta.

Sadržaj predmeta:

Poslovne funkcije preduzeća i zadaci poslovnih funkcija; Poresko okruženje; Finansijska politika i pravila finansiranja; Tržište novca i tržište kapitala; Berza i devizno tržište; Finansiranje preduzeća, zajednička ulaganja, kreditiranje i specifični oblici finansiranja; Donošenje odluke o finansiranju; Analiza prinosnog, imovinskog i finansijskog položaja preduzeća; Ocjena boniteta preduzeća; Finansijsko planiranje, poslovni i finansijski rizik; Vremenska dimenzija novca; Pojam i kvantifikovanje investicija, finansijska ocjena i ocjena likvidnosti projekta; Analiza neizvjesnosti; Finansijsko upravljanje trajnim i dugoročnim kapitalom i stalnom imovinom; Upravljanje kratkoročnim obvezama i obrtnom imovinom; Upravljanje dividendom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Oblici nastave su predavanja, vježbe, samostalni seminarski radovi pod mentorstvom nastavnika i saradnika, redovne i e-konsultacije, diskusije o slučajevima iz prakse. Prednost nastavnim metodama daje jasno strukturirana nastava s naglašenim zajedničkim radom i međusobnom komunikacijom. Primjenom portfolio metode kao intelektualne objedinjenosti nastave i učenja postiže se stalno unapređenje procesa nastave i omogućava optimalan kvalitet procesa nastave i savladavanja gradiva.

Literatura:

Mikerević, D. (2011). *Finansijski menadžment*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci i Finrar;
Van Horne J. C.; Wachowicz J. M. Jr. (2002). *Osnove financijskog menadžmenta*. Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Poznavanje osnovnih računovodstvenih kategorija je neformalni uslov uspješnog savladavanja predmeta.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		УНИВЕРЗИТЕТ У БАНДОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Finansijska matematika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FMA	Obavezni	4.	4P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Matematika za ekonomiste	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:
 Glavni cilj predmeta je prenošenje znanja studentima u vezi sa vremenskom vrijednošću novca, obračunima prostog i složenog interesa. U okviru nastavnog procesa studenti će se upoznati sa elementima konačne i početne vrijednosti pojedinačnih novčanih iznosa, računom periodičnih uplata, računom periodičnih isplata, amortizacijom i konverzijom zajma, elementima teorije o kursu zajma i modelima životnog osiguranja na osnovu jednokratne i višekratne premije.

Ishodi učenja (stečena znanja):
 Nakon savladavanja navedenih obračuna budući diplomirani ekonomisti imajuće teoretske osnove za rješavanje sličnih problema u praksi: u bankama, preduzećima, osiguravajućim kompanijama i drugim finansijskim institucijama.

Sadržaj predmeta:
 Verižni i procentni račun; Račun podjele i miješanja; Izračunavanje interesa; Lombardni i tekući račun; Obraćun potrošačkih kredita; Eskontovanje mjenica; Valute i devize; Uvod u složeni interes; Izračunavanje krajnje i početne vrijednosti kapitala; Faktor dodajnih uloga; Faktor aktuelizacije; Amortizacija zajmova pri dekurzivnom računanju interesa; Zakon otplate; Otplaćeni dio duga; Amortizacija zajma sa jednakim i promjenljivim otplatama; Pojam anuiteta; Amortizacija zajma sa jednakim i promjenljivim anuitetima; Konverzija zajma; Kurs i rentabilnost zajma; Zajmovi podijeljeni na obveznice; Amortizacija zajma u uslovima inflacije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
 Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme). Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
 Krčmar, M. (2007). *Finansijska matematika i metode investicionog odlučivanja*. Sarajevo: Kemigrafika;
 Kočović, J.; Pavlović, M. (2010). *Uvod u finansijsku matematiku*. Beograd: Ekonomski fakultet, Centar za izdavačku delatnost;
 Kočović, J.; Rakonjac Antić, T. (2013). *Zbirka rešenih zadataka iz finansijske i aktuarske matematike*. Beograd: Ekonomski fakultet, Centar za izdavačku delatnost.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milivoje Krčmar, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Organizacija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14ORG	Izborni	3.	3P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da se upoznaju s osnovama nauke o organizaciji, načinu uspostavljanja i formiranja organizacije, metodama i načinima rada dizajniranja organizacione strukture i restrukturiranja poslovnih sistema, te njihove primjene u rješavanju problema u poslovanju u savremenim preduzećima i kompleksnim uslovima; ovladaju tehnikama transformacije poslovnih sistema na svim organizacijskim nivoima i u različitim preduzećima; da nauče suštinsku dizajniranja organizacione strukture i restrukturiranja poslovnih sistema, dobiju osnovna znanja iz organizacionog ponašanja, savladaju način organizacije svih funkcija u poslovnim sistemima, s posebnim osvrtom na izvršne funkcije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješno završenog premeta studenti će steći osnovna znanja o teoriji, principima i praksi organizacije, ovlađaće osnovnim pojmovima o organizacionim strukturama i projektovanju, kao i dizajniranju organizacije, upoznaće se s teorijom i praksom organizacionog ponašanja kao osnova savremene organizacije i menadžmenta, saznaće osnovne elemente institucionalnog okvira poslovnih sistema s posebnim osvrtom na velike poslovne sisteme, steći će potrebna znanja o organizovanju i funkcionisanju svih funkcija u preduzećima.

Sadržaj predmeta:

Definisanje, značaj i principi organizacije, shvatanja organizacije, obilježja organizacije, svrsishodnost organizacije, pojam sistema, organizacione strukture, formalna i neformalna organizacija, elementi i načela organizacije, vrste i karakteristike formalnih organizacionih struktura, faktori organizacione strukture, institucionalni oblici organizovanja preduzeća u tržišnoj ekonomiji, organizovanje velikih poslovnih sistema, profitna decentralizacija velikih poslovnih sistema, metodologija projektovanja organizacije, organizaciono ponašanje, motivacija, moderni korporativni sistem nagradjivanja top-menadžera, organizacija rada sredstava i funkcija, modeli i oblici restrukturiranja preduzeća.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarska nastava, vježbe, pisani radovi i rješavanje poslovnih slučajeva (grupni i individualni rad).

Literatura:

- Lukić, Z.; Babić, M. (2009). *Menadžment: teorije, funkcije, institucionalni aspekti i korporativno upravljanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
 Buble, M. (2006). *Metodika projektovanja organizacije*. Zagreb: Sinergija.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zoran Lukić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije	

Naziv predmeta	Sociologija za ekonomiste			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14SEK	Izborni	3.	3P + 2V	6
Nastavnici:	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta: Predmet daje metodološke smjernice studentima za izradu seminarских radova, eseja, diplomskih i drugih pisanih radova. Predmet uvodi studente u razumijevanje savremenog društva, potreba, interesa, vrijednosti, strukture savremenog društva, položaja i uloge društvenih grupa. Sa sociološkog aspekta se pristupa ekonomskim promjenama, ekonomskim odnosima i ekonomskom rastu koji se nalaze u osnovi društvenog razvoja i napretka. Pomaže studentima u prepoznavanju pojava i snalaženju u svojoj sredini, te užem i širem okruženju.
--

Ishodi učenja (stečena znanja): Student koji položi ispit u stanju je da samostalno radi studentske radove i projekte, da prepozna sociološke i društvene probleme u užem i širem okruženju, da uoči šta u društvenim kretanjima i promjenama djeluje negativno a šta stimuliše preduzetničke i poslovne aktivnosti, da razumije potrebe kao pokretače razvoja, da zna suštinu društvenih grupa, države i drugih institucija u društvu, organizacije, kulture, moći i slično.

Sadržaj predmeta: Uvod u ekonomsku sociologiju – sociologiju ekonomskih procesa; Predmet sociologije (pojam društva, opšte karakteristike savremenog društva i društvene strukture) i metod sociologije; Potrebe, interesi i vrijednosti; Društvene grupe i karakteristike savremenih društvenih grupa (sa osvrtom na stanje i perspektive savremene porodice); Socijalna struktura savremenog društva; Država i oblici političke vlasti, razvoj pravne države; Moć u društvu; Kultura, karakteristike savremene kulture, kultura i ekonomija; Sociologija ekonomskih procesa; Rad, obrazovanje i odgovornost; Ekonomski rast i društveni razvoj; Demografski i socijalni aspekti ekonomskog razvoja. Ekonomski aspekti rodne (ne)ravnopravnosti.

Metode nastave i savladavanje gradiva: Tokom časova predavanja koristiće se power-point prezentacija glavnih teza i ilustracije nekih primjera. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoje mišljenje u vezi sa slučajem za ilustraciju i vježbu. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse da bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura: Bek, U. (2001). <i>Rizično društvo</i> . Beograd: "Filip Višnjić"; Vuletić, V. (prir.) (2003). <i>Globalizacija: mit ili stvarnost</i> . Beograd: ZUNS; Gidens, E. (2008). <i>Sociologija</i> . Beograd: Ekonomski fakultet; Mimica, A.; Bogdanović, M. (prir.) (2007). <i>Sociološki rečnik</i> . Beograd: Zavod za udžbenike; Swedberg, R. (2006). <i>Načela ekonomske sociologije</i> . Zagreb: Mate; Šijaković, I.; Vilić, D. (2013). <i>Sociologija za ekonomiste</i> , Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
--

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
Pohađanje nastave 2 boda Kolokvij I 0–20 bodova Završni ispit 0–50 bodova

Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
--	------------	-------------	-------------	--	--

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Vilić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Ekonomске doktrine			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14EDO	Izborni	3.	3P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta: Cilj je da studenti steknu osnovna znanja o istorijskom razvoju nauke, školama i pravcima koji su oblikovali savremenu ekonomsku nauku.
--

Ishodi učenja (stečena znanja): Nakon ovog kursa studenti će steći osnovna znanja o istorijskom razvoju ekonomskih nauka. Moći će samostalno da analiziraju i ocjenjuju trajne ili prolazne doprinose u sferi istorije ekonomskih ideja.
--

Sadržaj predmeta: Nastajanje ekonomske misli; Ekomska misao Grčke i Rima; Ekomska misao srednjeg vijeka, predstavnici i ideje; Merkantiličke ideje; Predstavnici mercantilizma; Doprinosi mercantilizma; Fiziokratizam, ideje i predstavnici; Keneov model reprodukcije; Klasična politička ekonomija, predstavnici i ideje; Preteče klasičara; Predstavnici klasične političke ekonomije; Razvoj klasične ekonomije, obilježja i predstavnici; Žan Batist Sej; Tomas Maltus; Rikardova škola; Prvi socijalisti utopisti; Veliki socijalisti utopisti; Socijalisti-rikardijanci; Marks i azijski način proizvodnje; Fridrih Engels; Polemika Lenjin-Plehanov o Azijskoj restauraciji; Opšte ideje i predstavnici istorijske škole; Osnovna obilježja marginalizma; Austrijska škola; Lozanska škola; Kembička škola; Švedska škola; Osnovne ideje postmaršalijske ekonomije; Teorija tržišnih formi; Korporativni kapitalizam i institucije; Torsten Veblen; Institucionalizam u međuratnom periodu; Kejnsova ekomska teorija; Vrijeme uspona Kejnsove teorije; Kejnsovi radovi; Kejnsova ekomska filozofija; Kejnsova ekomska teorija; Kejnsova ekomska politika; Revolucionarnost Kejnsove teorije; Kejnzijska ekonomija; Određivanje kamata i nadnica; Efektivna tražnja; Kejnsov efekat; Tržište rada u kejnzijskom modelu; Novi kejnzijsanci; Čikaška škola monetarizma; Istorija monetarizma; Monistička ekomska politika; Obilježja monetarizma; Funkcije potrošnje; Empirijska utemeljenost monetarizma; Odnos monetarizam – nova klasična makroekonomija; Nepotpune informacije i model obmanjivanja; Neefikasnost ekomske politike; Politički privredni ciklusi; Uspon nove ljevice; Obilježja i predstavnici radikalne političke ekonomije; Kritika korporativizma; Eksploracija i teorija vrijednosti; Teorije nerazvijenosti; Škola ekonomije ponude; Novi institucionalizam; Ustavna ekonomija; Nova austrijska škola; Postkejnzijsanci.
--

Metode nastave i savladavanja gradiva: Predavanja usmenim izlaganjem, korištenje praktičnih primjera i grafičkih interpretacija.
--

Literatura: Jakšić, M. (2003). <i>Razvoj ekomske misli, treće izdanje</i> . Beograd: Ekomski fakultet.
--

Oblici provjere znanja i ocjenjivanja:

Pohadanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet: Po istom programu izučava se na vodećim univerzitetima u svijetu
--

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Mladen Ivanić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Poslovna kultura i etika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14PKE	Izborni	3.	3P + 2V	6
Nastavnici:	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Predmet treba da upozna studente sa suštinom poslovne kulture (kulture poslovnih subjekata) i da ih osposobi da uoče uzajamnu povezanost kulture jednog društva, kao sveukupnog načina života ljudi, s karakteristikama aktivnosti poslovnih subjekata, tj. da ukaže na odnos opšte kulture i poslovne kulture (značaj simbola, vrijednosti, normi, događaja, pojava i imidža poslovnog subjekta, uticaj kulture na promjene, socijalnu solidarnost i odnose poslovnog subjekta sa okruženjem) te da pruži studentima saznanja u vezi s kulturom komunikacije, upravljanja i odnosa u poslovnom subjektu. Predmet treba da uvede studente u raspravu o odnosu morala i poslovanja, tj. da im ukaže na značaj i neophodnost moralnog postupanja u aktivnostima poslovnih subjekata – primjenu moralnih normi i principa u poslovanju, te da upozna studente sa oblastima poslovanja u kojima najčešće dolazi do izražaja neetičko postupanje (etičke greške) poslovnih subjekata i posljedicama ovakvog postupanja na ukupno poslovanje.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Student koji položi ispit osposobljen je da razumije značaj poslovne kulture u aktivnostima poslovnih subjekata, da doprinosi njenom razvoju u svojim budućim poslovnim aktivnostima i da poslovne aktivnosti i promjene prilagodi poslovnoj kulturi preduzeća; u mogućnosti je da prepoznaje i razlikuje etičke od neetičkih postupaka u poslovanju, da razumije, kreira i primjenjuje etički kodeks u poslovanju i da odredi granicu do koje dopire etičko/neetičko postupanje u poslovanju.

Sadržaj predmeta:
Šta je kultura uopšte i kakav je njen uticaj na poslovne aktivnosti (kultura kao činilac poslovanja); Nacionalna kultura i kultura mikrookruženja; Kultura privrednog sektora kome poslovni subjekt pripada; Kultura unutar preduzeća; Kultura poslodavaca i vodećih menadžera; Kultura pojedinaca i kultura formalnih i neformalnih grupa unutar poslovnog subjekta; Poslovna komunikacija; Šta je etika (moral) i kakav je njen značaj u poslovanju (etički kodeksi i standardi, savremene etičke poslovne teorije, etički principi u različitim kulturama); Poslovna etika u funkciji unapređenja poslovanja: kolektivna i individualna etika u poslovanju; Etička dimenzija u marketingu, bankarstvu, finansijama, računovodstvu; Etika u menadžmentu – primjena etike u poslovnom odlučivanju; Moralni odnos prema zaposlenima, kupcima i dobavljačima; Etika u zapošljavanju.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Power point prezentacije, radionice, prezentacija seminarских radova, konsultacije i slično. Na vježbama se vrši konkretna analiza i razrada pojedinih tema teorijske nastave, rade analize primjera iz prakse i seminarски radovi. Aktivnosti studenta obuhvataju i pripremu intervjua i njegovo provođenje u kompanijama i u lokalnoj zajednici.

Literatura:
Godley, A.; Westall, O. M. (1996). <i>Bussines history and bussines culture</i> . Manchester: Manchester University Press;
De Džordž, R. T. (2003). <i>Poslovna etika</i> . Beograd: "Filip Višnjić";
Diamond, Dž.; Bejn, B. (2001). <i>Poslovna etika</i> , Beograd: Clio.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanja:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jovo Ateljević, vanr. profesor i dr Dragana Vilić, docent

Treća godina studija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Marketing	4	3			8
Preduzetnička ekonomija	4	2			7
Revizija	4	3			8
Izborni predmet 2: Strani jezik za ekonomiste I	3	2			5
Stručna praksa					2
Ekonomsko-matematički modeli i metode			4	4	8
Menadžment ljudskih resursa			4	2	8
Teorija i politika privrednog razvoja			4	2	7
Izborni predmet 3: Strani jezik za ekonomiste II			3	2	5
Stručna praksa					2
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Izborni predmeti za treću godinu:

4. Engleski jezik za ekonomiste I i II
5. Njemački jezik za ekonomiste I i II
6. Ruski jezik za ekonomiste I i II

Napomena o uslovljenosti predmeta:

7. Predmet Strani jezik za ekonomiste II uslovljen je položenim predmetom Strani jezik za ekonomiste I.
8. Predmet Revizija uslovljen je položenim predmetom Upravljačko računovodstvo iz druge godine studija.

Napomena o izboru izbornih predmeta:

- Minimalan broj studenata za izborni predmet na trećoj godini studija je dvadeset. Ako studenti anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum dvadeset kandidata po predmetu, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Marketing			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MAR	Obavezni	5.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta: Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnovne principe marketinga kao naučne discipline, koncepcije, sistema, te funkcija marketinga i da nauče tehnike marketinškog istraživanja i shvate značaj nastupa preduzeća na tržištu. Studenti se upoznaju i sa obilježjima i specifičnostima upotrebe instrumenata marketinškog miksa na tržištu (marketinškog programa u raznim oblastima).
--

Ishodi učenja (stečena znanja): Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da:
<ul style="list-style-type: none"> – opiše pojam marketinga, te napravi razliku između marketinškog koncepta, sistema i funkcija, – sa marketinškog aspekta opiše pojmove tržišta i potrošača (kupca, tražnje), – objasni faktore marketinškog okruženja, – navede i objasni postupke istraživanja tržišta, – razvrsta kriterijume i pretpostavke za segmentaciju tržišta, – objasni osnovne elemente upravljanja marketinškim programom na tržištu, – objasni elemente (instrumente) marketinškog miksa, – definije primjenu koncepta marketinškog miksa u domenu proizvodnje (industrija, poljoprivreda...), usluga (trgovina, finansijske institucije, turizam...).

Sadržaj predmeta: Pojam i osnovne karakteristike marketinga, koncept, sistem i funkcije marketinga, tržište i potrošač (kupac) u marketingu, marketinško okruženje, aspekti istraživanja tržišta, segmentacija tržišta, instrumenti (elementi) marketinškog miksa (proizvod, cijena, distribucija, promocija), definisanje marketinškog programa (izbor strategije), upravljanje marketinškim programom (organizacija, kadrovi, finansiranje), specifičnosti primjene marketinškog koncepta u domenu proizvodnje (industrija, poljoprivreda, građevinarstvo...), usluga (trgovina, finansijske institucije, turizam, špedicija i transport, mediji, sport...).
--

Metode nastave i savladavanje gradiva: Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura: Macura, P. (2009). <i>Marketing – osnove</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
Kotler, Ph. (2008). <i>Upravljanje marketingom</i> . Zagreb: Mate, (Beograd, Data status);
Kotler, Ph. (2008). <i>Principi marketinga</i> . Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Kontinuirana provjera znanja: testiranje, prezentacije seminarskih radova i usmeni ispit
Pohađanje nastave 2 boda Kolokvij I 0–20 bodova Završni ispit 0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja) 0–8 bodova Kolokvij II 0–20 bodova

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975	
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Preduzetnička ekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PEK	Obavezni	5.	4P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima da shvate ekonomski značaj inovacija i preduzetništva u svim oblicima privrede i društva. Studenti stiču mogućnost da nauče osnovne principe savremenog preduzetništva u ekonomskoj teoriji i praksi. Pored toga studenti treba da spoznaju naučne metode, modele i tehnike postizanja vrhunskih rezultata kako u privrednim tako i društvenim djelatnostima. U okviru prethodno navedenog, posebni cilj izučavanja su metode poslovnih predviđanja radi efikasnijeg korišćenja postojećih i kreiranja novih resursa.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon izučavanja ovog predmeta studenti će steći osnovna znanja o načelima, principima, strategijama i konceptima kreiranja poslovnih poduhvata zasnovanih na inovacijama čija je realizacija povezana s rizicima i neizvjesnošću. Studenti će biti osposobljeni za pronaalaženje inovativnih rješenja u savremenom poslovanju primjenjujući ključna znanja iz preduzetničke ekonomije o metodama i tehnikama donošenja ekonomskih odluka u vezi s preduzetničkim poduhvatima. Pri tome posebnu važnost imaju znanja o izvorima inovacija; kreiranju novih poslovnih ideja; preduzetničkim strategijama, politikama i praksama; efikasnijem korišćenju postojećih i kreiranju novih resursa; preduzetničkom intelidžensu i poslovnim predviđanjima.

Sadržaj predmeta:

Teorija i praksa preduzetništva sa fokusom na ekonomske aspekte preduzetništva; Ključni faktori, vrste i oblici preduzetništva; potrebni i dovoljni uslovi razvoja savremenog preduzetništva; Razvoj preduzetništva i razvoj teorijske misli o preduzetništvu; Novi teorijski pogledi na preduzetništvo i novi oblici preduzetništva; Preduzetnička infrastruktura, preduzetnički ambijent i preduzetnički menadžment; Preduzetničke strategije, preduzetnički duh, kultura i motivacija; Izvori inovacija, preduzetnički intelidžens i konsalting; Preduzetnički inkubatori, tehnološki parkovi, inovacioni centri i druga preduzetnička infrastruktura; Inovativne strukturne promjene velikih i megatrendovi razvoja MSP; Načela i principi međunarodnog i globalnog preduzetništva; Poslovna predviđanja, razvoj kreativne ekonomije i transformacija kapitalističkog u preduzetničko društvo.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti će biti pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminar skog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

- Vukmirović, N. (2012). *Preduzetništvo u ekonomskoj teoriji i praksi*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
- Tadin, H.; Dujanić, M.; Deželjin, J.; Vujić, V. (2002). *Poduzetnički menadžment*, drugo izdanje. Zagreb: Consult;
- Barinnger, B.; Ireland, R. (2006). *Entrepreneurship*. USA: University of Central Florida.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: pismena i usmena provjera , sa prethodnim izlaskom na 2 kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, red. profesor
--

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Revizija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14REV	Obavezni	5.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Upravljačko računovodstvo.	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:
Osnovni cilj izučavanja ovog predmeta je upoznavanje sa osnovnim karakteristikama postupka revizije, kao i razumijevanje međunarodnih standarda revizije, posebno onih koji se odnose na odgovornost revizora, planiranje postupka revizije, prikupljanje dokaza i iznošenje mišljenja. Posebno se sagledava sistem funkcionisanja internih kontrola kao podloge za lakše i pouzdanije revidiranje. Interna revizija se razmatra kao snažna podrška menadžmentu, a samim tim pruža snažnu podršku eksternoj reviziji.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Poslije završetka ovog kursa studenti će razumjeti suštinu revizije kao procesa, zajedno sa svim njenim komponentama. Upoznaće se sa svim fazama procesa revizije, sa internom kontrolom i internom revizijom, kao veoma značajnim faktorom uspješnosti poslovanja preduzeća, koji ima značajan uticaj i na reviziju. Pored toga, studenti će se upoznati s vrstama revizorskih izvještaja i njihovom suštinom.

Sadržaj predmeta:
Uvod u reviziju; Revizijsko tržište; Etika za profesionalne računovođe; Standardi revizije; Uvod u proces revizije; Prihvatanje klijenta; Planiranje revizije; Dokazi u reviziji; Interna kontrola i njene komponente; Oslanjanje na internu kontrolu i internu reviziju u procesu revizije; Dokazni testovi (prvi dio); Dokazni testovi (drugi dio); Završna faza procesa revizije; Izvještaji nezavisnog revizora.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Tokom časova predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programima za računovodstvo i reviziju, ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri (rješavanje problemskih zadataka) kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju za ilustraciju i vježbu. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse da bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebi u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
Hayes, R.; Schilder, A.; Dassen, R.; Wallace, P. (2002). <i>Principi revizije - međunarodna perspektiva</i> . Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske;
<i>Medunarodni standardi i saopštenja revizije, kontrole kvaliteta</i> , pregleda, ostalih uvjeravanja i srodnih usluga. (2011). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore;
IFAC-ov Etički kodeks za profesionalne računovođe. (2012). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

 UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			 УНИВЕРЗИТЕТ У БАНДОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Studijski program(i):			Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Ekonomsko-matematički modeli i metode			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14EMM	Obavezni	6.	4P + 4V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznati studente s primjenama metoda optimizacije na procese odlučivanja u različitim oblastima, npr. utvrđivanje optimalne strukture nacionalne privrede, optimizacija spoljnotrgovinske razmjene, optimizacija programa proizvodnje, upravljanje velikim infrastrukturnim projektima, ocjena opravdanosti investicionih ulaganja, odlučivanje u uslovima neizvjesnosti ili nepotpunih informacija, rješavanje optimizacionih problema velikih dimenzija, itd.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ovaj predmet obuhvata široku oblast prijmene metoda optimizacije i različite pristupe njenom problemu. Sa znanjima stečenim na ovom predmetu student će biti u mogućnosti da sagleda ulogu i značaj optimizacije za proces donošenja odluka i koristi koje se njenom primjenom mogu ostvariti. Uz to će biti u mogućnosti da samostalno primjenjuje metode i tehnike optimizacije.

Sadržaj predmeta:

Matematičko izražavanje ekonomskih pojava i procesa; Uvod u linearno programiranje; Simpleks metod-grafička metoda; Simpleks metod – simpleks tabela. Matrični postupak simpleks metode. Transportni modeli i metode. Modeli i metode raspoređivanja. Cjelobrojno linearno programiranje. Razlomljeno linearno programiranje. Teorija igara. Međusektorski modeli. Mrežno programiranje. Modeli zaliha.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Naglasak je, pored klasičnog oblika nastave, i na rješavanju studija slučajeva i korišćenju savremenih softverskih alata.

Literatura:

- Petrić, J. (1979). *Nelinearno programiranje*. Beograd: Fakultet organizacionih nauka;
 Stanić, S., Račić, Ž. (2005). *Matematička analiza ekonomskih problema*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
 Stanić, S., Račić, Ž. (2004). *Matematička ekonomija*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Stanojević, R. (1966). *Linearno programiranje*. Beograd: Institut za ekonomiku industrije;
 Stanojević, R. (1996). *Primena simpleks metode*. Beograd: Univerzitet "Braća Karić";
 Stanojević, R. (1998). *Međusektorski modeli*. Beograd: Ekonomski institut;
 Stanojević, R. (2004). *Cjelobrojno linearno programiranje*. Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
 Tourki, M.; Backović, M. (2009). *Matematički modeli i metodi u ekonomiji*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Stanko Stanić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Menadžment ljudskih resursa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MLjR	Obavezni	6.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Upoznati studente s teorijskim osnovama menadžmenta ljudskih resursa neophodnim za razumijevanje i usmjeravanje ljudi na stvaranje uslova za realizaciju strateških ciljeva preduzeća. Potrebno je da se studenti upoznaju sa savremenim konceptom, ciljevima i zadacima menadžmenta ljudskih resursa i savladaju upravljačke metode i tehnike koje podstiču organizacionu uspješnost i motivaciju pojedinaca. Razviti sposobnost studenta za efikasno upravljanje ljudima na poslu.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Upoznavanje funkcija ljudskih resursa. Sposobnost sagledavanja promjena i programiranje funkcija u preduzeću. Vještine primjenjivanja MLjR funkcija. Sticanje vještine upravljanja ljudskim resursima, kao i znanja za njihov kreativni razvoj. Sposobnost rada u grupama. Analiza pojava, zaključivanje i davanje sugestija za budućnost. Studenti će naučiti kako da postupaju s ljudima u organizaciji, kako da ih uvode u proces rada, da ih motivišu, obrazuju, nagrađuju da bi postizali što bolje radne rezultate i što povoljniju radnu klimu. Ospozobiće se za rješavanje praktičnih problema iz oblasti menadžmenta ljudskih resursa.

Sadržaj predmeta:
Teorijsko određenje MLjR; Strateški aspekt MLjR; Analiza posla; Planiranje ljudskih resursa; Regрутovanje potencijalnih kandidata; Selekcija kandidata; Obuka zaposlenih; Razvoj i zadržavanje zaposlenih; Ocjenjivanje performansi zaposlenih; Kompenzacije i beneficije; Radni odnosi i kolektivno pregovaranje; Zdravlje i bezbjednost na radu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, poslovni slučajevi, vježbe, seminari, analiza funkcije ljudskih resursa u konkretnoj organizaciji.

Literatura:
Noe, A. R.; Hollenbeck, R. J.; Gerhart, B.; Wright, M. P. (2006). <i>Menadžment ljudskih potencijala</i> . Mate, Zagreb; Bogićević Milikić, B. (2006). <i>Menadžment ljudskih resursa</i> . Beograd: Ekonomski fakultet; Dessler, G. (2005). <i>Human Resource Management</i> . New Jersey: Pearson.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Ilić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Teorija i politika privrednog razvoja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14TPP	Obavezni	6.	4P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	
Ciljevi izučavanja predmeta:	
Ovaj predmet omogućava studentima da se upoznaju s problematikom i pojmovima privrednog rasta i privrednog razvoja. Studenti će doći do saznanja o osnovnim ekonomskim modelima privrednog rasta, te na praktičnim primjerima savladati njihovu primjenu. Oni će biti sposobni razumjeti procese vođenja i kreiranja ekonomske politike upoznavanjem s teorijama ekonomske politike, kao i samim tipovima i instrumentima ekonomskih politika karakterističnim za savremene uslove privređivanja. Izučavajući ovaj predmet studenti će biti u stanju da obogate i prošire ranije steklena fundamentalna znanja iz oblasti teorijske ekonomije, te aktuelna ekonomska kretanja posmatraju i kroz prizmu političkih ciklusa i pitanja kredibiliteta, procesa globalizacije i međunarodne koordinacije ekonomskih politika.	

Ishodi učenja (stekena znanja):
Nakon završetka ovog kursa studenti će biti u stanju da analiziraju pojave koje karakterišu proces razvoja, te da uspostave sistem ekonomske analize koji omogućava stvaranje mogućnosti za definisanje prepostavki koje dotično društvo treba da ostvari kako bi generisalo kontinuitet razvojnog procesa u dugom vremenskom periodu. Studenti će biti u mogućnosti da samostalno i u timu analiziraju privredne cikluse. Doći će do saznanja na koji način se može finansirati privredni razvoj da bi se ostvarila optimalna alokacija kapitala. Nakon završetka ovoga kursa studenti treba da steknu bazična znanja o tipovima i efektima ekonomskih politika. Stečenim znanjima studenti će biti u mogućnosti da razumiju procese ekonomske politike i da primjenom savremene teorije i softversko-kvantitativne metodologije radeći u državnim i drugim institucijama postanu analitičari i kreatori ekonomskih politika.

Sadržaj predmeta:
Uvod u teoriju privrednog razvoja; Pojmovi i obuhvatnosti termina privrednog rasta i privrednog razvoja; Savremene teorije privrednog razvoja; Ciljevi i pokazatelji privrednog razvoja; Faktori i ciljevi privrednog razvoja; Savremene strategije razvoja; Formiranje i alokacija kapitala i njegova uloga u privrednom razvoju; Finansiranje privrednog razvoja domaćom štednjom; Eksterni izvori finansiranja privrednog razvoja; Osnovni analitički instrumentarni teorije ekonomskog rasta – uvod u ekonomske modele i Harod-Domarov model rasta. Pojam ekonomske politike. Karakteristike savremene monetarne politike. Fiskalna politika. Ortodoksn i heterodoksn stabilizacioni programi. Kredibilitet i stabilizacija. Tranzicija. Ekonomska politika u uslovima međunarodne koordinacije ekonomskih politika.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Preovlađujući način izvođenja nastave na predmetu je putem predavanja, a izvođenjem vježbi nastoje se uključiti studenti pisanjem eseja i seminarских radova.

Literatura:
Dragutinović, D.; Filipović, M.; Cvjetanović, S. (2012). <i>Teorija privrednog rasta i razvoja</i> . Beograd: Ekonomski fakultet;
Dimitrijević, B.; Fabris, N. (2007). <i>Ekonomska politika – teorija i analiza</i> . Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
Pohađanje nastave
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Srđan Amidžić, docent
--

 <p>УНСВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ 1975 UNIVERSITY OF BANJA LUKA</p>	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET			 <p>УНСВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS 1975 UNIVERSITY OF BANJA LUKA</p>	
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija				
	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje			

Naziv predmeta	Engleski jezik za ekonomiste I			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14EJ1	Izborni	5.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Usvajanje osnova gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika, razvijanje vještina govora, pisanja, slušanja i čitanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon završetka ovoga kursa student će steći osnovna znanja iz gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika. Student će biti sposobljen da prikaže znanja i vještine relevantne za studijski program i da ih upotrijebi u određenim situacijama koje podrazumijevaju poslovnu komunikaciju, usmenu i pismenu.

Sadržaj predmeta:
The working day, Present simple and present continuous; Corporate culture, Finding and recording collocations; Company history, Past simple; The Internet, Email and website terms; Describing equipment, Vocabulary to describe objects; Processes and procedures, The present passive; Distribution and delivery, Modal verbs of obligation; Advertising and marketing, Vocabulary to talk about advertising and marketing; Making arrangements, Present continuous for future arrangements; Transport, Vocabulary for air travel; Contrast words; Business accommodation, Vocabulary to describe hotels and hotel facilities; Out of the office, Comparatives and superlatives; Developing contacts, Present perfect and past simple; Cultural issues, Describing habits and customs; Teamwork, Vocabulary to describe aims and achievements; Entertaining clients, Countable and uncountable nouns; Quantifiers; Describing statistics, Adjectives and adverbs, Comparison; Company finances, Finance vocabulary; Investments, Stocks and shares vocabulary; Starting up, Relative clauses; Job applications, CV and describing application procedures; Recruitment, First and second conditionals; Staff development, Sports vocabulary in business; Staff facts and figures, Reported speech.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Interaktivna nastava.
Izrada i izlaganje seminar skog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
Norman, W. (2006). <i>Business Benchmark, Pre-Intermediate to Intermediate</i> , Student's Book. Cambridge University Press;
Mascull, B. (2002). <i>Business Vocabulary in Use</i> . Cambridge University Press;
Murphy, R. (2004). <i>English Grammar in Use</i> . Third edition. Cambridge University Press.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Mr Milica Bogdanović, nastavnik stranog jezika

 UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija				 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA	
	Studijski program(i): Ekonomija i poslovno upravljanje				

Naziv predmeta	Engleski jezik za ekonomiste II			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14EJ2	Izborni	6.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Uslovljenost – Engleski jezik za ekonomiste I	Položen predmet

Ciljevi izučavanja predmeta:
Usvajanje gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika, razvijanje vještina govora, pisanja, slušanja i čitanja, kao i prevođenje stručnih tekstova.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon završetka ovoga kursa student će steći znanja iz gramatike engleskog jezika i stručnog rječnika. Biće osposobljen da koristi znanja i vještine relevantne za studijski program i da ih primjeni u određenim situacijama, koje podrazumijevaju usmenu i pismenu poslovnu komunikaciju, te analiziranje izvještaja i prevod stručnih tekstova.

Sadržaj predmeta:
Staff development and training, Expressing personal opinions, Comparison of adjectives, Making suggestions; Job descriptions and job satisfaction, Forming questions; Letters of enquiry and applications, Asking complex questions; Telephone skills, Structuring a talk; Promotional activities and branding, Brainstorming; New product development, Expressing purpose; A stand at a trade fair, Forming questions; Establishing relationships and negotiating, First conditional; Going it alone, Tenses in time clauses; Financing the start-up, Second conditional; Starting up in a new location, Contrasting ideas; Presenting your business idea, Modal verbs; Business hotels and sales conferences, Expressing criticism (modal perfects); Business conferences, Reports, Using the passive; Business meetings, <i>Too</i> and <i>enough</i> ; New technologies and change, <i>Used to</i> for past actions, The definite article; Using the Internet, A staff survey, Reported speech; Offshoring and outsourcing, Expressing causes; Customer loyalty, Relative pronouns; Communication with customers, Corresponding with customers, Expressing results; A business seminar, Expressions followed by <i>-ing</i> forms.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Interaktivna nastava.
Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:
Brook-Hart, G. (2006). <i>Business Benchmark, Upper-Intermediate</i> , Student's Book, Cambridge University Press;
Johnson, C. (2000). <i>Market Leader Banking and Finance</i> , Pearson Education Limited;
Murphy, R. (2004). <i>English Grammar in Use</i> , Third edition. Cambridge University Press.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Mr Milica Bogdanović, nastavnik stranog jezika

 <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ 1975 UNIVERSITY OF BANJA LUKA</p>	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 <p>УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS 1975</p>
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Njemački jezik za ekonomiste I			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14NjJ1	Izborni	5.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta: Razvijanje komunikativnih vještina u svakodnevnim (i poslovnim) situacijama putem osnovnih strategija integrisanih jezičkih vještina: slušanje, čitanje, govor i pisanje. Studente treba podstaći na aktivno učešće u nastavnom procesu, pri čemu se mora obezbijediti odgovarajuća osnova za pohađanje njemačkog jezika za ekonomiste II.

Ishodi učenja (stečena znanja): Nakon uspješno položene predmetne cjeline od studenta se očekuje da bude sposobljen za pismeno i usmeno izražavanje na njemačkom jeziku pri čemu se posebna pažnja poklanja osnovnoj ekonomsko-poslovnoj terminologiji na njemačkom jeziku. Student će moći prepoznati i primijeniti obrađene gramatičke strukture, te argumentovano (pismeno i usmeno) prezentovati različite teme sa svakodnevnim i stručnim sadržajima.
--

Sadržaj predmeta: Erstes Lernziel ist der Sprachgebrauch in einfachen Alltagssituationen. (Themengebiete: <i>Die deutschsprachigen Länder; Büroausstattung; Studium und Alltag; Familie; Lebenslauf; kurze Beschreibungen der unmittelbaren äußeren Lebensumstände, wie z. B. Wohnen, Termine absagen/verschieben etc.</i>) Als weitere Grundlage des Sprachlernprozesses dienen fachbezogene Themen und Texte. (Themengebiete: <i>Geld und einkaufen; Was ist Geld: Vom Tauschmittel zur Bankomatkarre; Bewerbung: Vorstellung und Einstieg; Wirtschaftsführerschein: Geldarten, Inflation, Deflation, Geldfunktionen, Buch- oder Giralgeld; Merkmale und Symbole der Euro-Banknoten; die wichtigsten mathematischen Begriffe; Geldbeträge zählen; Verwendung des Lexems Geld</i>). Für weitere Lernziele ist die Verwendung von authentischen Hörtexten und deutschen Kurzfilmen (u.a. <i>Das Kleingeld</i>) von großer Bedeutung. Die grammatischen Strukturen: Präsens; Präsens der (un)regelmäßigen Verben; trennbare Verben; Modalverben, Grund- und Ordnungszahlen; Perfekt; Gebrauch des Artikels (bestimmter Artikel/unbestimmter Artikel/Nullartikel) bei Länder-, Städte- und Flussnamen; Wechselpräpositionen; Vorgangspassiv („werden“-Passiv) etc.
--

Metode nastave i savladavanje gradiva: Predavanja se kombinuju s komunikativnim pristupom i interaktivnom nastavom, uz primjenu direktnih i eklektičkih metoda (kombinacija stilova, teorija i ideja), pri čemu se kod studenata razvija mogućnost da raznim oblicima rada (pojedinačno, grupno ili rad u paru) razvijaju svoje sposobnosti vođenja dijaloga ili diskusija o određenim temama. Studentima se pruža mogućnost i usmenog prezentovanja izabranih tema ili sadržaja, kao i izrada plakata, grafika i statistika na zadatu temu. Audiovizuelna metoda (slušanje tekstova ili dijaloga, gledanje nagrađenih kratkih filmova na njemačkom jeziku) učenje čini raznovrsnijim i interesantnijim.
--

Literatura: Becker, N.; Braunert, J. (2009). <i>Alltag, Beruf & Co. I</i> . Ismaning: Hueber Verlag; Becker, N.; Braunert, J.; Eisfeld, K. H. (2007). <i>Dialog Beruf I. Deutsch als Fremdsprache für die Grundstufe</i> . Ismaning: Hueber Verlag; Njemački kratki filmovi; stručni časopisi objavljeni online na internet stranicama.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohadjanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (izrada seminarskog rad, rasprave)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Amira Žmurić, docent
--

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije I godina		

Naziv predmeta	Njemački jezik za ekonomiste II			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14NjJ2	Izborni	6.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima:					Oblik uslovjenosti					
Uslovjenost – Njemački jezik za ekonomiste I										
Ciljevi izučavanja predmeta:										
Razvijanje komunikativnih vještina u poslovnim (i svakodnevnim) situacijama, osnovnim strategijama integrisanih jezičkih vještina: slušanje, čitanje, govor i pisanje. Studente treba podstaći na aktivno učeće u nastavnom procesu.										
Ishodi učenja (stečena znanja):										
Nakon uspješno položene predmetne cjeline od studenta se očekuje da bude sposobljen za pismeno i usmeno izražavanje na njemačkom jeziku, pri čemu se posebna pažnja poklanja kompleksnijoj ekonomsko-poslovnoj terminologiji na njemačkom jeziku. Student će moći primijeniti obrađene gramatičke strukture, te argumentovano (pismeno i usmeno) prezentovati različite teme sa svakodnevnim i stručnim sadržajima. Studenti su u mogućnosti da pravilno objasne grafike i statistike, napišu argumentaciju, reklamni materijal za određenu kampanju, poslovno (formalno) pismo različitih sadržaja, poput reklamacije, molbe, ponude, žalbe i slično.										
Sadržaj predmeta:										
Themengebiete: <i>Die richtige Kleidung bei einem Vorstellungsgespräch; Tipps für ein Vorstellungsgespräch (Was man bei einem Vorstellungsgespräch [nicht] machen sollte); ein Vorstellungsgespräch vorbereiten und führen.</i>										
Als weitere Grundlage des Sprachlernprozesses dienen fachbezogene Themen und Texte. (Themengebiete: <i>Eine Erörterung zum Thema Bargeld [oder Kreditkarte] schreiben; Worauf legt man Wert bei der Wahl eines Hotels?; Werbung für ein neues Produkt machen; Outsourcing</i>).										
Produktives Schreiben: <i>Informeller Brief; formeller Brief (Bestellung, Beschwerde, Angebot, Bitte); informelle E-Mail; formelle E-Mail (Elemente). Grafiken und Statistiken beschreiben (Redemittel zur Beschreibung von Grafiken und Statistiken)</i> .										
Für weitere Lernziele ist die Verwendung von authentischen Hörtexten und deutschen Kurzfilmen (u. a. <i>Mobile payment: Konzepte des Bezahlens</i>) von großer Bedeutung.										
Die grammatischen Strukturen: <i>Konjunktiv I und II; Syntax (Dass-Satz; Indirekter Fragesatz; Kausalsatz; Infinitivgruppen mit „zu“; Relativsatz; Finalsatz; Temporalsatz; Konditionalsatz; Konzessivsatz)</i> .										
Metode nastave i savladavanje gradiva:										
Predavanja se kombinuju s komunikativnim pristupom i interaktivnom nastavom, uz primjenu direktnе i eklektičke metode (kombinacija stilova, teorija i ideja), pri čemu se kod studenata razvija mogućnost da raznim oblicima rada (pojedinačno, grupno ili rad u paru) razvijaju svoje sposobnosti vođenja dijaloga ili diskusija o određenim temama. Osim toga studentima se pruža mogućnost usmenog prezentovanja izabranih tema ili sadržaja, kao i izrada plakata, grafika i statistika na zadatu temu. Audiovizuelna metoda (slušanje teksta ili dijaloga, gledanje nagrađenih kratkih filmova na njemačkom jeziku) učenje čini raznovrsnijim i interesantnijim.										
Literatura:										
Heuer W.; Schober E.; Dahmen K.; Pepe R. (2009). <i>Schritte plus im Beruf 2-6. Akutelle Texte aus Wirtschaft und Beruf</i> . Ismaning: Hueber Verlag;										
Becker, N.; Braunert, J.; Eisfeld, K. H. (2013). <i>Dialog Beruf 2. Deutsch als Fremdsprache für die Grundstufe</i> . Ismaning: Hueber Verlag;										
Njemački kratki filmovi; stručni časopisi objavljeni online na internet stranicama.										
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:										
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova					
Aktivnost na nastavi (izrada seminarског rada, rasprave)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova							
Posebna naznaka za predmet:										
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Amira Žmurić, docent										

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	

Naziv predmeta	Ruski jezik za ekonomiste I			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14RJ1	Izborni	5.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj učenja jezika je komunikacija na jeziku koji se izučava. Svakodnevna komunikacija (i poslovna) u svim situacijama u okviru četiri osnovne jezičke vještine: *слушање, говорење, чitanje i писање*. Studente treba ospozobiti za aktivno pismeno i usmeno izražavanje na ruskom jeziku. Posebnu pažnju treba posvetiti osnovnoj ekonomskoj – poslovnoj konverzaciji na ruskom jeziku. Studenti će biti ospozobljeni da znaju voditi razgovore na ruskom jeziku i da mogu i u pisanoj formi izraziti sve svoje potrebe i zahtjeve.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon uspješno završene predmetne cjeline student će biti ospozobljen za pismeno i usmeno izražavanje na ruskom jeziku pri čemu se posebna pažnja poklanja osnovnoj ekonomsko-poslovnoj terminologiji na ruskom jeziku. Student će moći prepoznati i primijeniti obrađene gramatičke strukture, te argumentovano (pismeno i usmeno) prezentovati različite teme sa svakodnevnim i stručnim sadržajem.

Sadržaj predmeta:
Samые крупные города в России Москва и Санкт-Петербург. Что такое экономика? Экономическая динамика развитие с нормативной временной складкой потребления. Новые формы хозяйственного обслуживания. Простое биржевое движение. Баланс что такое? Бухгалтерский учёт. Новый международный экономический порядок. Международная валютная система. Бизнес и русская классика. Командировка что такое? Банковская система России.
Деньги: кредитные деньги. Юридические аспекты внешнеторговой деятельности. Разговор по телефону. Переговоры. Организация продаж товаров на международных аукционах. Лизинговые операции. Грамматика: Глагольные формы: причастия и деепричастия, причастный оборот. Межязыковые омонимы. Служебные слова в предложении. Склоняемые слова, повторение и функция этих слов в предложении. Главные члены предложения как и второстепенные члены предложения.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Komunikativnim pristupom učenja jezika kod studenta razvija navike dobre komunikacije, slobodu izražavanja na ruskom jeziku, daje mogućnost studentu da zna da pita, da daje konkretnе odgovore na postavljena pitanja. Dakle, dijalog je u fokusu na svakom času. Jezik se usavršava čitanjem i pisanjem diktata i prevođenjem sa srpskog na ruski i sa ruskog na srpski jezik. Pisanje poslovnog pisma, čestitanja svih značajnih datuma, kako ličnih tako i vjerskih i državnih.

Literatura:
Aleksić, B. (2000). *Ruski jezik za ekonomiste*. Beograd: Ekonomski fakultet;
Marojević, R. (2009). *Gramatika ruskog jezika*. Beograd: Zavod za udžbenike.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Mr Momir S. Lakić, nastavnik stranog jezika

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	 FACULTY OF ECONOMICS <small>UNIVERSITY of BANJA LUKA</small>	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje		

Naziv predmeta	Ruski jezik za ekonomiste II			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14RJ2	Izborni	6.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima -	Oblik uslovljenosti
Uslovljenost – Ruski jezik za ekonomiste I	Položen ispit
Ciljevi izučavanja predmeta:	

Usvajanje jezika struke na višem nivou u poslovnim svakodnevnim situacijama, posebno poslovnim u okviru četiri osnovne jezičke vještine: *слушање, говорење, чitanje i писање*. Nivo znanja kod studenata trebalo bi podići na viši nivo. Prevođenje stručnih tekstova sa ruskog na srpski i sa srpskog na ruski jezik mora da bude stalan zadatak.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Uspješno zaokružena cjelina tokom dvije godine rada na povećanju nivoa znanja treba da daju rezultat i podignu nivo znanja ruskog jezika kod studenta. On treba da bude sposobljen za usmeno i pisмено izražavanje na ruskom jeziku, pri čemu se posebna pažnja poklanjala ekonomsko-poslovnoj terminologiji na ruskom jeziku. Student će moći da primjeni usvojenu gramatičku građu, te da pisмено i usmeno prezentuje različite teme sa svakodnevnim i stručnim sadržajem. Studenti će biti u mogućnosti da pravilno objasne zahtjeve u ugovorima fiksne varijabilne cijene i kamate na uloženi novac, te izraze neslaganja, reklamacije, molbe, ponude, žalbe i slično

Sadržaj predmeta:
Экономика против экологии. Ярмарки выставки. Охрана природы, Азбука брижевой деятельности, Экономика предыдущего периода, Рынок: утопия или реальность, Рынок и право. Расчетные счета. Системы маркетинга Бартерная торговля. Внешнеторговые документы. Потверждение заказа. Конракт покупка-продажа. Количества товара. Качество товара. Цена товара. Платеж. Упаковка и маркировка. Гарантии (гарантийный срок). Страхование Наружение выполнения обязательств. Иордицеские адреса сторон. Встречная торговля. Тендер, Заказ, Платежные поручения, Чек, Вексель, Таможенные документы, Схема коммерческого письма, Преподавательские письма, Потверждения, Ответы на вопросы, предложение, Ответы на предложение, деловые письма, переписка по вопросам: гарантии, участия, сены, рекламами. Грамматика: Сложное предложение, сложносочиненные и сложноподчиненные. Числительные и притяжательные, выражение числа и качества, Формы глагола, глагольные действия, употребление.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Komunikativnim pristupom učenja jezik je provjereni metod učenja koji omogućava studentu da razvije svoju sposobnost vođenja dijaloga ili diskusije o određenoj temi. Studentima se pruža mogućnost usmenog i pisменог iskazivanja svojih potreba i želja, te uspešnog vođenja dijaloga. Pisanje diktata i veoma često prevodenje stručnih tekstova sa ruskog na srpski i sa srpskog na ruski jezik doprinose usavršavanju studenata.

Literatura:
Aleksić, B. (2000). <i>Ruski jezik za ekonomiste</i> . Beograd: Ekonomski fakultet;
Marojević, R. (2009). <i>Gramatika ruskog jezika</i> . Beograd: Zavod za udžbenike.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (Seminarski rad, rasprave)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Mr Momir S. Lakić, nastavnik stranog jezika

Četvrta godina studija

ODSJEK: FINANSIJE, BANKARSTVO I OSIGURANjE

Usmjerenje: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Finansijska tržišta	4	3			8
Strateški finansijski menadžment	4	2			8
Teorija i politika bilansa	4	3			7
Izborni predmet 4:	3	2			5
Stručna praksa					2
Revizija finansijskih izvještaja			4	3	6
Analiza hartija od vrijednosti			4	2	6
Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			4	3	6
Izborni predmet 5:			3	2	5
Stručna praksa					2
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Napomena o uslovljenosti predmeta:

1. Predmet Teorija i politika bilansa uslovljen je položenim ispitima iz predmeta Upravljačko računovodstvo sa druge i Revizija sa treće godine studija.
2. Predmet Revizija finansijskih izvještaja uslovljen je položenim ispitom iz predmeta Revizija sa treće godine studija.
3. Predmet Analiza hartija od vrijednosti uslovljen je položenim ispitom iz predmeta Finansijska tržišta iz četvrte godine studija.

Napomena o izboru izbornih predmeta:

Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija je deset. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ukoliko anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta s navedenim minimumom, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

IZBORNI PREDMETI

Usmjerenje: Računovodstvo i revizija

- Forenzičko računovodstvo
- Elektronsko poslovanje
- Interni obračun
- Finansijska ekonomija
- Etika za profesionalne računovođe

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija		

Naziv predmeta	Finansijska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14RFTR	Obavezni	7.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Budući da savremeni ekonomski sistemi podrazumijevaju postojanje i punu funkcionalnost finansijskih tržišta, uz neprestan razvoj novih finansijskih instrumenata, globalizaciju i integraciju tržišta na kojima se odvijaju finansijske transakcije, kao i u domenu evolucije i integracije finansijskih institucija, neophodno je da studenti na studiju ekonomije dobiju osnovna znanja o ovim kategorijama.

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim principima funkcionisanja, osnovnim elementima i kategorijama iz oblasti savremenih finansijskih tržišta. Finansijski instrumenti, finansijska tržišta i učesnici na finansijskom tržištu osnove su razumijevanja ekonomskog sistema i samim tim predstavljaju dio obveznog gradiva na studiju ekonomije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti ovog studija će znati objasniti šta je finansijsko tržište, šta je berzansko i vanberzansko tržište, koji su segmenti finansijskog tržišta, institucije i instrumenti finansijskog tržišta. Student će jasno definisati učesnike i njihovu ulogu na finansijskom tržištu kao i njihov značaj za finansijski sistem u cjelini. Efikasnost savremenih finansijskih tržišta i njihovo regulisanje osnovni su elementi razumijevanja funkcionisanja tržišta. Pored toga, studenti će savladati osnovne metode procjene rizika i prinosa hartija od vrijednosti kojima se trguje na finansijskom tržištu.

Sadržaj predmeta:

Uloga finansijskih tržišta i institucija, funkcije finansijskih tržišta, funkcije finansijskih institucija, regulacija finansijskog sistema, teorija finansijske strukture, struktura finansijskog sistema, teorija efikasnosti finansijskih tržišta, globalno finansijsko tržište, glavna tržišta akcija i obveznica, glavna tržišta robe i derivata, tržište novca i devizno tržište, tržište obveznica, tržište akcija, tržište forvara i fjučersa, tržište opcija i svopova, depozitne institucije na finansijskim tržištima, investicioni fondovi, posrednici na finansijskim tržištima, institucionalni investitori, osnovni elementi mikrostrukture sekundarnih tržišta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:

- Živković, B.; Šoškić, D. (2011). *Finansijska tržišta i institucije*, četvrto izdanje. Beograd: Ekonomski fakultet;
Erić, D. (2003). *Finansijska tržišta i instrumenti*. Beograd: Čigoja.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerjenje: Računovodstvo i revizija		

Naziv predmeta	Strateški finansijski menadžment			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14RSFM	Obavezni	7.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Strateški finansijski menadžment se izučava na završnoj godini prvog ciklusa studija kao sinteza znanja iz oblasti finansija. Cilj ovog predmeta je spajanje logičnog i teorijskog kao pretpostavka praktične primjene koja slijedi nakon završetka studija. Konkretnizacija ovog cilja ogleda se u mogućnosti shvatanja značaja i načina donošenja strateških finansijskih odluka u preduzeću, kao i u savladavanju tehnika za sprovođenje tih odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Usvajanje napredne finansijske teorijske misli je očekivan rezultat, kao i vještina njene kreativne primjene. Ovo podrazumijeva sticanje znanja o principima, procesima te opštim i posebnim rješenjima u vezi s finansijskim odlukama i njihovim posljedicama. Studenti se ospozobljavaju za prepoznavanje strateških problema iz oblasti finansijskog menadžmenta i za samostalno ili timsko reagovanje u pravcu njihovog optimalnog rješavanja. Očekuje se da studenti usvoje stručnu terminologiju i da budu motivisani i zainteresovani za oblast finansija kao svoje buduće profesije.

Sadržaj predmeta:
Finansijski sistem preduzeća, njegovo okruženje i strateški finansijski menadžment; Poslovno okruženje; Cijena i vremenska vrijednost novca; Rizik i prinos; SARM i ART teorija; Finansijska tržišta i njihova efikasnost; Hipoteze o efikasnosti tržišta; Strategije preduzeća; Donošenje odluka o investiranju; Donošenje odluka o finansiranju; Teorije i važnost strukture kapitala; Donošenje odluka o dividendi. Restrukturiranje i konkurentska sposobnost preduzeća.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Oblici nastave su predavanja, vježbe, samostalni seminarski radovi pod mentorstvom nastavnika i saradnika, redovne i e-konsultacije, diskusije o slučajevima iz prakse. Predavanja i vježbe se zasnivaju na dvosmjernoj komunikaciji s ciljem da se studentima sadržaj predmeta približi i objasni praktičnim primjerima, ilustracijama i konkretnim zadacima. Izrada seminarskih i pristupnih radova odvija se uz mentorstvo nastavnika ili saradnika, uz dosljednu primjenu metodologije za izradu radova prilagođenu prvom ciklusu studija.

Literatura:
Mikerević, D. (2010). <i>Napredni strateški finansijski menadžment</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci i Finrar.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerjenje: Računovodstvo i revizija		

Naziv predmeta	Teorija i politika bilansa			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14RTPB	Obavezni	7	4P + 3V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Upravljačko računovodstvo i Revizija	Položeni ispiti

Ciljevi izučavanja predmeta:

U skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim principima priznati i vrednovati računovodstvene kategorije: prihode, rashode, imovinu, obaveze i kapital. Sastaviti finansijske izvještaje i njihovom analizom ocijeniti finansijsku uspješnost i položaj izvještajnog entiteta.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti će biti u stanju da sastave i analiziraju finansijske izvještaje, te da razumiju različite politike bilansa i njihov uticaj na unaprijed utvrđene ciljeve preduzeća.

Sadržaj predmeta:

Pojam, sadržaj i vrste bilansa; Ciljevi finansijskih izvještaja, korisnici i kvalitativne karakteristike finansijskih izvještaja; Načela urednog knjigovodstva, inventarisanja i metode inventarisanja; Načela urednog bilansiranja, zadaci i uslovjenost načela; Vrednovanje elemenata finansijskih izvještaja; Priznavanje i vrednovanje imovine; Priznavanje i vrednovanje obaveza; Priznavanje i vredovanje kapitala; Priznavanje i vrednovanje prihoda i rashoda; Skriveni gubici i latentne rezerve; Finansijski izvještaji u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima 1; Osnove analize bilansa; Bilansna politika; Specifičnosti u finansijskom izvještavanju banaka i drugih finansijskih organizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Putem interaktivnih predavanja studenti će usvojiti znanje i razumijevanje, dok će sposobnost analize i rješavanja problema postiću radom u grupama i studijama slučaja organizovanih na vježbama.

Literatura:

- Ranković, R. (2008). *Teorija bilansa*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Rodić, J. (1991). *Teorija i analiza bilansa*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Škarić, J. K. (2007). *Finansijsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Međunarodni računovodstveni standardi / Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jelena Poljašević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerjenje: Računovodstvo i revizija		

Naziv predmeta	Revizija finansijskih izvještaja			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14RRFI	Obavezni	7.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljeno drugim predmetima	Oblik uslovljjenosti
Uslovljeno – Revizija	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da stečena znanja studenata iz oblasti revizije proširi na polje praktičnog djelovanja u ovoj oblasti. Pored osnovnih koncepata revizije i svih njenih oblika, pruža uvid u revizijsku regulativu, s posebnim akcentom na Međunarodne standarde revizije. Veći dio predmeta posvećen je praktičnoj studiji iz revizije, koja prezentuje kompletan revizijski proces na praktičnom primjeru i omogućava studentima da stečena znanja primijene u praksi.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon ovog kursa studenti će biti u mogućnosti da praktično primijene stečena znanja iz revizije finansijskih izvještaja, kao najznačajnije komponente revizije. Savladaće neke od međunarodnih standarda revizije, koji su ključni za nesmetano obavljanje revizije u praksi gdje će se praktičnim primjerima uvidjeti kako se oni sprovode, kako u našoj praksi, tako i u praksi ostalih zemalja koje su prihvatile Međunarodne računovodstvene standarde i Međunarodne standarde revizije.

Sadržaj predmeta:

Cilj i opšti principi revizije; Uslovi revizijskog angažmana i prihvatanje klijenta; Kontrola kvaliteta revizije; Dokumentacija u reviziji; Odgovornost revizora za otkrivanje kriminalnih radnji; Kontrola primjene zakona i drugih propisa; Planiranje i rizici u reviziji finansijskih izvještaja; Dokazi u reviziji; Radna dokumentacija; Dosije planiranja revizije; Dosije revizijskih testiranja; Podsjetnik za kreiranje planiranja revizije; Dosije „Izvještaj revizora“.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature i prakse, kako međunarodne, tako i domaće. Tokom časova predavanja neke od tema biće obrađene ili ilustrovane odgovarajućim simulacijama i programima za reviziju. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju ilustracija i vježbi. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse da bi studenti naučili kako da stečena znanja primijene u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarskog rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Božić, R.; Kondić, N. (2012). *Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Banja Luka: Ekonomski fakultet i Finrar;

Međunarodni standardi i saopštenja revizije, kontrole kvaliteta, pregleda, ostalih uvjerenja i srodnih usluga. (2011). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore;

IFAC-ov etički kodeks za profesionalne računovođe. (2012). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohadanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerjenje: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Analiza hartija od vrijednosti			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14RAHO	Obavezni	8.	4P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Finansijska tržišta	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je osvajanje naprednih znanja o instrumentima i problemima njihove valorizacije, investicionim strategijama i tržištima. Naravno, prvo bitno je predstavljena teorija tržišta kapitala. Sam predmet trebalo bi da bude dogradnja predmetu finansijska tržišta. Na većini modernih svjetskih univerziteta izučava se pod istim nazivom (Analiza hartija od vrijednosti) ili Investicije (*Investments*).

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat izučavanja stručne materije u ovom predmetu je da se student upozna sa osnovnim metodama vrednovanja izolovanih finansijskih instrumenata i njihovih skupova, tj. portfolio selekcija. Nakon položenog ispita iz ovog predmeta student bi trebalo da razumije osnovne strategije korišćenja finansijskih instrumenata i da analizira i pronalazi uzroke promjena njihovih cijena. Struktura predmeta prilagođena je profilima finansijskog ekonomiste prvog nivoa obrazovanja i može da bude korisna i za ekonomiste čije je usmjerjenje kvantitativna finansijska analiza. Studentima bi znanje iz ovog predmeta trebalo da predstavlja kvalitetnu osnovu za profesionalnim bavljenjem poslovima investicione analize.

Sadržaj predmeta:

Uvod u proces investiranja u hartije od vrijednosti, rizik i prinos investicija, investiciona vrijednost i tržišna cijena finansijskih instrumenata; Investicioni portfolio i razmatranje problema izvora investicionog portfolija, inicijalno i konačno blagostanje investitora, kriva indiferentnosti te očekivani prinos i standardna devijacija portfolija; Modeli valorizacije osnovnih instrumenata, vrednovanje instrumenata sa fiksnim prinosom, vrednovanje instrumenata s varijabilnim prinosom i modeli vrednovanja opcija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Samostalna istraživanja i analize te posjeta državnim i međunarodnim institucijama specijalizovanim za teme navedene u sadržaju predmeta i pisanje radova na osnovu samostalnog istraživačkog rada. Predavanja podrazumijevaju prezentaciju najvažnijih postavki vezanih za svaku nastavnu jedinicu, dok se na vježbama detaljnije obrađuju cjeline, uz izradu zadatka, diskusije studenata i njihova prezentacije aktuelnih tema.

Literatura:

Bodie, Z., A.; Kane, A., J.; Mareus (2009). *Osnovi investicija*. Beograd: Data status;
 Parino, R. I.; Kidwell, D. (2008). *Fundamental of corporate finance*. Library of Congress Cataloging-in Publication Data, John Wiley and Sons.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kolokviji su pismeni oblik ispita, a završni ispit je usmeni. Sama aktivnost studenata procjenjuje se raspravama, izradom seminarskih radova i studija slučaja.

Pohađanje nastave	4 boda	Kolokvij I	0–35 bodova	Završni ispit	0–16 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–10 bodova	Kolokvij II	0–35 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dejan Mikerević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		

Naziv predmeta	Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14RRBO	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Različiti poreski propisi, bilansni kontni okvir, pravilnici regulatornih agencija i specifičan način poslovanja nameću potrebu posebnog izučavanja računovodstvenog obuhvatanja poslovnih promjena unutar takvih subjekata. Računovodstveno obuhvatanje poslovnih promjena u sektoru bankarstva i osiguranja je primarni cilj izučavanja na ovom predmetu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student nakon savladavanja gradiva predviđenim planom i programom može samostalno da analizira i rješava specifične probleme računovodstva banaka i osiguravajućih društava. On će biti sposoban da pravilno evidentira najznačajnije poslovne događaje, primjenjuje važeću regulativu i vrši analizu i planiranje poslovanja u bankama i osiguravajućim društvima. Stečena znanja predstavljaju solidan osnov za praktičnu primjenu, ali i za nastavak studija – master.

Sadržaj predmeta:

Kontni okvir za banke; Računovodstvene politike; Računi kod banaka kao osnovni instrumenti platnog prometa; Gotovinski platni nalazi i njihova knjigovodstvena evidencija; Specijalni instrumenti platnog prometa; Finansijski izvještaji banaka i njihove specifičnosti; Bilans stanja i bilans uspjeha banaka; Izvještaji o tokovima sredstava u bankama; Ulozi na štednju; Kreditiranje privrede i stanovništva; Unutrašnji platni promet; Međunarodni platni promet; Utvrđivanje periodičnog poslovnog rezultata; Finansijski izvještaji filijale i centrale; Knjigovodstvena evidencija prihoda i rashoda osiguravajućih društava; Troškovi naknada iz osiguranja; Računovodstveni tretman matematičke rezerve; Specifičnosti sadržine bilansa stanja i bilansa uspjeha osiguravajućih društava; Specifičnosti sadržine izvještaja o tokovima novčanih sredstava osiguravajućih društava; Obračun profitabilnosti osiguravajućih društava.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje teorijskih saznanja iz literature. Glavni oblik rada na vježbama biće računovodstveno evidentiranje poslovnih događaja iz prakse da bi studenti naučili kako da stečena znanja primjenjuju u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminar skog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

- Lukić, R. (2009). *Bankarsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Lukić, R. (2009). *Računovodstvo osiguravajućih kompanija*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodan izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje; Usmjerjenje: Računovodstvo i revizija

Naziv predmeta	Forenzičko računovodstvo			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14RFRA	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Nakon završetka programa studenti će biti sposobni da analizirajući finansijske izvještaje, identifikuju područja u kojima je izvršeno zamagljivanje i falsifikovanje. Pored toga, biće u mogućnosti da analiziraju sisteme interne kontrole u cilju identifikovanja potencijalnih rizika koji nisu sistemom kontrole obuhvaćeni a koji su prijetnja ostvarivanju ciljeva preduzeća.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ovog predmeta studenti će biti u stanju da identifikuju računovodstvene politike u preduzeću koje nisu u skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim principima a koje se koriste u cilju zamagljivanja ili falsifikovanja bilansa; identifikuju složene transakcije koje su potencijalni rizici za neistinito prezentovanje konsolidovanih finansijskih izvještaja; ovlađuju tehnikama otkrivanja prevara u poslovanju preduzeća i sastavljanju finansijskih izvještaja; utvrde posebne poslovne događaje, kao što su stečaj, likvidacija, sudske parnice i sl. i njihov uticaj na izvještavanje.

Sadržaj predmeta:

Uvod u forenzičko računovodstvo; Zamagljivanje i falsifikovanje bilansa; Definisanje kriminalnih radnji i grešaka; Forenzičke istrage i revizija: sličnosti i razlike; Ciljevi kreativnog računovodstva; Priznavanje prijevremenih i fiktivnih prihoda; Agresivna kapitalizacija i kreativno smanjenje troškova; Neadekvatno priznavanje sredstava i obaveza; Kreativno prezentovanje finansijskih izvještaja; Manipulisanje konsolidovanim finansijskim izvještajima; Analiza putem racio brojeva kao tehnika otkrivanja prevara u finansijskim izvještajima; Potencijalne crvene zastave i tehnike otkrivanja prevara; Interna revizija kao druga linija odbrane; Druge dimenzije forenzičkog računovodstva; Izvještaj forenzičkog računovođe.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:

Belak, V. (2011). *Poslovna forenzika i forenzičko računovodstvo – borba protiv prevara*. Zagreb: Belak ekscellence; Golden, T. W.; S. Skalak, S. L.; Clayton, M. M. (2011). *A Guide to Forensic Accounting Investigation*, 2nd ed. Hoboken, NJ: John Wiley&Sons;

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jelena Poljašević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerjenje: Računovodstvo i revizija		

Naziv predmeta	Elektronsko poslovanje			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14FEPO	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa internet-tehnologijom i savremenim oblikom poslovanja koji je zasnovan na intenzivnoj primjeni informacione, a naročito internet-tehnologije, elektronskim poslovanjem. Posebno se izučava problematika koncepta upravljanja odnosima s kupcima i poslovne inteligencije u uslovima elektronskog poslovanja. Cilj je da se ukaže i na dubinske promjene koje se dešavaju u sferi savremene ekonomije pod dejstvom internet-tehnologije i elektronskog poslovanja, a manifestuju se paradigmom tzv. nove ekonomije i fenomenom privredne globalizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sistematisacija i analiza pojmove i koncepta elektronskog poslovanja pružiće studentima potrebna znanja za pokretanje, uvođenje i praktikovanje aktivnosti elektronskog poslovanja u praksi.

Sadržaj predmeta:

Nastanak i razvoj interneta, analiza opšteg stanja u internetu, principi rada interneta, načini povezivanja s internetom; Standardni internet-servisi; Elektronsko poslovanje; Područja primjene elektronskog poslovanja (elektronska razmjena podataka, elektronska prodaja dobara i usluga, elektronska kupovina, elektronska trgovina i njeni modeli, elektronski marketing, elektronska trgovina kapitalom, elektronski sistemi rezervacije, elektronsko bankarstvo i online finansijske transakcije, elektronski sistemi plaćanja, elektronsko izdavaštvo, elektronska zabava i rekreativna, elektronsko mobilno poslovanje); Uticaj informacione tehnologije na snage konkurenčne prednosti u elektronskom poslovanju; Informaciona tehnologija i Porterov lanac vrijednosti (ulazna logistika, proizvodnja, izlazna logistika, upravljanje lancem nabavke, marketing i prodaja, usluge nakon prodaje, korporativna infrastruktura, upravljanje ljudskim resursima, razvoj, nabavka); Poslovna inteligencija; Upravljanje znanjem i poslovna memorija (kolektivne memorije, korporativni intraneti i portali za podršku odlučivanju, ekstraneti i međuorganizacioni portali, mjerjenje i analiza uspješnosti Web-sajta); Upravljanje odnosima s kupcima; Skladište podataka i metode i alati za sticanje znanja iz podataka; Oblici zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju; Oblici zaštite od zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju (kontrola povjerljivosti – kriptografija, kontrola pristupa, zatim integriteta, raspoloživosti, kontrola nemogućnosti poricanja); Zaštita privatnosti pojedinaca u radu s internetom; Nova ekonomija i privredna globalizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, studije slučajeva, vježbe na računaru.

Literatura:

Aleksić Marić, V. (2008). *Elektronsko poslovanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Predavanja, studije slučajeva, vježbe na računaru.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA 1975
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i): Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Računovodstvo i revizija		

Naziv predmeta	Interni obračun			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14RIOB	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Sticanje odgovarajućih znanja u vezi sa značajem obračuna troškova i učinaka iz aspekta uticaja na zvanično finansijsko izvještavanje, izvještavanje internih korisnika finansijskih izvještaja, te posebno identifikovanje značaja i načina iskazivanja troškova po mjestima troškova i nosiocima troškova.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ovladavanje metodologijom obračuna troškova i učinaka prilikom trošenja resursa i identifikovanje rezultata tog trošenja u cjelini i po pojedinačnim operativnim segmentima. Povezivanje obračuna troškova i učinaka sa dijelovima računovodstvenog informacionog sistema, te spoznaja mogućnosti ustrojstva kontnog okvira u formalnom i materijalnom smislu. Utvrđivanje i evidencije internog rezultata.

Sadržaj predmeta:

Troškovi i učinci kao predmet internog obračuna; Prepostavke i principi ustrojstva obračuna troškova i učinaka; Ustrojstvo adekvatnog kontnog okvira za obračun troškova i učinaka; Dokumentacija u obračunu troškova i učinaka; Faze obračuna troškova i učinaka; Organizaciono ustrojstvo obračuna troškova i učinaka; Metode bilansiranja rezultata; Računovodstvo segmenta poslovanja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Savladavanje gradiva i usvajanje odgovarajućih znanja biće obezbijeđeno korišćenjem sljedećih nastavnih metoda: predavanja, vježbe, mentorstvo u toku izrade seminarских radova i konsultacija

Literatura:

Jablan – Stefanović, R. (2006). *Interni obračun*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Rodić, Jovan; Rakovački-Tubić, Snežana. (2010). *Računovodstvo troškova i učinaka i računovodstvo segmenata poslovanja*. Banja Luka: Finrar, Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Dva kolokvijuma, seminarски rad, domaći zadaci, aktivnost na nastavi i usmeni ispit

Pohadanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Snežana Rakovački-Tubić, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Akademske dodiplomske studije, IV godina Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerjenje: Računovodstvo i revizija		

Naziv predmeta	Finansijska ekonomija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14RFEK	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Sticanje znanja i vještina u procesu donošenja optimalnih investicionih odluka koristeći principe ekonomske teorije, a prije svega makroekonomije, u uslovima rizika. Pri tome će se studenti fokusirati na suštinsko razumijevanje najvažnijih elemenata teorije savremenih finansija.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Sadržaj predmeta usmjeren je ka spoznaji dostignuća Harry Markowitz-a o problemu optimalnog izbora finansijskih portfolija, teoriju ravnoteže finansijskih tržišta i druge teorije.

Sadržaj predmeta:
Aksiome racionalnog izbora i funkcija korisnosti i ravnoteže potpune konkurenkcije; Pareto (socijalni) optimum; Ravnoteža na finansijskom tržištu bez rizika; Primjena koncepta vremenske vrijednosti novca; Arrow-Debreu hartije od vrijednosti i ravnoteža u modelu statičkog finansijskog tržišta sa rizikom; Ravnoteža na finansijskom tržištu složenih hartija od vrijednosti; Očekivana funkcija korisnosti; Mjere averzije prema riziku; Optimalni izbor portfolija; Markowitz analiza; Osnovni koncepti ravnotežne teorije CAPM; Izvođenje CAPM-a; CAPM, primjena.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja i vježbe, kao i studije slučaja.

Literatura:
Urošević, B. (2008). <i>Finansijska ekonomija</i> . Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA 1975
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		Studijski program(i): Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje; Usmjerenje: Računovodstvo i revizija	

Naziv predmeta	Etika za profesionalne računovođe			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14REPR	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Nakon završetka programa studenti će biti sposobni da identifikuju, objasne i primijene etičke standarde za profesionalne računovođe i profesionalne računovođe u javnoj praksi. Programom se uspostavljaju principi objektivnosti, integriteta i profesionalne stručnosti računovoda (i revizora) i primjenjuje se na sve profesionalne računovođe (i revizore).

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita iz ovog predmeta studenti će biti u stanju da identifikuju etičke principe kojih treba da se pridržavaju računovođe i revizori i da identifikuju slučajeve nepoštovanja ovih standarda, čime se neposredno ugrožava objektivnost kako finansijskih izvještaja tako i mišljenja revizora.

Sadržaj predmeta:

Pojmovno određenje etike; Teorijsko-metodološke pretpostavke poslovne etike; Uvod i osnovni principi etike; Poslovna etika, klima i kultura korporacije – osnova za uspješno upravljanje kvalitetom; Opšta primjena kodeksa IESBA; Integritet; Objektivnost; Profesionalna sposobljenost i dužna pažnja; Povjerljivost; Profesionalno ponašanje; Profesionalne računovođe u javnoj praksi: profesionalno imenovanje, sukob interesa, naknade i druga vrsta nagrađivanja, reklamiranje profesionalnih usluga, pokloni, raspolažanje imovinom klijenta; Kodeks etike primjenljiv na zaposlene profesionalne računovođe: potencijalni konflikti, pripremanje i prezentacija informacija, djelovanje sa dovoljnom stručnošću, finansijski interesi, podsticaji.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:

IESBA - Odbor za međunarodne etičke standarde za računovođe. (2012). *IFAC-ov etički kodeks za profesionalne računovođe*. Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srpske;
Subotić, D.; Lazić, J. Lj. (1997). *Poslovna etika*. Beograd: KIZ.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Finansijska tržišta	4	3			8
Teorija i politika bilansa	4	3			8
Bankarstvo	4	2			7
Izborni predmet 4: <i>Stručna praksa</i>	3	2			5
Analiza hartija od vrijednosti			4	2	6
Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			4	2	6
Ekonomika osiguranja i aktuarstvo			4	2	6
Izborni predmet 5: <i>Stručna praksa</i>			3	2	5
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

IZBORNI PREDMETI**Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje**

- Elektronsko poslovanje
- Revizija finansijskih izvještaja (8. semestar)
- Međunarodno bankarstvo
- Međunarodne finansije
- Forenzičko računovodstvo
- Etika za profesionalne računovode

Napomena o uslovjenosti predmeta:

1. Predmet Teorija i politika bilansa uslovjen je položenim ispitima iz predmeta Upravljačko računovodstvo sa druge i Revizije sa treće godine studija.
2. Predmet Revizija finansijskih izvještaja uslovjen je položenim ispitom iz predmeta Revizija sa treće godine studija.
3. Predmet Analiza hartija od vrijednosti uslovjen je položenim ispitom iz predmeta Finansijska tržišta iz četvrte godine studija.

Napomena o izboru izbornih predmeta:

Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija je deset. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ukoliko anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset studenata, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	
	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje; Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje		

Naziv predmeta	Finansijska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FFTR	Obavezni	7.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Budući da savremeni ekonomski sistemi podrazumijevaju postojanje i punu funkcionalnost finansijskih tržišta uz neprestan razvoj novih finansijskih instrumenata, globalizaciju i integraciju tržišta na kojima se odvijaju finansijske transakcije, kao i u domenu evolucije i integracije finansijskih institucija, neophodno je da studenti na studiju ekonomije dobiju osnovna znanja o ovim kategorijama.

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da ovladaju osnovnim principima funkcionisanja osnovnim elementima i kategorijama iz oblasti savremenih finansijskih tržišta. Finansijski instrumenti, finansijska tržišta i učesnici na finansijskim tržištima osnove su razumijevanja ekonomskog sistema i samim tim predstavljaju dio obveznog gradiva na studiju ekonomije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti ovog studija će znati objasniti šta je to finansijsko tržište, šta je berzansko i vanberzansko tržište, koji su segmenti finansijskog tržišta, njegove institucije i instrumenti. Student će jasno definisati učesnike na finansijskom tržištu te njihovu ulogu i značaj za finansijski sistem u cjelini. Efikasnost savremenih finansijskih tržišta i njihovo regulisanje osnovni su elementi razumijevanja funkcionisanja tržišta. Osim toga, studenti će savladati osnovne metode procjene rizika i prinosa hartija od vrijednosti kojima se trguje na finansijskom tržištu.

Sadržaj predmeta:

Uloga finansijskih tržišta i institucija, funkcije finansijskih tržišta, funkcije finansijskih institucija, regulacija finansijskog sistema, teorija finansijske strukture, struktura finansijskog sistema, teorija efikasnosti finansijskih tržišta, globalno finansijsko tržište, glavna tržišta akcija i obveznica, glavna tržišta robe i derivata, tržište novca i devizno tržište, tržište obveznica, tržište akcija, tržište forvara i fjučersa, tržište opcija i svopova, depozitne institucije na finansijskim tržištima, investicioni fondovi, posrednici na finansijskim tržištima, institucionalni investitori, osnovni elementi mikrostrukture sekundarnih tržišta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:

Živković, B.; Šoškić, D. (2011). *Finansijska tržišta i institucije, četvrto izdanje*. Beograd: Ekonomski fakultet;

Erić, D. (2003). *Finansijska tržišta i instrumenti*. Beograd: Čigoja.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		

Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje
------------------------------	---

Naziv predmeta	Teorija i politika bilansa			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FTPB	Obavezni	7	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Upravljačko računovodstvo i Revizija.	Položeni ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:
U skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim principima priznati i vrednovati računovodstvene kategorije: prihode, rashode imovinu, obaveze i kapital. Sastaviti finansijske izvještaje i njihovom analizom ocijeniti finansijsku uspješnost i položaj izvještajnog entiteta.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon položenog ispita studenti će biti sposobni da sastave i analiziraju finansijske izvještaje, da razumiju različite politike bilansa te njihov uticaj na unaprijed utvrđene ciljeve preduzeća.

Sadržaj predmeta:
Pojam, sadržaj i vrste bilansa; Ciljevi finansijskih izvještaja, korisnici i kvalitativne karakteristike finansijskih izvještaja; Načela urednog knjigovodstva, inventarisanja i metode inventarisanja; Načela urednog bilansiranja, zadaci i uslovjenost načela; Vrednovanje elemenata finansijskih izvještaja; Priznavanje i vrednovanje imovine; Priznavanje i vrednovanje obaveza; Priznavanje i vrednovanje kapitala; Priznavanje i vrednovanje prihoda i rashoda; Skriveni gubici i latentne rezerve; Finansijski izvještaji u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima 1; Osnove analize bilansa; Bilansna politika; Specifičnosti u finansijskom izvještavanju banaka i drugih finansijskih organizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Putem interaktivnih predavanja studenti će usvojiti znanje i razumijevanje, dok će sposobnost analize i rješavanja problema postići radom u grupama i studijama slučaja organizovanih na vježbama.

Ranković, R. (2008). <i>Teorija bilansa</i> . Beograd: Ekonomski fakultet;
Rodić, J. (1991). <i>Teorija i analiza bilansa</i> . Beograd: Ekonomski fakultet;
Škarić, J. K. (2007). <i>Finansijsko računovodstvo</i> . Beograd: Ekonomski fakultet;
Međunarodni računovodstveni standardi / Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jelena Poljašević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Bankarstvo			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FBAN	Obavezni	7.	4P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da studentu omogući osnovno teorijsko obrazovanje iz oblasti bankarstva i osnovnih bankarskih poslova, mogućnost uočavanja i rasuđivanja odnosa, tendencija i promjena na finansijskim tržištima i u sektoru bankarstva, te da ukaže na značaj i ulogu bankarskih institucija u finansijskom sistemu i osnove, značaj i efekte regulacije i supervizije u bankarstvu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je ospozobljen da uspješno obavlja poslove iz domena bankske struke i efikasno upravlja bankom primjenjujući savremene metode upravljanja, opšte regulatorne okvire i kontrolne mehanizme. On dobija jasnu teorijsku osnovu neophodnu za obavljanje poslova iz domena bankarstva i dalje usavršavanje u bankarskoj struci.

Sadržaj predmeta:

Finansijska intermedijacija (razvoj, oblici, finansijski instrumenti, tipovi); Vrste finansijskih posrednika i karakteristike portfolija; Mjera finansijskog razvoja; Finansijska disintermedijacija; Determinante tradicionalnog i savremenog bankarstva; Savremeni trendovi i perspektive u bankarstvu; Modeli bankarskih sistema; Podjela i funkcije banaka u finansijskom sistemu; Tokovi kreiranja i poništavanja novca i kredita od banaka; Primarni novac; Novčana (monetarna) masa; Novčana i kreditna multiplikacija; Osnovni principi bankarskog poslovanja (pokazatelji i faktori uticaja); Organizaciona struktura banaka; Pojam, oblici i funkcije bankarskog kapitala; Adekvatnost kapitala; Povećanje kapitala banaka (interni i eksterni izvori prikupljanja kapitala) s posebnim osvrtom na ulogu subordiniranih obveznica; Finansijski izvještaji banaka; Mjerenje i procjenjivanje kvaliteta i uspjeha poslovanja banaka; Vrste rizika i upravljanje rizicima u bankarstvu; Pojam, modeli i funkcije centralnih banaka; Koncept monetarnog (valutnog) odbora; Evropska centralna banka; Centralna banka Bosne i Hercegovine; Instrumenti monetarne regulacije; Depozitni i nedepozitni potencijal banke (vrste, utvrđivanje cijene depozita); Kreditni potencijal banke (pojam, vrste, utvrđivanje kreditne sposobnosti zajmotražioca, strukturiranje kredita, osiguranje i samoosiguranje kreditnih plasmana, formiranje kamatne stope); Mjerenje i izražavanje kvaliteta kreditnog portfolija banaka; Proces, karakteristike i efekti sekjuritizacije kredita; Kreditni derivati i aktivnosti podrške; Trezorski i depo poslovi banaka; Izдавanje garancija i druge vanbilansne aktivnosti banaka; Personalno bankarstvo; Funkcionalna područja investicionog bankarstva; Strategijsko upravljanje bankom (strategijski pristupi s posebnim osvrtom na ALM koncept); Kontrola i revizija bankarskog poslovanja; Osnove prudencijalne regulacije i supervizije banaka (Bazelski sporazumi); Rangiranje banaka; Efekti regulacije u bankarstvu; Nastanak bankarskih kriza i modeli rješavanja; Osiguranje depozita; Metode prestrukturisanja banaka; Koncentracija u bankarstvu (aspekti, motivi, oblici i model ocjene); Determinante fuzije i akvizicije banaka; Efekti primjene informacione tehnologije u bankarstvu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, seminarska nastava, diskusije, analiza slučajeva i konsultacije.

Literatura:

- Bašić, D. (2012). *Savremeno bankarstvo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerzitetu Banjoj Luci.
 Plakalović, N. (2004). *Monetarna ekonomija: Teorija, institucije i politika*, Srpsko Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika
 Rose, S. P; Hudgins, C. S. (2005). *Bankarski menadžment i finansijske usluge*. Beograd: Data status

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		

Naziv predmeta	Analiza hartija od vrijednosti			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FAHO	Obavezni	8.	4P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Finansijska tržišta	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj predmeta je osvajanje naprednih znanja o instrumentima i problemima njihove valorizacije, investicionim strategijama i tržištima. Naravno, prvo bitno je predstavljena teorija tržišta kapitala. Sam predmet trebalo bi da bude dogradnja predmetu Finansijska tržišta. Na većini modernih svjetskih univerziteta izučava se pod istim nazivom: Analiza hartija od vrijednosti ili Investicije (<i>Investments</i>).

Ishodi učenja (stečena znanja):
Osnovni rezultat izučavanja stručne materije u ovom predmetu je da se student upozna sa osnovnim metodama vrednovanja izolovanih finansijskih instrumenata i njihovih skupova, tj. portfolio selekcija. Nakon položenog ispita iz ovog predmeta student bi trebalo da razumije osnovne strategije korišćenja finansijskih instrumenata i analizira i pronađe uzroke promjena njihovih cijena. Struktura predmeta prilagođena je profilima finansijskog ekonomiste prvog nivoa obrazovanja, a može da bude korisna i za ekonomiste čije je usmjerenje kvantitativna finansijska analiza. Studentima bi znanje iz ovog predmeta trebalo da predstavlja kvalitetnu osnovu za profesionalnim bavljenjem poslovima investicione analize.

Sadržaj predmeta:
Uvod u proces investiranja u hartije od vrijednosti, rizik i prinos investicija i investiciona vrijednost i tržišna cijena finansijskih instrumenata; Investicioni portfolio i razmatranje problema izvora investicionog portfolija, inicijalno i konačno blagostanje investitora, kriva indiferentnosti, te očekivani prinos i standardna devijacija portfolija; Modeli valorizacije osnovnih instrumenata, vrednovanje instrumenata sa fiksnim i varijabilnim prinosom i modeli vrednovanja opcija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, diskusije, seminarски radovi, analize slučajeva i konsultacije, te samostalna istraživanja i analize, posjeta državnim i međunarodnim institucijama specijalizovanim za teme navedene u sadržaju predmeta i pisanje radova na osnovu samostalnog istraživačkog rada. Predavanja podrazumevaju prezentaciju najvažnijih postavki vezanih za svaku nastavnu jedinicu, dok se na vježbama detaljnije obrađuju cjeline, uz izradu zadatka, diskusije i prezentacije aktuelnih tema koje studenti obrađuju.

Literatura:
Bodie, Z., A.; Kane, A., J.; Marcus (2009). <i>Osnovi investicija</i> . Beograd: Data status;
Parino, R. I.; Kidwell, D. (2008). <i>Fundamental of corporate finance</i> . Library of Congress Cataloging-in Publication Data, John Wiley and Sons.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
Kolokviji su pismeni oblik ispita, a završni ispit je usmeni. Sama aktivnost studenata se procjenjuje raspravama, izradom seminarских radova i studija slučaja.

Pohađanje nastave	4 boda	Kolokvij I	0–35 bodova	Završni ispit	0–16 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–10 bodova	Kolokvij II	0–35 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dejan Mikerević, docent

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАНДОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Računovodstvo banaka i osiguravajućih društava			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FRBO	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Različiti poreski propisi, bilansni kontni okvir, pravilnici regulatornih agencija i specifičan način poslovanja nameću potrebu posebnog izučavanja računovodstvenog obuhvatanja poslovnih promjena unutar takvih subjekata. Računovodstveno obuhvatanje poslovnih promjena u sektoru bankarstva i osiguranja primarni je cilj izučavanja na ovom predmetu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student nakon savladanog gradiva predviđenog planom i programom može samostalno da analizira i rješava specifične probleme računovodstva, banaka i osiguravajućih društava. Student će biti osposobljen da pravilno evidentira najznačajnije poslovne događaje, primjenjuje važeću regulativu i vrši analizu i planiranje poslovanja u bankama i osiguravajućim društvima. Stečena znanja predstavljaju solidan osnov studenta za praktičnu primjenu, ali i za nastavak studija – master.

Sadržaj predmeta:

Kontni okvir za banke; Računovodstvene politike; Računi kod banaka kao osnovni instrumenti platnog prometa; Gotovinski platni nalazi i njihova knjigovodstvena evidencija; Specijalni instrumenti platnog prometa; Finansijski izvještaji banaka i njihove specifičnosti; Bilans stanja i bilans uspjeha banaka; Izvještaji o tokovima sredstava u bankama; Ulozi na štednju; Kreditiranje privrede i stanovništva; Unutrašnji platni promet; Međunarodni platni promet; Utvrđivanje periodičnog poslovnog rezultata; Finansijski izvještaji filijale i centrale; Knjigovodstvena evidencija prihoda i rashoda osiguravajućih društava; Troškovi nakanada iz osiguranja; Računovodstveni tretman matematičke rezerve; Specifičnosti sadržine bilansa stanja i bilansa uspjeha osiguravajućih društava; Specifičnosti sadržine izvještaja o tokovima novčanih sredstava osiguravajućih društava; Obračun profitabilnosti osiguravajućih društava.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje teorijskih saznanja iz literature. Glavni oblik rada na vježbama biće računovodstveno evidentiranje poslovnih događaja iz prakse da bi studenti naučili kako da stečena znanja primijene u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminar skog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

- Lukić, R. (2009). *Bankarsko računovodstvo*. Beograd: Ekonomski fakultet;
Lukić, R. (2009). *Računovodstvo osiguravajućih kompanija*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Radivojac, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975	
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
	Studijski program(i): Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje			

Naziv predmeta	Ekonomika osiguranja i aktuarstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14FEOA	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Program ovog predmeta omogućava studentima da savladaju najvažnije ekonomske i tehničke osnove osiguranja kao oblika ekonomske zaštite pojedinaca, privrednih subjekata i drugih institucija od iznenadnih i nepredvidivih štetnih događaja. Programska građa nudi cijelovito sagledavanje razvoja domaće osiguravajuće teorije i prakse, kao i savremena inostrana iskustva i dostignuća u smislu uspješnog upravljanja rizicima čije nastajanje može ugroziti živote i tjelesni integritet ogromnog broja ljudi i materijalna dobra sticanja godinama.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sticanje i razvijanje znanja i sposobnosti kod studenata da samostalno organizuju i koordiniraju, kontrolišu i nadziru pojedine segmente osiguravajuće djelatnosti, kako u privredi, tako i u državnim institucijama i regulatornim tijelima. Pošto je osiguranje specifična djelatnost, a posovanje osiguravajućih organizacija uslovljeno velikim brojem nepredvidivih rizika, neizvjesnih po ishodištu, obimu i intenzitetu, ovladavanjem ponuđenom materijalom znatno se može uticati na ublažavanje, pa i neutralisanje posljedica štetnih događaja.

Sadržaj predmeta:

Opšte karakteristike osiguranja; Organizacija osiguranja kod nas i u svijetu; Dokumenta u osiguranju; Upravljanje rizicima; Vrste osiguranja; Osiguranje: imovine, lica, poljoprivrede, životinja, transporta i kredita, te motornih vozila; Životno osiguranje; Garancijsko osiguranje; Međunarodne konvencije u osiguranju od autoodgovornosti; Saosiguranje; Reosiguranje; Utvrđivanje cijena osiguranja; Aktuarske osnove obračuna tarifa u osiguranju lica; Tablice smrtnosti; Kamatna stopa; Obračun tarifa u osiguranju života; Kumulativni brojevi; Utvrđivanja troškova sprovođenja osiguranja; Samopridržaj: pojam maksimalnog samopridržaja, faktori i način utvrđivanja samopridržaja; Obračun samopridržaja po vrstama osiguranja; PML i način utvrđivanja; Tehničke rezerve: vrste, metode i načini izračunavanja; Sredstva za pokriće tehničkih rezervi. Garantni fond. Utvrđivanje margini solventnosti životnih i neživotnih osiguranja; Način obračuna margini solventnosti; Margini solventnosti i investicioni fondovi; Obračun kamatnih stopa i kumulativnih brojeva; Utvrđivanje troškova sprovođenja osiguranja; Izračunavanje tehničkih rezervi.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja praćena prezentacijama u vidu grafičkih prikaza i crteža čime se studentima omogućava vizuelno uočavanje najznačajnijih ekonomskih načela. U okviru predviđenog fonda sati za vježbe rješavaju se praktični zadaci iz: tarifa i cijena osiguranja, troškova sprovođenja osiguranja, aktuarskih osnova obračuna tarifa životnog osiguranja, PML i samopridržaja za različite vrste osiguranja, proračuna margini solventnosti, obračun matematičke rezerve i slično.

Literatura:

Šipka, D.; Marović, B. (2003). *Ekonomika osiguranja*. Banja Luka. Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
 Kočović, J. (2000). *Aktuarske osnove formiranja tarifa u osiguranju*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohadanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragutin Šipka, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	
	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje		

Naziv predmeta	Elektronsko poslovanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14FEPO	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa internet-tehnologijom i savremenim oblikom poslovanja zanovanom na intenzivnoj primjeni informacione, a naročito internet-tehnologije. Ovdje je važno upoznavanje sa elektronskim poslovanjem. Posebno se izučava problematika koncepta upravljanja odnosima s kupcima i poslovne inteligencije u uslovima elektronskog poslovanja. Cilj je da se ukaže i na dubinske promjene koje se dešavaju u sferi savremene ekonomije pod dejstvom internet-tehnologije i elektronskog poslovanja, koje se manifestuju paradigmom tzv. nove ekonomije i fenomenom privredne globalizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sistematisacija i analiza pojmove i koncepta elektronskog poslovanja pružiće studentima potrebna znanja za pokretanje, uvođenje i praktikovanje aktivnosti elektronskog poslovanja u praksi.

Sadržaj predmeta:

Nastanak i razvoj interneta, analiza opštег stanja u internetu, principi rada interneta i načini povezivanja s internetom; Standardni internet-servisi; Elektronsko poslovanje; Područja primjene elektronskog poslovanja (elektronska razmjena podataka, elektronska prodaja dobara i usluga, elektronska kupovina, elektronska trgovina i modeli elektronske trgovine, elektronski marketing, elektronska trgovina kapitalom, elektronski sistemi rezervacije, elektronsko bankarstvo i online finansijske transakcije, elektronski sistemi plaćanja, elektronsko izdavaštvo, elektronska zabava i rekreacija, elektronsko mobilno poslovanje); Uticaj informacione tehnologije na snage konkurenčke prednosti u elektronskom poslovanju; Informaciona tehnologija i Porterov lanac vrijednosti (ulazna logistika, proizvodnja, izlazna logistika, upravljanje lancem nabavke, marketing i prodaja, usluge nakon prodaje, korporativna infrastruktura, upravljanje ljudskim resursima, razvoj, nabavka); Poslovna inteligencija; Upravljanje znanjem i poslovna inteligencija (kolektivne memorije, korporativni intraneti i portalni za podršku odlučivanju, ekstraneti i međuorganizacioni portali, mjerjenje i analiza uspješnosti Web-sajta); Upravljanje odnosima s kupcima; Skladište podataka, metode i alati za sticanje znanja iz podataka; Oblici zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju; Oblici zaštite od zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju (kontrola povjerljivosti – kriptografija, kontrola pristupa, integriteta, raspoloživosti, kontrola nemogućnosti poricanja). Zaštita privatnosti pojedinaca u radu sa internetom; Nova ekonomija i privredna globalizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, studije slučajeva, vježbe na računaru.

Literatura:

Aleksić Marić, V. (2008). *Elektronsko poslovanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Predavanja, studije slučajeva, vježbe na računaru.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		

Studijski program(i):

Ekonomija i poslovno upravljanje
Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje
Usmjerenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje

Naziv predmeta	Revizija finansijskih izvještaja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14FRFI	Izborni	8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Revizija	Položen ispit

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da stečena znanja studenata iz oblasti revizije proširi na polje praktičnog djelovanja u ovoj oblasti. Pored osnovnih koncepata revizije i svih njenih oblika, pruža uvid u revizijsku regulativu, s posebnim akcentom na Međunarodne standarde revizije. Veći obim materije ovog predmeta posvećen je praktičnoj studiji iz revizije, koja prikazuje kompletan revizijski proces na praktičnom primjeru i omogućava studentima da stečena znanja primijene u praksi.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon ovog kursa studenti će biti u mogućnosti da praktično primijene stečena znanja iz revizije finansijskih izvještaja, kao najznačajnije komponente revizije. Savladaće neke od Međunarodnih standarda revizije, koji su ključni za nesmetano obavljanje revizije u praksi i praktičnim primjerima uvidjeti kako se sprovode u našoj praksi i u ostalim zemljama koje su prihvatile Međunarodne računovodstvene standarde i Međunarodne standarde revizije.

Sadržaj predmeta:

Cilj i opšti principi revizije; Uslovi revizijskog angažmana i prihvatanje klijenta; Kontrola kvaliteta revizije; Dokumentacija u reviziji; Odgovornost revizora za otkrivanje kriminalnih radnji; Kontrola primjene zakona i drugih propisa; Planiranje i rizici u reviziji finansijskih izvještaja; Dokazi u reviziji; Radna dokumentacija; Dosije planiranja revizije; Dosije revizijskih testiranja; Podsjetnik za kreiranje planiranja revizije; Dosije „Izvještaj revizora“.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature i prakse, kako međunarodne, tako i domaće. Na časovima predavanja neke od tema će biti obrađene ili ilustrovane raznim simulacijama i programima za reviziju. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se raditi i primjeri kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme (grupno i pojedinačno). Ilustracija i vježbe podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučaju ilustracija i vježbi. Diskusija slučajeva iz prakse. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse da bi studenti naučili kako stečena znanja primijeniti u praktične svrhe. Izrada i izlaganje seminarског rada, uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

Božić, R.; Kondić, N. (2012). *Revizija finansijskih izvještaja – vodič kroz praktičnu reviziju*, treće, izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Baњa Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci i Finrar;
Međunarodni standardi i saopštenja revizije, kontrole kvaliteta, pregleda, ostalih uvjeravanja i srodnih usluga. (2011). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore;
IFAC-ov etički kodeks za profesionalne računovođe. (2012). Savez računovođa i revizora Srbije, Savez računovođa i revizora Republike Srpske i Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		

Studijski program(i):

**Ekonomija i poslovno upravljanje
Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje
Usmjerenje: Finansijsko upravljanje,
bankarstvo i osiguranje**

Naziv predmeta	Međunarodno bankarstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14FMBA	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da se studenti upoznaju sa ključnim aspektima međunarodnog bankarstva, njegovim subjektima i faktorima razvoja, međunarodnim finansijskim i razvojnim institucijama, zatim faktorima rizika u poslovanju i modelima upravljanja i zaštite, kao i osnovama i značajem regulacije u međunarodnom bankarskom poslovanju.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student je osposobljen za uspješno uključivanje u sve aspekte međunarodnog bankarskog poslovanja i u praktičnom i u istraživačkom smislu. Osposobljen je da, u određenoj ulozi, uspješno kontroliše potencijalne rizike u oblasti međunarodnog bankarstva i da efikasno reaguje u cilju ostvarenja dobiti i zaštite od rizika primjenom savremenih metoda upravljanja bankom koja djeluje na internacionalnom nivou u domenu opšteprihvaćenih regulatornih okvira i kontrolnih mehanizama. Student stiče jasnu teorijsku osnovu neophodnu za uspješno praćenje savremenih međunarodnih finansijskih tokova i osposobljen je za uspješno uključivanje u međunarodne istraživačke projekte, zapošljavanje i dalje usavršavanje u oblasti međunarodnog bankarstva.

Sadržaj predmeta:

Oblici međunarodnog kretanja kapitala; Mogućnosti pribavljanja sredstava inoakumulacije; Međunarodno globalno političko, ekonomsko i regulatorno okruženje; Karakteristike savremenog globalnog bankarskog i finansijskog tržišta; Međunarodne finansijske i razvojne institucije (pojam, pregled institucija, karakteristike, značaj); Evropski monetarni sistem sa Evropskom centralnom bankom; Interni i eksterne faktori uticaja na razvoj međunarodnog bankarstva (univerzalizacija i koncentracija u bankarstvu, internacionalizacija i globalizacija); Međunarodni korespondentski i kontokorentni odnosi banaka; Organizacioni oblici ovlaštenih banaka na finansijskom tržištu; Međunarodno bankarsko poslovanje; Devizno tržište, transakcije i devizni kursevi; Osnove deviznog poslovanja banaka; Intervencije centralnih banaka na deviznom tržištu; Međunarodni platni sistemi; Instrumenti međunarodnog platnog prometa i obezbeđenja naplate; Izvozno finansiranje; Poslovi međunarodnog forfetinga i međunarodnog faktoringa; Međunarodni lizing; Forme nastupa banaka na međunarodnom bankarskom tržištu (fuzija, akvizicija i drugi oblici koncentracije); Međunarodni standardi supervizije bankarskog i finansijskog sektora u međunarodnom bankarstvu; Osnove evropske regulative; Posljedice deregulacije u pogledu konkurenkcije, finansijskih inovacija i porasta moralnog hazarda; Rizici u međunarodnom bankarskom poslovanju, modeli upravljanja i instrumenti zaštite.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja eminentnih domaćih i gostujućih profesora, diskusije i analize slučajeva, izrada i odbrana pristupnih radova i konsultacije.

Literatura:

- Bašić, D. (2012). *Savremeno bankarstvo*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
Mishkin, F. S. (2010). *Ekonomija novca, bankarstva i finansijskih tržišta*. VIII izdanje. Zagreb: Mate. Plakalović, N.; Alihodžić, A. (2013). *Savremeno upravljanje finansijama: sa primjenom u MC Excel-u*, Beograd: Institut ekonomskih nauka
Rose, S. P; Hudgins, C. S. (2005). *Bankarski menadžment i finansijske usluge*. Beograd: Data status.
Čenić Jotanović, G. (2010). *Međunarodni ekonomski odnosi*, Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (pristupni rad, studija slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragana Bašić, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		

Naziv predmeta	Međunarodne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14FMFI	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži potrebna znanja iz oblasti međunarodnih finansija. U proteklih nekoliko decenija međunarodne finansije su zabilježile brz, a u određenim periodima i veoma buran razvoj. Nacionalna finansijska tržišta sve više gube atribut nacionalnog i postaju dio globalnog finansijskog tržišta – svjetskog tržišta. Velike finansijske i valutne krize tokom prošlog i početkom ovog vijeka skrenule su pažnju na probleme kojima se bave međunarodne finansije. Kompleksni odnosi u međunarodnim finansijama koji se javljaju uslijed kontinuiranog tehnološkog razvoja, finansijske globalizacije i finansijske integracije nacionalnih ekonomija postavljaju nove zadatke i zahtjeve pred ekonomsku teoriju, koja treba da odgovori na različite izazove i krize s kojima se svijet suočava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat proučavanja ovog predmeta je sticanje neophodnih znanja iz oblasti međunarodnih finansija. Stečena znanja omogućice studentima da mogu pratiti međunarodne finansijske tokove, probleme i krize radi donošenja kvalitetnih poslovnih odluka kako na makroplanu tako i na mikroplanu.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet su: devizni kursevi i devizno tržište; evolucija međunarodnog monetarnog sistema; ekomska i monetarna unija; međunarodne finansijske institucije; međunarodno kretanje kapitala; valutne krize i špekulativni napadi; problemi zaduženosti na međunarodnom nivou; ekomske i finansijske krize; kreditiranje i osiguranje izvoznih poslova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Tokom predavanja analiziraće se brojna pitanja i problemi međunarodnog finansiranja, uz aktivnu ulogu studenata da slobodno iznose svoja viđenja i mišljenja.

Literatura:

- Jovanović Gavrilović, P. (2008). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Kovačević, R. (2010). *Međunarodne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Data status;
 Salvatore, D. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: CID;
 Miškin, F.; Ejkins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*. Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	
		Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Finansije, bankarstvo i osiguranje; Usmjerjenje: Finansijsko upravljanje, bankarstvo i osiguranje	

Naziv predmeta	Forenzičko računovodstvo			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14FFRA	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Nakon završetka programa studenti će biti sposobljeni da analizirajući finansijske izvještaje identifikuju područja u kojima je izvršeno zamagljivanje i falsifikovanje. Biće u mogućnosti i da analiziraju sisteme interne kontrole u cilju identifikovanja potencijalnih rizika koji nisu sistemom kontrole obuhvaćeni a prijetnja su ostvarivanju ciljeva preduzeća.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita studenti će biti u stanju da identifikuju računovodstvene politike u preduzeću koje nisu u skladu sa opšteprihvaćenim računovodstvenim principama a koriste se u cilju zamagljivanja ili falsifikovanja bilansa; identifikuju složene transakcije koje su potencijalni rizici za neistinito prezentovanje konsolidovanih finansijskih izvještaja; ovladaju tehnikama otkrivanja prevara u poslovanju preduzeća i sastavljanju finansijskih izvještaja; utvrde posebne poslovne događaje: kao što su stečaj, likvidacija, sudske parnice i sl. i njihov uticaj na izvještavanje.

Sadržaj predmeta:

Uvod u forenzičko računovodstvo; Zamagljivanje i falsifikovanje bilansa; Definisanje kriminalnih radnji i grešaka; Forenzičke istrage i revizija: sličnosti i razlike; Ciljevi kreativnog računovodstva; Priznavanje prijevremenih i fiktivnih prihoda; Agresivna kapitalizacija i kreativno smanjenje troškova; Neadekvatno priznavanje sredstava i obaveza; Kreativno prezentovanje finansijskih izvještaja; Manipulisanje konsolidovanim finansijskim izvještajima; Analiza putem racio brojeva kao tehnika otkrivanja prevara u finansijskim izvještajima; Potencijalne crvene zastave i tehnike otkrivanja prevara; Interna revizija kao druga linija odbrane; Druge dimenzije forenzičkog računovodstva; Izvješaj forenzičkog računovođe.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:

Belak, V. (2011). *Poslovna forenzika i forenzičko računovodstvo – borba protiv prevara*. Zagreb: Belak ekscellence; Golden, T. W.; S. Skalak, S. L.; Clayton, M. M. (2011). *A Guide to Forensic Accounting Investigation*, 2nd ed. Hoboken, NJ: John Wiley&Sons;

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jelena Poljašević, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		

Naziv predmeta	Etika za profesionalne računovođe			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14FEPR	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Nakon završetka programa studenti će biti sposobljeni da identifikuju, objasne i primijene etičke standarde za profesionalne računovođe i profesionalne računovođe u javnoj praksi. Njime se uspostavljaju principi objektivnosti, integriteta i profesionalne stručnosti računovođa (i revizora) i primjenjuje se na sve profesionalne računovođe (i revizore).

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon položenog ispita studenti će biti u stanju da identifikuju etičke principe kojih treba da se pridržavaju računovođe i revizori i da identifikuju slučajeve nepoštovanja ovih standarda čime se neposredno ugrožava objektivnost kako finansijskih izvještaja tako i mišljenje revizora.

Sadržaj predmeta:
Pojmovno određenje etike; Teorijsko-metodološke pretpostavke poslovne etike; Uvod i osnovni principi etike; Poslovna etika, klima i kultura korporacije – osnova za uspješno upravljanje kvalitetom; Opšta primjena kodeksa IESBA; Integritet; Objektivnost; Profesionalna sposobljenost i dužna pažnja; Povjerljivost; Profesionalno ponašanje; Profesionalne računovođe u javnoj praksi: profesionalno imenovanje, sukob interesa, naknade i druga vrsta nagradjivanja, reklamiranje profesionalnih usluga, pokloni, raspolažnje imovinom klijenta; Kodeks etike primjenljiv na zaposlene profesionalne računovođe: potencijalni konflikti, pripremanje i prezentacija informacija, djelovanje sa dovoljnom stručnošću, finansijski interesi, podsticaji.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja i vježbe u okviru predviđenog fonda sati.

Literatura:
IESBA – Odbor za međunarodne etičke standarde za računovođe. (2012). <i>IFAC-ov etički kodeks za profesionalne računovođe</i> . Banja Luka: Savez računovođa i revizora Republike Srbije;
Subotić, D.; Lazić, J. Lj. (1997). <i>Poslovna etika</i> . Beograd: KIZ.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Novak Kondić, red. profesor

ODSJEK: MEĐUNARODNA EKONOMIJA**Usmjerenje: Medunarodna ekonomija**

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Ekonomika Evropske unije	4	3			8
Međunarodne finansije	4	2			8
Spoljnotrgovinsko poslovanje	4	3			7
Izborni predmet 4:	3	2			5
Stručna praksa					2
Svjetska tržišta			4	3	6
Međunarodna trgovina			4	3	6
Savremeni ekonomski sistemi			4	2	6
Izborni predmet 5:			3	2	5
Stručna praksa					2
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

IZBORNI PREDMETI**Usmjerenje: Medunarodna ekonomija**

Međunarodni biznis

Međunarodno poslovno pravo (8. semestar)

Ekonometrija (7. semestar)

Ekonombska statistika

Napomena o izboru izbornih predmeta:

Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija je deset. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ako anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset studenata, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Međunarodna ekonomija Usmjerenje: Međunarodna ekonomija		

Naziv predmeta	Ekonomika Evropske unije			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MEEU	Obavezan	7.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da se studentima prenesu saznanja o istoriji nastanka Evropske unije, njenim institucijama, kao i o teorijama regionalnih integracija. Studenti će savladati osnovne makroekonomske pokazatelje Evropske unije: rast, društveni proizvod, inflaciju, investicije, nezaposlenost itd. na nivou Unije i pojedinih zemalja i regija. Oni će savladati i zajedničke politike Evropske unije: trgovinsku, industrijsku, regionalnu, poljoprivrednu, ruralnu i monetarnu, te budžet Evropske unije. Znanje stečeno na predmetu upotpunjuje se srodnim predmetima na smjeru Međunarodna ekonomija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će raspolagati znanjima o ideji formiranja, razvoju i funkcionalisanju Evropske unije. Moći će praktično primijeniti stečena znanja u analizi osnovnih makroekonomskih pokazatelja u Evropskoj uniji, te će stići spoznaje o trgovinskoj, industrijskoj, regionalnoj, poljoprivrednoj, monetarnoj i ostalim politikama Evropske unije, koje imaju znatan uticaj i na okruženje a time i na globalne odnose.

Sadržaj predmeta:

Uvodno predavanje. Ključni politički i geostrategijski momenti EU. Fundamentalni principi nastanka EU.

Istorijski aspekti i osnovni pokazatelji Evropske unije. Institucije EU. Principi i politika širenja EU.

Regionalne integracije. Teorije regionalnih integracija. Regionalne integracije u svijetu. Makroekonomske pokazatelji: rast, GDP, inflacija, investicije, nezaposlenost (na nivou EU i zemalja članica). Makroekonomske prognoze na nivou EU i pojedinih članica. Krize u EU i Evrozoni. Trgovinska politika, industrijska politika, politika konkurenkcije, regionalna politika, monetarna politika. Teorija monetarnih integracija. Nastanak i funkcionalisanje Evrozone. Uloga i značaj evra. Funkcionalisanje ECB. Budžet Evropske unije. Odnos EU i SAD. Evropska unija kao globalni faktor. Budućnost EU.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura:

Popović, G. (2009). *Ekonomika Evropske unije – Makroekonomski aspekti i zajedničke politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;

Baldwin, R.; Wyplosz, C. (2006). *The Economics of European integration*. UK: McGraw-Hill;

Commission of the European Communities. (2009). Brussels, 1. 12. 2009. SEC Volume I, II, III.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirana provjera znanja putem testiranja, prezentacija seminarskih radova i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Goran Popović, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Medunarodna ekonomija Usmjerenje: Medunarodna ekonomija		

Naziv predmeta	Međunarodne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MMFI	Obavezan	7.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži potrebna znanja iz oblasti međunarodnih finansija. U proteklih nekoliko decenija međunarodne finansije su zabilježile brz, a u određenim periodima i veoma buran razvoj. Nacionalna finansijska tržišta sve više gube atribut nacionalnog i postaju dio globalnog finansijskog tržišta – svjetskog tržišta. Velike finansijske i valutne krize tokom prošlog i početkom ovog vijeka skrenule su pažnju na probleme kojima se bave međunarodne finansije. Kompleksni odnosi u međunarodnim finansijama koji se javljaju uslijed kontinuiranog tehnološkog razvoja, finansijske globalizacije i finansijske integracije nacionalnih ekonomija postavljaju nove zadatke i zahtjeve pred ekonomsku teoriju, koja treba da odgovori na različite izazove i krize s kojima se svijet suočava.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat proučavanja ovog predmeta je sticanje neophodnih znanja iz oblasti međunarodnih finansija. Stečena znanja omogućuje studentima da mogu sagledavati međunarodne finansijske tokove, probleme i krize radi donošenje kvalitetnih poslovnih odluka kako na makroplanu tako i na mikroplanu.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet su: devizni kursevi i devizno tržište; evolucija međunarodnog monetarnog sistema; ekomska i monetarna unija; međunarodne finansijske institucije; međunarodno kretanje kapitala; valutne krize i špekulativni napadi; problemi zaduženosti na međunarodnom nivou; ekomske i finansijske krize; kreditiranje i osiguranje izvoznih poslova.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Tokom predavanja analiziraće se brojna pitanja i problemi međunarodnog finansiranja, uz aktivnu ulogu studenata da slobodno iznose svoja viđenja i mišljenja.

Literatura:

- Jovanović Gavrilović, P. (2008). *Međunarodno poslovno finansiranje*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Kovačević, R. (2010). *Međunarodne finansije*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: Data status;
 Salvatore, D. (2009). *Međunarodna ekonomija*. Beograd: CID;
 Miškin, F.; Ejkins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*. Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilij Žarković, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Međunarodna ekonomija Usmjerenje: Međunarodna ekonomija		

Naziv predmeta	Spoljnotrgovinsko poslovanje			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MSPO	Obavezan	7.	4P + 3V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnove spoljnotrgovinskog poslovanja i da nauče kako se obavljaju spoljnotrgovinske operacije i shvate značaj pojedinih elemenata spoljnotrgovinskog posla. Studenti se upoznaju i sa vrstama i načinom organizacije pojedinih spoljnotrgovinskih poslova. Znanje stečeno na ovom predmetu upotpunjuje se znanjem stečenim na drugim srodnim predmetima na smjeru Međunarodna ekonomija.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da:
<ul style="list-style-type: none"> – opiše pojam spoljne trgovine i postupke obavljanja spoljnotrgovinskih operacija, – navede i objasni vrste spoljnotrgovinskih politika i njihovih instrumenata, – razvrsta redovne, privremene i složene spoljnotrgovinske poslove i njihove oblike, – navede radnje, dokumenta i učesnike u spoljnotrgovinskom poslu, – predviđi rizike i mogućnosti finansiranja uvoza i izvoza, – sagleda mogućnosti za realizaciju posla uvoza i izvoza, – sumira efekte spoljnotrgovinskog posla.

Sadržaj predmeta:
Pojam i razvoj spoljne trgovine; spoljnotrgovinska politika i instrumenti; obavljanje spoljnotrgovinskih operacija; učesnici u spoljnoj trgovini; pregovaranje u spoljnotrgovinskom poslu; rizici spoljne trgovine; finansiranje spoljnotrgovinskog posla; analiza spoljne trgovine; obavljanje poslova izvoza i uvoza; privremeni spoljnotrgovinski poslovi; složeni spoljnotrgovinski poslovi; spoljna trgovina Bosne i Hercegovine.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura:
Kozomara, J. (2005). <i>Spoljnotrgovinsko poslovanje</i> . Beograd: Institut za ekonomsku diplomaciju;
Marrewijk, C. (2002). <i>International Trade and the World Economy</i> , Oxford: Oxford University Press:

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Kontinuirana provjera znanja putem testiranja, prezentacije seminarских radova i usmeni ispit	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Milenko Krajišnik, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Medunarodna ekonomija Usmjerenje: Medunarodna ekonomija

Naziv predmeta	Međunarodna trgovina			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14MMET	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnove međunarodne trgovine, da shvate značaj međunarodne trgovine u savremenom globalizovanom svijetu, te da prepoznaju značaj osnovnih aktera u međunarodnoj trgovini. Cilj je da studenti steknu relevantno znanje o načinu odvijanja međunarodne trgovine sa aspekta položaja država i međunarodnih organizacija koje regulišu međunarodnu trgovinu, čime se upotpunjuje znanje stečeno na drugim srodnim predmetima na smjeru Međunarodna ekonomija (Spoljnotrgovinsko poslovanje i Međunarodne finansije).

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon uspješno položenog predmeta student će biti u mogućnosti da: Opiše pojam međunarodne trgovine i navede značaj međunarodne trgovine u savremenom svijetu; Navede i objasni strukturu međunarodne trgovine po predmetima trgovine; Navede i objasni strukturu međunarodne trgovine po geografskoj raspoređenosti; Razvrsta oblike institucija u okviru kojih se obavlja međunarodna trgovina; Sagleda značaj međunarodnih trgovinskih organizacija u regulisanju međunarodne trgovine; Sumira efekte međunarodne trgovine na položaj zemalja u globalnom svijetu.

Sadržaj predmeta:
Pojam i značaj međunarodne trgovine; Savremene teorije međunarodne trgovine; Međunarodna trgovina po geografskoj strukturi (po zemljama i regionima svijeta); Regionalne ekonomske integracije u međunarodnoj trgovini; Proizvodna struktura međunarodne trgovine (struktura međunarodne trgovine robom – primarni proizvodi i industrijski proizvodi, uslugama i intelektualnom svojinom, te specifičnim proizvodima – naoružanje, zlato); Institucije međunarodne trgovine (međunarodni sajmovi, međunarodne berze i međunarodne aukcije); Multilateralno regulisanje međunarodne trgovine (GATT, Svjetska trgovinska organizacija, Sistem UN-a i ostale organizacije – ICC, WCO)

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura:
Bjelić, P. (2011). <i>Međunarodna trgovina</i> . Beograd: Centar za izdavačku delatnost.
Bjelić, P.; Jelisavac, T. S.; Petrović, P. I. (2010). <i>Savremena međunarodna trgovina</i> . Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Gordana Čenić-Jotanović, red. prof. i dr Milenko Krajišnik, doc.

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Međunarodna ekonomija Usmjerenje: Međunarodna ekonomija		

Naziv predmeta	Svjetska tržišta			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MSTR	Obavezan	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenjenosti
Nema uslovjenjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da studentima pruži potrebna znanja iz savremenih tokova svjetske privrede. U proteklih nekoliko decenija, došlo je do rastuće povezanosti, integracije i međuzavisnosti zemalja svijeta u ekonomskom, socijalnom, tehnološkom, kulturnom i političkom smislu. Ekonomski dimenzije povezanosti iskazuju se kroz rastuću integraciju robnih i finansijskih tokova, tržišta rada i regionalnu ekonomsku integraciju. U tako globalizovanoj ekonomiji nacionalne privrede funkcionišu u okviru integrisanog međunarodnog tržišta. Dominantan pravac u kome se kreću tržišta jeste liberalizacija kretanja roba, kapitala i rada.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Osnovni rezultat izučavanja ovog predmeta je sticanje neophodnih znanja iz oblasti savremene svjetske privrede. Stečena znanja omogućice studentima da dobiju šira saznanja o procesu globalizacije svjetske privrede i tržišta. Nacionalna tržišta sve više gube atribut nacionalnog i postaju dio svjetskog tržišta.

Sadržaj predmeta:

Ključne tematske oblasti koje obuhvata predmet su: osnovne karakteristike i trendovi u savremenoj svjetskoj privredi; integracija robnih tokova; integracija finansijskih tokova; integracija tržišta rada; transnacionalne kompanije u svjetskoj privredi; regionalne ekonomske integracije; svjetska trgovinska organizacija; institucionalizacija međunarodne trgovine primarnim proizvodima; ekonomske organizacije razvijenih zemalja.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, diskusije, seminarski radovi, analize slučajeva i konsultacije. Tokom predavanja analizirati će se brojna pitanja i problemi uz aktivnu ulogu studenata da slobodno iznose svoja viđenja i mišljenja.

Literatura:

Pelević, B.; Vučković, V. (2008). *Međunarodna ekonomija*, Beograd: Ekonomski fakultet.

Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Medunarodna ekonomija*, Zagreb: Mate.

Miškin, F.; Ejkins, S. (2005). *Finansijska tržišta i institucije*, Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: dr Vasilj Žarković, doc.

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	
	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Medunarodna ekonomija Usmjerenje: Medunarodna ekonomija		

Naziv predmeta	Savremeni ekonomski sistemi			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14MSES	Obavezni	8.	4P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Polazeći od pretpostavke da su studenti savladali osnovne ekonomske kategorije na prethodnim godinama, izučavaće se ekonomski sistemi koji se međusobno razlikuju prema sljedećim karakteristikama: pravu vlasništva nad sredstvima za proizvodnju, mehanizmu prenošenja informacija relevantnih za proizvodne odluke, nivou odlučivanja i motivisanosti privrednih subjekata. Proučavaće se konkretni sistemi, veliki i mali (teritorijalno), razvijeni, u razvoju, kao i zemlje u tranziciji.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka nastave studenti će raspolagati osnovnim znanjima o činjenicama, principima i konceptima u savremenim ekonomskim sistemima. Očekuje se da će proširiti znanje o ekonomskim kategorijama, uspješno sagledati sličnosti i razlike pojedinih tipova ekonomskih sistema i moći da porede i analiziraju uspjeh jednih i neuspjeh drugih u sličnim okolnostima i na sličnom nivou razvoja.

Sadržaj predmeta:

Pojam i definicija ekonomskog sistema; Tipovi i modeli ekonomskih sistema; Osnovne odrednice ekonomskog sistema (svojina, donošenje odluka, motivacija, koordinacioni mehanizam); Mjerenje razlika u ekonomskim sistemima; Komparativna analiza uspješnosti savremenih ekonomskih sistema (privredni rast, efikasnost, stabilnost, otvorenost, raspodjela, standard i kvalitet života); Ekonomski sistem i ekomska politika; Funkcionisanje tržišne privrede; Karakteristike tržišnog sistema; Institucije moderne tržišne privrede; Varijante razvijenog tržišnog kapitalizma; Neliberalni model njemačkog i japanskog kapitalizma; Kina – od centralnog planiranja do „jedna zemlja dva sistema“; Proces tranzicije – od SSSR-a do Zajednice nezavisnih država; Ekonomski krah „socijalističkih“ ekonomija – metodi tržišne transformacije i ekonomske stabilizacije; Uloga države i politike transformacije: zemlje u tranziciji, istočna Azija, Latinska Amerika; Obilježja svjetske privrede; Globalizacija i tranzicija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature, interaktivna nastava. Vježbe, ilustracije, diskusije sa studentima, rasprava o slučajevima iz prakse. Izrada i izlaganje seminarskog rada uz obveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova, konsultacije.

Literatura:

Bajec, J.; Joksimović, Lj. (2006). *Savremeni privredni sistemi*. Beograd: Ekonomski fakultet;
Vukmirica, V. (2012). *Ekonomika i savremeni ekonomski sistemi*. Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Slaviša Kovačević, docent
--

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Medunarodna ekonomija Usmjerenje: Medunarodna ekonomija		

Naziv predmeta	Medunarodni biznis			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14MMBI	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj kolegij je dizajniran na način da pruži studentima dodatno razumijevanje o međunarodnom biznisu sa naglaskom na multinacionalne korporacije (MNK), preduzeća koja u procesu ubrzane globalizacije imaju ključnu ulogu u oblikovanju društveno-ekonomskog života mnogih zemalja. Ove organizacije su „odgovorne“ za veliki dio svjetske trgovine i sve većeg udjela u ekonomskom učinku. Multinacionalne korporacije se znatno razlikuju od domaćih firmi, posebno u pogledu preuzimanja kontrole nad industrijskim aktivnostima van granica svoje zemlje. Izlaskom na međunarodnu scenu, multinacionalne korporacije su izložene kompleksnom političkom okruženju međudržavnih odnosa, gdje su rizici visoki, ali i potencijal za sticanje moći izvan tržišta je značajan. U tom kontekstu ultimativni cilj predmeta je da osposobi studente u razumijevanju kompleksnosti međunarodnih tržišta s kojima se susreću firme sa internacionalnim opredjeljenjem.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon uspješnog završetka ovog predmeta studenti će biti u mogućnosti da:
1. definisu i objasne multinacionalne korporacije i direktnе strane investicije (FDI);
2. razjasne ulogu multinacionalnih korporacija međunarodnog poslovanja uopšte u međunarodnoj ekonomiji;
3. analiziraju političke izazove s kojima se susreću multinacionalne korporacije i FDI;
4. identificuju i suvereno raspravljaju o prednostim i nedostacima multinacionalnih korporacija i FDI.

Sadržaj predmeta:
Definisanje FDI i multinacionalnih korporacija; ubrzano širenje multinacionalnih korporacija; različite vrste multinacionalnih korporacija i njihovo pozicioniranje; Osvajanje prostora: geografija FDI; Multinacionalne korporacije i svijet u razvoju; multinacionalne korporacije i međunarodna trgovina; MNK: van kontrole? Ideološki pogledi na multinacionalne korporacije; Slučajevi i argumenti za FDI i MNK; Slučaj i argumenti protiv stranih direktnih investicija i multinacionalnih korporacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Usmeno izlaganje, razgovor i diskusija, test metoda i metoda vježbanja. Nastavni modaliteti inkorporiraju: analizu slučaja, projektne zadatke, referate sa okruglih stolova, esejska pitanja, pismene vježbe, domaće radove, tekstove, mentorski rad i video-prezentacije.

Literatura:
Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). <i>Medunarodna ekonomija</i> . Beograd: Data status;
Salvatore, D. (2009). <i>Medunarodna ekonomija</i> . Beograd: CID;
Cohen, S. (2006). <i>Multinational Corporations and Foreign Direct Investment: Avoiding Simplicity, Embracing Complexity</i> . Oxford: Oxford University Press;
Daniels, J. D.; Radebaugh, L. H. (2001). <i>International Business: Environment and Operation</i> . (9 th edition). New Jersey: Prince Hall Publishing;
Ateljević, J. Ed. (2009). <i>The Business Environment: Text and Cases</i> . Harlow, UK: Pearson Custom publication.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke:

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	
		Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Medunarodna ekonomija Usmjerenje: Medunarodna ekonomija	

Naziv predmeta	Međunarodno poslovno pravo			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14MMPP	Izborni	8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa propisima i pravilima u skladu sa kojima se odvija međunarodni promet robe i usluga, načinom stvaranja ovih pravila, subjektima u međunarodnom prometu i poslovima preko kojih se obavlja promet.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Izučavanje Međunarodnog poslovnog prava omogućava studentima da pored teorijskih znanja o načinu zaključivanja i ispunjavanja međunarodnih trgovinskih ugovora i načinima plaćanja i obezbeđenja plaćanja, ovladaju i potrebnim vještinama za samostalno vođenje pregovora i zaključivanje odgovarajućih poslova, kao i za rješavanje sporova u vezi sa tako zaključenim poslovima.

Sadržaj predmeta:

Theorijsko određenje Međunarodnog poslovnog prava (MPP). Pravno regulisanje međunarodne trgovine i subjekti MPP. Međunarodne organizacije i država kao subjekti MPP. Privredna društva i fizička lica kao subjekti MPP. Pravni okviri stranog investiranja. Pravila konkurenkcije. Međunarodno rješavanje sporova. Ugovor o međunarodnoj prodaji robe. Ostali oblici međunarodne prodaje. Ostale vrste ugovora o prodaji i međunarodni prevoz stvari. Prateći poslovi međunarodnoj prodaji. Poslovi plaćanja i obezbjeđenja ispunjenja i plaćanja. Bankske garancije. Standby akreditiv.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura:

Popović, V.G. i Vukadinović, R.D. (2010). *Međunarodno poslovno pravo, posebni dio*. Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Pravni fakultet.

Dopunska literatura:

Vukadinović, R.D. (2012). *Međunarodno poslovno pravo, opšti i posebni deo*. Kragujevac: Univerzitet u Kragujevcu, Pravni fakultet.

Ćirić, A. (2012). *Međunarodno trgovinsko pravo, opšti deo*. Niš, Univerzitet u Nišu, Pravni fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirane provjere znanja testiranjem, prezentacije seminarskih radova i usmeni ispit.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vasilj Žarković, docent

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Medunarodna ekonomija Usmjerenje: Medunarodna ekonomija		

Naziv predmeta	Ekonometrija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14MEKO	Izborni	7.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Pošto ekonometrija predstavlja sistematičan način povezivanja postavki ekonomske teorije sa izučavanjem stvarnih ekonomskih problema, cilj predmeta je savladavanje ekonometrijske metodologije putem praktičnih primjera i kontinuirane upotrebe softvera (koji obuhvataju ovu problematiku). Osim toga, svrha predmeta je i testiranje hipoteza, predviđanje ekonomskih fenomena i pomoći prilikom donošenja odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ekonometrija se zasniva na prilagođavanju matematičkih i statističkih metoda potrebama zaključivanja u ekonomiji, što studente ospozobljava da uspješno rješavaju konkretnе probleme u praksi.

Sadržaj predmeta:

Uvod i metodologija ekonometrijskog istraživanja. Prosti linearni regresioni modeli – osnovne prepostavke. Poželjne osobine ocjena. Distribucija ocjena dobijenih metodom ONK. Statistički testovi značajnosti. Višestruki linearni regresioni model. Testiranje značajnosti parametara i cijelog modela. Test linearnih ograničenja, dodatnih regresora i stabilnosti ocjena. Greške specifikacije i njihove posljedice. Rekursivni sistemi. Autokorelacija. Heteroskedastičnost. Multikolinearnost. Vještačke varijable. Helinearni modeli binarnog izbora. Simultane jednačine.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastava se izvodi putem predavanja i vežbi, prema navedenoj strukturi predmeta, uz upoznavanje sa kompjuterskim paketom EViews. Predavanja se sastoje od oko 60% teorije (metodi, definicije, testovi, dokazi) i oko 40% ilustrativnih primjera. Vježbe su posvećene primjerima i zadacima kojima se utvrđuje gradivo, a održavaju se naizmjenično u učionici i u kompjuterskoj laboratoriji.

Literatura:

- Mladenović, Z.; Petrović, P. (2011). *Uvod u ekonometriju*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Mladenović, Z.; Nojković, A. (2011). *Zbirka rešenih zadataka iz ekonometrije*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Baltagi, B. H. (2008). *Econometric Analysis of Panel Data*. John Wiley & Sons;
 Greene, W. H. (2003). *Econometric Analysis*. Prentice-hall International;
 Jovičić, M.; Dragutinović-Mitrović, R. (2011). *Ekonometrijski metodi i modeli*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАНДОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA 1975
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Medunarodna ekonomija Usmjerenje: Medunarodna ekonomija

Naziv predmeta	Ekonomска statistika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14MEST	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Statistika.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet omogućava studentima upoznavanje s različitim metodama statističke analize u vezi s demografijom, statističkim obuhvatanjem proizvodnje, nacionalnim računima, kontrolom kvaliteta i drugo.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sastoji se u ovladavanju studenata statističkom metodologijom i njenom primjenom da bi u različitim analizama i istraživačkim procedurama mogli da dobiju rezultate na osnovu kojih se, u daljem, mogu izvesti validni zaključci i adekvatne odluke.

Sadržaj predmeta:

Statistički sistem; Statistika stanovništva; Statistika radne snage i zaposlenosti; Kapaciteti i njihovo statističko obuhvatanje; Statistika i analiza proizvodnje; Makroekonomski bilansi i ekonomski modeli; Statistika i analiza produktivnosti rada; Statistika cijena i odnosi razmjene; Statistika životnog standarda; Statistike konjunkture.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja i vježbe, uz seminarsku nastavu.

Literatura:

Mladenović, D., Đolević, V., Šoškić, D. (2000). *Ekonomski statistika*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor

ODSJEK: POSLOVNA EKONOMIJA
Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo

IZBORNI PREDMETI

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Strategijski menadžment	4	3			8
Menadžment projekata	4	3			8
Liderstvo	4	2			7
Izborni predmet 4:	3	2			5
Stručna praksa					2
Menadžment kvaliteta			4	2	6
Ekonomika i upravljanje MSP			4	3	6
Istraživanje i upravljanje marketingom			4	3	6
Izborni predmet 5:			3	2	5
Stručna praksa					2
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo

Preduzetništvo i e-biznis

Preduzetništvo u javnom sektoru

Ekonomika javnog sektora

Korporativna društvena odgovornost

Krizni menadžment

Međunarodni biznis

Napomena o izboru izbornih predmeta:

Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj studiji je deset. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ukoliko anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset studenata, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Strategijski menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PSME	Obavezan	7.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Sticanje osnovnih znanja iz oblasti strategijskog menadžmenta i preduzetništva, posebno u privrednim organizacijama. Izučavanje teorije i razvoja organizacije s aspektima metoda i tehnika u sistemu strateškog planiranja i implementacije; definisanje i izbor strategija, utvrđivanje strateške vizije, poslovne misije i ciljeva. Misija, ciljevi, upravljanje putem ciljeva. Osnovne karakteristike pojedinih metoda i tehnika, kontrole i strateške kontrole.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Teorijska, praktična i aplikativna znanja i vještine su ishod studijskog programa u funkciji sticanja teorijskih i praktičnih znanja i vještine na osnovnim strukovnim studijama kao preduslov implementacije studijskog programa.

Sadržaj predmeta:

Pojam i karakteristike strategijskog menadžmenta, pojam strateškog menadžmenta, proces, faze i koncept strateškog menadžmenta; Planiranje, dugoročno planiranje, strateško planiranje; Utvrđivanje strategije; Implementacija strategije; Utvrđivanje strateške vizije, poslovne misije i ciljeva; Misija; Ciljevi, upravljanje putem ciljeva; Analiza eksternog i internog okruženja; Okruženje preduzeća; Analiza vanjskog okruženja, analiza internog okruženja; Strategije – definisanje i izbor strategija; Faze izbora strategija; Strateške opcije i njihov izbor; Eksterni i interni aspekt posmatranja uticaja na preduzeće i izbor strateške opcije; Podjela strategija; Predviđanje kvaliteta odluka – Adižesova metodologija odlučivanja; Ključne odrednice pojedinih strategija; Funkcionalni nivo strategija; Strategije na nivou poslovnih funkcija; Strategije strateške poslovne jedinice; Strategije korporacije; Strategijski menadžment i njegove tehnike; Osnovne karakteristike pojedinih metoda i tehnika – Delfi metoda; Metoda kritičnih faktora uspjeha; Metoda scenarija; Metoda simulacije; Metoda strateških klinova; Portfolio menadžment; BCG matrica; GE McKinsey matrica itd.; Implementacija strategija; Osnove koncepta i karakter strateških promjena; Priroda zadataka implementacije strategije; Kontingencijska teorija; Rezultati strateške formulacije i implementacije; Implementacija strategija i upravljačke komponente zadataka, liderstvo i stilovi odlučivanja; Kontrola i strateška kontrola; Pojam i svrha kontrole; Strateška kontrola kao proces i sistem povratne veze.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Usmeno izlaganje, razgovor i diskusija, test metoda i metoda vježbanja. Nastavni modaliteti inkorporiraju: analizu slučaja, projektne zadatke, referate sa okruglih stolova, esejska pitanja, pismene vježbe, domaće radove, testove, mentorski rad i video-prezentacije.

Literatura:

Johnson, G.; Whittington, R.; Scholes, K. (2011). Exploring Corporate Strategy. Text and Cases. 9th edition. FT Prentice Hall; Jovanović, P. (1999). *Strateški menadžment*. Beograd: Grafoslog; Ateljević, J.; Kulović, Dž. (2013). *Strategijski menadžment: Nove perspektive*. Beograd: Data status.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jovo Ateljević, vanr. profesor

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i): Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo	

Naziv predmeta	Menadžment projekata			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PMPR	Obavezni	7.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Svrha izučavanja predmeta je omogućiti studentima da razumiju paradigmu nauke o upravljanju projektima, da ovladaju osnovnim tehnikama pripreme, analize, ocjene i izvršenja projekta. Osnovni cilj upravljanja projekata je smanjiti rizik i nesigurnost, odnosno povećati vjerovatnoću postizanja rezultata u zadatim vremenskim rokovima i uz predviđeni trošak. Važan cilj izučavanja predmeta je da studenti nauče kako da razumiju i donose investicione odluke i realizuju projekte.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka programa studenti će biti u stanju da objasne životni ciklus projekta, izvrše njegovu tržišnu i finansijsku analizu, analiziraju i projektuju poslovanje nocioca projekta, primjenjuju investicione kriterijume i donose investicione odluke. Studenti će biti sposobni da izrade studije izvodljivosti (opravdanosti) projekta, da primjenjuju metode upravljanja projektnim rizicima po fazama životnog ciklusa projekta, te da razumiju prednosti i nedostatke različitih izvora finansiranja projekata. Nakon završetka kursa studenti će biti sposobni da implementiraju projektne aktivnosti prema principima projektnog ciklusa.

Sadržaj predmeta:

Teorijski razvoj nauke o upravljanju projektima; Pojam, vrste i osnovne karakteristike projekata; Metodološki koncept pripreme, analize i ocjene projekata; Životni ciklus projekta – 1. faza životnog ciklusa. Tržišna i tehničko-tehnološka analiza projekta; Finansijska analiza projekta; Investicione metode ocjene profitabilnosti projekata; Finansiranje projekata; Upravljanje projektom u drugoj fazi njegovog izvršenja; Treća faza životnog ciklusa projekta; Upravljanje projektnim rizicima; Softverski alati za upravljanje projektima.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Metodologija rada sa studentima zasniva se na predavanjima i vježbama. Na predavanjima se teorijski analiziraju problemi, dok se na vježbama u interaktivnoj nastavi sa studentima analiziraju konkretni projekti i slučaji iz prakse. Programom su predviđene i studentske prezentacije studija izvodljivosti (opravdanosti) projekta.

Literatura:

- Đuričin, D.; Lončar, D. (2010). *Menadžment pomoći projekata: treće izdanje*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Bendeković, J. (2007). *Priprema i ocjena investicijskih projekata*. Zagreb: FOIP biblioteka;
 Omazić, A.M.; Baljkas, S. (2005). *Projektni menadžment*. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o. Zagreb.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Vučenović, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Liderstvo			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PPUJ	Obavezni	7.	4P + 2V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Preduzetnička ekonomija.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ultimativni cilj je sticanje osnovnih znanja iz oblasti liderstva. Ovaj predmet je dizajniran da pruži studentima sveobuhvatno razumijevanje liderstva kao fenomena i njegovog uticaja na organizaciono ponašanje pojedinaca. Biće analizirane glavne teorije liderskog vodstva i njegove integrisanosti u različite umatrašnje i spoljne organizacione faktore.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Theorijska, praktična i aplikativna znanja i vještine jesu ishod ovoga predmeta u funkciji sticanja teorijskih i praktičnih znanja iz oblasti liderstava. Studenti će naučiti da misle kritički o fenomenu liderstva i o graničnim uslovima liderskih teorija, što je važan ishod ovog predmeta. Studenti će takođe biti sposobni da naprave procjenu svojih ličnih kvaliteta liderstva i izradu plana za poboljšanje vlastitih liderskih potencijala.

Sadržaj predmeta:

Studenti će biti upoznati sa istorijom teorija liderstva od "velikog čoveka", teorije rođenog lidera, do teorije transformacionog liderstva. Teorija transformacionog liderstva zasniva se na tome da se liderstvo odnosno liderske vještine mogu naučiti i poboljšati. Sadržaj predmeta uključuje i teme koje se odnose na analizu znanja i vještina neophodnih za efikasno liderstvo u različitim kontekstima te teoriju liderstva osobina, ponašanja itd. Mnoge teme će biti povezane s liderstvom koje se odnose na: pol, moć, etiku, radno mjesto i motivaciju, ličnost, nacionalnu kulturu i slično.

Praktična nastava: Implementacija stručnih znanja, praktične obuke i stručne prakse studijskog programa liderstva koje determinišu kvalifikaciju specijaliste strukovnih studija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Usmeno izlaganje, razgovor i diskusija, tekst metoda i metoda vježbanja. Nastavni modaliteti inkorporiraju: analizu slučaja, projektne zadatke, referate okruglih stolova, esejska pitanja, pismene vježbe, domaće rade, tekstove, mentorski rad i video prezentacije.

Literatura:

- Northouse, P. G. (2008). *Liderstvo: teorija i praksa*. Beograd: Data status;
 Lončarević, R. (2006). *Liderstvo u teoriji i praksi*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univeriteta u Banjoj Luci;
 Bittel, L. R. (1997). *Liderstvo – stilovi i tehnike upravljanja*. Beograd: Clio, Beograd;
 Antonakis, J.; Cianciolo, A. T.; Sternberg, R. J. (Eds.). (2004). *The nature of leadership*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Nikola Vukmirović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Menadžment kvaliteta			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PMKV	Obavezni	7.	4P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Potrebno je da studenti budu upoznati sa osnovama sistema kvaliteta, da razumiju standarde, steknu znanja o ciljevima, organizaciji, implementaciji i efektima sistema kvaliteta, da pokažu poznavanje metoda koje se koriste u cilju poboljšanja njegove primjene, te da prate i primjenjuju novine u sistemu kvaliteta.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti treba da razumiju funkcionisanje sistema kvaliteta, razviju sposobnost komuniciranja sa stručnjacima iz drugih oblasti, pravilno analiziraju i tumače dostupne informacije, da daju adekvatne preporuke i primijene odgovarajuće metode radi povećanja efikasnosti sistema upravljanja.

Sadržaj predmeta:

Teorija sistema; Industrijski sistemi; Kvalitet (shvatanje kvaliteta, krug kvaliteta, kvalitet poluproizvoda, kvalitet proizvoda, kvalitet usluge, kvalitet softvera, određivanje svojstava i karakteristika kvaliteta); Mjerenje, ispitivanje i kontrolisanje; Određivanje vrijednosti kvaliteta; Upravljanje kvalitetom; Standardi sistema upravljanja kvalitetom ISO 9000; Sistem kvaliteta; Upravljanje kvalitetom pomoći računara; Upravljanje ekonomijom kvalitet; Metode i tehnike sistema kvaliteta; Dokumentacija sistema kvaliteta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja se izvode kombinovanjem ("ex cathedra"/"case") metodom. Teoretski nastavni sadržaj izlaže se metodom "ex cathedra" korišćenjem prezentacija; drugi dio predavanja izvodi se "case" metodom prezentovanih analiza karakterističnih slučajeva i primjera koji ilustruju teoretski sadržaj. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse da bi studenti naučili kako da stečena znanja primijene u praktične svrhe. Seminari obuhvaćaju izrade, prezentaciju i odbranu seminarskog rada uz primjenu metodologije za izradu stručnih radova. Uz obradu tema seminarskih radova obrađen je cjelokupni teoretski sadržaj predmeta.

Literatura:

Todorović, Z. (2009). *Upravljanje kvalitetom*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
Klarić, S.; Pobrić, S. (2009). *Upravljanje kvalitetom – Alati i metode poboljšanja*. Mostar: Mašinski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Igor Todorović, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Ekonomika i upravljanje malim i srednjim preduzećima			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PEUM	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj predmet omogućava studentima da shvate značaj i ulogu malih i srednjih preduzeća (MSP) u ekonomskom rastu i razvoju dolične zemlje. Studenti će steći sistematska znanja upravljanja procesima unutar malih i srednjih preduzeća, kao i analiziranje uticaja eksternih faktora na njihov rast i razvoj. Studenti će teoretska saznanja dobijena savladavanjem Ekonomike preduzeća i Preduzetničke ekonomije na nižim godinama studija obogatiti konceptualnim znanjima efikasnog i efektivnog upravljanja malim i srednjim preduzećima, te će steći neophodna predznanja za nastavak školovanja na II ciklusu studija.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će steći osnovna znanja o preduzetništvu i upravljanju malim i srednjim preduzećima. Na taj način biće ospozobljen da pronalazi optimalna rješenje u upravljanju MSP primjenjujući osnovna znanja iz ekonomске teorije i nauke o odlučivanju i posjedovaće osnovna znanja za dalje izučavanje teorija ekonomije i upravljanja malim i srednjim preduzećem. Student će biti u mogućnosti da samostalno i u timu analizira poslovne probleme i izradi biznis plan za svaki poduhvat u preduzeću. Biće u mogućnosti da podstiče i inicira inovacije proizvoda i procesa, te da ih uspješno komercijalizuje.

Sadržaj predmeta:

Definisanje malih i srednjih preduzeća; Karakteristike malih i srednjih preduzeća; Organizaciono-pravni oblici malih i srednjih preduzeća; Preduzetništvo u malim i srednjim preduzećima; Pokretanje novog posla; Menadžment poslovnih funkcija u malim i srednjim preduzećima. Uloga i modeli finansiranja malih i srednjih preduzeća (krediti, lizing, faktoring, anđeli finansijeri, fondovi rizičnog kapitala, mezanin finansiranje, finansiranje na berzi); Uloga i modeli nefinansijske podrške malih i srednjih preduzeća (komercijalizacija inovacija, preduzetničko obrazovanje, institucije preduzetničke infrastrukture: klasteri, poslovni inkubatori, tehnološki parkovi, inovacioni centri).

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Interaktivna predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature i praktičnih primjera. Ilustracije i vježbe koje podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja u vezi sa slučajevima o kojima će se diskutovati. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kao i izrada biznis plana u timu studenata za izabranu poslovnu ideju, ili samostalna izrada naučnoistraživačkih radova u formi pristupnih radova. U toku semestra organizovaće se gostujuća predavanja i razgovori sa uspješnim preduzetnicima i menadžerima.

Literatura:

- Petković, S.; Berberović, Š. (2013). *Ekonomika i upravljanje malim i srednjim preduzećima. Principi i politike*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
- Berberović, Š.; Jelić, M. (2006). *Menadžment malih i srednjih preduzeća*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci;
- Hatten, T. S. (2012). *Small Business Management: Entrepreneurship and Beyond. Fifth Edition*. Mason, Ohio: South-Western Cengage Learning.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Petković, docent

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	

**Studijski program(i): Ekonomija i poslovno upravljanje
Odsjek: Poslovna ekonomija
Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo**

Naziv predmeta	Istraživanje i upravljanje marketingom			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14PIUM	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta.			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnovne principe i tehnike istraživanja tržišta - marketinga, odnosno da shvate ulogu i značaj istraživanja u procesu upravljanja marketingom. Upoznavanje s obilježjima i specifičnostima podataka, njihovih izvora, postupaka istraživanja (uzorkovanja, anketiranja, mjerena stavova), analize i pisanja izvještaja je u kontekstu donošenja brojnih odluka u domenu upravljanja marketingom. Upravljanje marketingom se izučava iz ugla praktične primjene koncepcije marketinga i njenih strategija u poslovanju preduzeća i institucija, uvažavajući pri tome aktuelne informacije nastale iz procesa istraživanja marketinga.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da objasni ulogu i značaj istraživanja marketinga u postupku odlučivanja, obrazloži proces istraživanja marketinga (faze), kreira i upravlja projektom istraživanja marketinga (plan, organizacija, kadrovi, finansiranje), obrazloži postupak upravljanja marketingom kroz faze analize, planiranja, implementacije i kontrole i kreira odgovarajuće marketinške strategije, uključujući upravljanje markom - brendom.

Sadržaj predmeta:

Istraživanje marketinga kao informaciona osnova u marketinškom odlučivanju, proces istraživanja i projekt istraživanja tržišta (marketinga), vrste istraživanja, primarni i sekundarni podaci i njihovi izvori, mjerena stavova (istraživanje ponašanja potrošača), anketni metod, dizajniranje upitnika, uzorak i uzorkovanje, osnove analize podataka, testiranje hipoteza, rezultati istraživanja i sastavljanje izvještaja, rezultati istraživanja u funkciji upravljanja instrumentima marketinškog miksa, organizacija aktivnosti istraživanja marketinga. Osnovni principi upravljanja marketingom, planiranje marketinških aktivnosti, organizacija (implementacija) i kontrola marketinških aktivnosti. Marketinške strategije u životnom ciklusu proizvoda, strategije u instrumentima marketinškog miksa, strategije za različite konkurenčne pozicije na tržištu. Segmentacija, diferencijacija i pozicioniranje na tržištu. Kreiranje i upravljanje markom proizvoda - brendom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura:

Aaker, D.; Kumar, V.; Day, G. (2008). *Marketinško istraživanje*. Beograd: Ekonomski fakultet
Kotler, Ph. (2010). *Upravljanje marketingom*. Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirana provjera znanja putem testiranja, prezentacije seminarskih radova i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Preduzetništvo i e-biznis			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14PPEB	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Svrha predmeta je da studentima omogući sticanje neophodnih konceptualnih znanja i razumijevanja pojmovu u vezi sa oblašću e-biznisa i preduzetništva, ulogom informaciono-komunikacione tehnologije (IKT) u efikasnom vođenju biznisa i drugim tipovima organizacija. Studenti će nakon odslušanog kursa spoznati važnost informaciono-komunikacione tehnologije u inovacijama kao i kreaciji novih biznis modela zasnovanih na informaciono-komunikacionim tehnologijama.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka ovoga kursa student će biti sposobljen da razumije i upotrijebi e-biznis kao dinamični izvor preduzetničkih mogućnosti i stvaranje dodatne vrijednosti, da razumije strukturu i specifičnosti egzistirajućih i novih biznis modela. Studenti će steći specifične vještine nepodnute za efikasno korištenje IKT i naučiti da samostalno dizajniraju veb-stranice.

Sadržaj predmeta:

Uvod u e-biznis. Osnovni koncepti i evolucija e-biznisa; Preduzetništvo i e-biznis; Preduzetnički kapital; Mendžment e-biznisa i e-biznis strategija; Tehnologije za potrebe funkcionisanja e-biznisa; E-biznis modeli; B2B e-biznis i e-procurement; Internet-marketing; Elektronski sistemi plaćanja; Internet i virtuelne organizacije; Izrada Web-stranice.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Interaktivna predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature i praktičnih primjera. Ilustracije i vježbe koje podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o kojima će se diskutovati. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse i praktični rad u sali s računarama.

Literatura:

Turban, E.; King, D.; Lee, J.K.; Viehland, D. (2006). *Electronic Commerce: A Managerial Perspective*. Prentice Hall, 4th Edition, Prentice H.;
Aleksić Marić, V. (2008). *Elektronsko poslovanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
Chaffey, D., Mayer, R., Johnston, K. and Ellis-Chadwick, F. (2000). *Internet Marketing*. Prentice Hall;
Bridge, S., O'Neill, K. and Cromie, S. (2003). *Understanding Enterprise, Entrepreneurship and Small Business*, (2nd Edition). Great Briton: Palgrave, Macmillan;
Drucker, P. (1985). *Innovation and Entrepreneurship*. London: Butterworth/Heinemann;
Drucker, P. (1999). *Managing in a Time of Great Change*. Butterworth;
Moss-Kanter, R. (1985). *The Change Masters* (in RBR);
Beynon-Davies, P. (2004). *E-business*, New York: Palgrave Macmillan;
Canzer, B. (2006). *e-Business – Strategic Thinking and Practice*, Second Edition, New York: Houghton Mifflin.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jovo Ateljević, vanr. prof. i dr Saša Petković, docent

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija	Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo

Naziv predmeta	Preduzetništvo u javnom sektoru			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14PKME	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Preduzetnička ekonomija	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da razumiju paradigmu nauke o preduzetništvu u javnom sektoru, ovladaju osnovnim principima preduzetništva i njegovog značaja u javnom sektoru. Posebni cilj izučavanja preduzetništva u javnom sektoru je u kreiranju inovativnog razvoja javnog sektora - efikasnije poslovanje, smanjenje troškova poslovanja, kraće vrijeme obavljanja usluga, povećanje produktivnosti kao i kvalitet usluga i zadovoljstvo korisnika usluga javnog sektora. Važan cilj izučavanja predmeta je da studenti nauče kako da poštujući preduzetničke principe u javnom sektoru mogu uticati na efikasnost i efektivnost poslovanja javnog sektora, što indirektno može poboljšati čitav preduzetnički ambijent u javnom sektoru.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Usvajanje teorijske misli o preduzetništvu u javnom sektoru je očekivan rezultat, kao i vještina njihove kreativne primjene. Ovo podrazumijeva sticanje znanja o principima, procesima, opštim i posebnim rješenjima u vezi rezultata primjene preduzetničkih principa u javnom sektoru. Studenti se ospozobljavaju za prepoznavanje strateških problema s kojim se suočava javni sektor kao i traženje inovativnih i kreativnih rješenja na bazi koncepta preduzetničkog načina razmišljanja. Takođe, očekuje se da studenti usvoje stručnu terminologiju, kao i da budu motivisani i zainteresovani za oblast preduzetništva u javnom sektoru kao svoje buduće profesije.

Sadržaj predmeta:

Definisanje ključnih pojmovev javnog sektora. Pojam čistih i kvazi javnih dobara u savremenoj teoriji i praksi. Ekonomski problemi besplatnog korištenja javnih dobara. Razlozi uvođenja inovacija i preduzetništva u javni sektor. Ekonomski efekti uvođenja inovacija i preduzetništva u javni sektor. Preduzetnička država i javna dobra. Ključni faktori preduzetničkog ambijenta. Preduzetnički menadžment i javno-privatno partnerstvo. Efekti uvođenja preduzetništva u javni sektor razvijenih zemalja. Potrebe i mogućnosti uvođenja inovacija i preduzetništva u javni sektor u zemljama u tranziciji.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Oblici nastave su predavanja, vježbe, samostalni seminarski radovi pod mentorstvom nastavnika i saradnika, redovne konsultacije i e-konsultacije, diskusije o slučajevima iz prakse. Predavanja i vježbe se zasnivaju na dvosmernoj komunikaciji, s ciljem da se studentima sadržaj predmeta približi i objasni praktičnim primjerima, ilustracijama i konkretnim zadacima.

Izrada seminarskih i pristupnih radova se odvija uz mentorstvo nastavnika ili saradnika, uz dosljednu primjenu metodologije za izradu radova.

Literatura:

- Stiglitz, J., E. (2008). *Ekonomija javnog sektora*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Vukmirović, N. (2012). *Preduzetništvo u ekonomskoj teoriji i praksi*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Ekonomika javnog sektora			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14PEJS	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Namjena predmeta je pružiti osnove teorijskih i analitičkih aspekata javne ekonomije kao važnog dijela nacionalne ekonomije. Cilj je odabratи neka otvorena pitanja, npr.: zašto postoji javni sektor, je li on prevelik ili premalen, je li poreska politika dobra, je li dobro imati više javnih rashoda, da li je povećanje efikasnosti u suprotnosti s pravednošću; šta znači privatizacija u javnom sektoru.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student treba da razumije i kritički analizira tekuću politiku najvažnijih područja javnih izdataka korištenjem ekonomskih metoda. Pored toga, treba da razumije analitički okvir djelovanja javnog sektora, te efikasnosti u provođenju ekonomskih, socijalnih, obrazovnih i drugih funkcija javnog sektora. Konačno, student treba da razvije osjećaj društvene odgovornosti za ekonomske i vrijednosne aspekte javnog sektora.

Sadržaj predmeta:

Ekonomija blagostanja i analiza nejednakosti i siromaštva; Ekonomski razlozi za postojanje javnog sektora i odnos prema državi; Ekonomski aspekti oporezivanja; Budžet; Politika javnih troškova; Programi javnih rashoda: penzioni sistem, zdravstvena zaštita, socijalna zaštita, obrazovanje, pravosudni sistem, lokalna samouprava. Upravljanje javnim fondovima; Reforma javnih institucija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminar skog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.

Literatura:

- Stiglitz, J. E. (2004). *Ekonomija javnog sektora*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Bailey S. J., (2002). *Public Sector Economics, Theory, Policy and Practice*. Palgrave, Second edition;
 Setnikar-Cankar, S.; Klun M.; Pevcin P.; Aristovnik A. (2003). *Ekonomika javnega sektorja*, Ljubljana: FU.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Zdravko Todorović, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Korporativna društvena odgovornost			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14PKDO	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima					Oblik uslovjenosti					
Nema uslovjenosti.										
Ciljevi izučavanja predmeta:										
Korporativna društvena odgovornost preduzeća predstavlja koncept upravljanja koji, pored maksimizacije profita, vodi računa o zadovoljavanju društvenog i ekološkog kriterija i interesa svih zainteresovanih strana u preduzeću. Ishodi koje odgovornost preduzeća pokriva vremenom se mijenjaju i s obzirom na kulturološki aspekt. Korporativna društvena odgovornost uslovjava promjenu procesa i sistema upravljanja, transformirajući ponašanje svih uključenih zainteresovanih strana.										
Ishodi učenja (stečena znanja):										
Student treba da razumije i kritički analizira korporativnu društvenu odgovornost savremenih preduzeća, cijeneći ekonomski, ekološke i društvene aspekte održivog razvoja, vodeći računa o očekivanjima zainteresovanih strana u skladu s primjenjivim zakonima i međunarodnim standardima ponašanja. Pored toga, student treba da kritički analizira savremene modele korporativne društvene odgovornosti.										
Sadržaj predmeta:										
Poslovna etika i savremeno poslovanje; Korporativna društvena odgovornost kao imperativ savremenog poslovanja; Ekonomski i pravni aspekti za razvoj korporativne društvene odgovornosti preduzeća; Korporativna društvena odgovornost i proces standardizacije (standard ISO 26000); Modeli korporativne društvene odgovornosti; Zaštita životne sredine (standardi serije ISO 14000, EMAS i oznake zaštite životne sredine); Zaštita prava radnika i zaštita na radu (standard OHSAS 18001); Zaštita interesa potrošača; Zaštita interesa poslovnih partnera; Korupcija u poslovanju savremenih organizacija; Korporativna društvena odgovornost u zemljama u tranziciji.										
Metode nastave i savladavanje gradiva:										
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera o kojima će se diskutovati, na časovima će se rješavati problemski zadaci kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse. Izrada i izlaganje seminariskog rada uz obaveznu primjenu metodologije za izradu stručnih radova.										
Literatura:										
Kotler, F.; Li, N. (2007). <i>Korporativna društvena odgovornost</i> . Beograd: Čigoja; Hopkins, M. (2006). <i>Corporate Social Responsibility and International Development: Is Business the Solution?</i> London: Earthscan Publications Ltd; Vogel, D. (2006). <i>The Market for Virtue: The Potential And Limits of Corporate Social Responsibility</i> . Washington DC: Brookings Institution Press.										
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:										
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova					
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova							
Posebna naznaka za predmet:										
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Igor Todorović, docent										

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Krizni menadžment			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14PKRM	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet ima za cilj upoznati studente sa aspektom kompleksnih kriza koje se događaju u današnjem svijetu. Takođe, predmet ima za cilj stjecanje znanja o pojmovima i opsjegu kriza, znanja koja će omogućiti sticanje kompetencija i vještina za planiranje mjeru i aktivnosti za sprečavanje i suzbijanje kriza, uspešnije upravljanje krizama, djelovanje i komuniciranje u uslovima krize, kao i saniranje križnih posljedica. U okviru predmeta studenti će se upoznati sa metodama proučavanja savremenih kriza, kao i metodama za prepoznavanje kriza.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Student treba da razumije i kritički analizira kako upravljati savremenim preduzećima u kriznim situacijama, razumjeti poslovne krize kao faze u razvoju preduzeća, steći znanja o vrstama, simptomima i procesu poslovne krize, kao i specifičnih znanja o instrumentima preventivnog djelovanja, te upravljanja poslovnom križom. Nakon što savladaju ovu materiju, studenti će biti sposobni da identifikuju križu kroz identifikovanje simptoma krize, utvrde uzročnike, te razrade plan prevazilaženja krize kroz identifikaciju faza upravljanja križom.

Sadržaj predmeta:
Uvod u poslovnu križu. Pojmovno određenje o križi i poslovnoj križi, obilježja i tipologija križe. Izvori i uzroci poslovne križe. Proces upravljanja križom. Upravljanje križom u užem i širem smislu. Informaciona mreža. Faze procesa upravljanja križom. Anticipativno upravljanje križom. Upravljanje rizicima u pogledu njegovog sistema procesa, organizacije i nosilaca tog zahvata. Bonitet i stim u vezi pitanja: Instrumenata analize i ocjene; Ocjene rejtinga (eksternog i internog); Bazelski principi; Identifikovanje poslovne križe; Sistem ranog upozorenja; Simptomi križe; Sistemska križa; Križa uspjeha; Križa likvidnosti; Poslovna analiza kao postupak identifikovanja križe. Reaktivno upravljanje križom. Strateško obnavljanje. Komunikacija u križi.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature. Ilustracije i vježbe. Pored primjera koji će se diskutovati, na časovima će se rješavanje problemskih zadataka kojima će se ilustrovati i vježbati određene teme. Diskusija slučajeva iz prakse.

Literatura:
Osmanagić Bedenik, N. (2003) <i>Križa kao šansa – Kroz poslovnu križu do poslovnog uspjeha</i> , 2. prom. izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
International Finance Corporation. (2010). <i>Upravljanje u križi: Priručnik</i> . NW, Washington.
Stuart, S.; Lovett, D. (2011). <i>Kako svaku tvrtku izvući iz križe?</i> , Zagreb: Mozaik knjiga.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. prof. i dr Igor Todorović, doc.

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Poslovna ekonomija Usmjerenje: Menadžment i preduzetništvo		

Naziv predmeta	Medunarodni biznis			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14PMBI	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj kolegij je prilagođen na način da pruži studentima dodatno razumijevanje o međunarodnom biznisu s naglaskom na multinacionalne korporacije (MNK) preduzeća koja u procesu ubrzane globalizacije imaju ključnu ulogu u oblikovanju društveno-ekonomskog života velikog broja zemalja. Ove organizacije su „odgovorne“ za veliki dio svjetske trgovine i sve većeg udjela u ekonomskom učinku. Multinacionalne korporacije se znatno razlikuju od domaćih firmi, posebno u pogledu preuzimanja kontrole nad industrijskim aktivnostima van granica svoje zemlje. Izlaskom na međunarodnu scenu, ove korporacije su izložene kompleksnom političkom okruženju međudržavnih odnosa, gdje su rizici visoki, ali i potencijal za sticanje moći izvan tržišta je značajan. U tom kontekstu, ultimativni cilj predmeta je da osporobi studente u razumijevanju kompleksnosti međunarodnih tržišta s kojima se susreću firme s internacionalnim opredjeljenjem.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješnog završetka ovog predmeta studenti će biti u mogućnosti da:

- definišu i objasne multinacionalne korporacije i direktnе strane investicije (FDI);
- razjasne ulogu multinacionalnih korporacija međunarodnog poslovanja uopšte u međunarodnoj ekonomiji;
- analiziraju političke izazove s kojima se susreću multinacionalne korporacije i FDI;
- identifikuju i suvereno raspravljaju o prednostima i nedostacima multinacionalnih korporacija i FDI.

Sadržaj predmeta:

Definisanje FDI i multinacionalnih korporacija; Ubrzano širenje multinacionalnih korporacija; Različite vrste multinacionalnih korporacija; Pozicioniranje multinacionalnih korporacija; Osvajanje prostora: geografija FDI; Multinacionalne korporacije i svijet u razvoju; multinacionalne korporacije i međunarodna trgovina; Multinacionalne korporacije: van kontrole? Ideološki pogledi na multinacionalne korporacije; Slučajevi i argumenti za FDI i multinacionalne korporacije; Slučaj i argumenti protiv stranih direktnih investicija i multinacionalnih korporacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Usmeno izlaganje, razgovor i diskusija, test metoda i metoda vježbanja. Nastavni modaliteti inkorporiraju: analizu slučaja, projektne zadatke, referate sa okruglih stolova, esejska pitanja, pismene vježbe, domaće radove, testove, mentorski rad i video-prezentacije.

Literatura:

- Krugman, P.; Obstfeld, M. (2009). *Medunarodna ekonomija*. Beograd: Data status;
 Salvatore, D. (2009). *Medunarodna ekonomija*. Beograd: CID;
 Cohen, S. (2006). *Multinational Corporations and Foreign Direct Investment: Avoiding Simplicity, Embracing Complexity*. Oxford: Oxford University Press;
 Ateljevic, J. Ed. (2009). *The Business Environment: Text and Cases*. Harlow, UK: Pearson Custom publication.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jovo Ateljević, vanr. profesor

ODSJEK: KVANTITATIVNE ANALIZE

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Operaciona istraživanja	4	3			8
Elektronsko poslovanje	4	2			8
Ekonometrija	4	3			7
Izborni predmet 4:	3	2			5
Stručna praksa					2
Ekonomска statistika			4	3	6
Teorija i modeli odlučivanja			4	2	6
Primjena softvera u ekonomiji			4	3	6
Izborni predmet 5:			3	2	5
Stručna praksa					2
Izborni predmet 6: završni rad					5
UKUPNO:	15	10	15	10	60

IZBORNI PREDMETI**Istraživanje i upravljanje marketingom**

Analiza vremenskih serija

Multivarijaciona analiza

Kvantitativne finansije

Projektovanje informacionih sistema

Teorija uzoraka i planiranje eksperimenta

Neparametarski statistički metodi

Napomena o izboru izbornih predmeta:

Minimalan broj studenata za izborni predmet na četvrtoj godini studija je deset. Za izborne predmete studenti se opredjeljuju anketom. Ako anketom izaberu dva ili više izbornih predmeta sa minimum deset studenata, nastava će se izvoditi paralelno na svim predmetima na kojima je predmet izabrao dozvoljeni minimum studenata.

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA 1975
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize	

Naziv predmeta	Operaciona istraživanja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14KOIS	Obavezni	7.	4P + 3V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti

Ciljevi izučavanja predmeta:

Primjena matematičkih i statističkih modela i metoda u kvantitativnom modeliranju i programiranju različitih ekonomskih problema u funkciji efikasnog poslovnog odlučivanja i upravljanja poslovnim sistemima.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon položenog ispita iz ovog predmeta studenti će, primjenjujući sistemski pristup i kontinuirano kompleksno istraživanje, moći da optimiziraju rješenja zadanih ekonomskih problema.

Sadržaj predmeta:

Predmet i cilj Operacionih istraživanja; Matrične igre; Modeli upravljanja zalihami; Dinamičko programiranje; Teorija redova čekanja; Modeli zamjene opreme; Simulacije.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Način rada biće prilagođen temama koje se obrađuju. Rezultati normativne teorije odlučivanja obradiće se u okviru klasičnih predavanja i vježbi, dok će studenti aktivnije učestvovati u nastavi iz oblasti bihevioralne teorije. Umjesto klasičnih predavanja i vježbi nastava je organizovana kao jedinstven proces i uz puno učešće studenata: putem njihovih individualnih i grupnih prezentacija, seminarskih radova, kao i putem analize slučajeva gdje su studenti u ulozi različitih učesnika u odlučivanju.

Literatura:

- Aquilano, N. J.; Chase, R. B.; Jacobs, F. R. (2006). *Operations management for competitive advantage*. McGraw-Hill, Irwin;
 Backović, M.; Rakočević, S. (2003). *Operaciona istraživanja*. Podgorica: Ekonomski fakultet;
 Backović, M.; Vučeta, J. (2008). *Ekonomsko-matematički metodi i modeli*. Beograd: Ekonomski fakultet.
 Zečević, A. (2000). *Operaciona istraživanja*. Beograd: Viša poslovna škola.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Klasična predavanja i vežbe. Studije slučajeva. Vežbe ponavljanja u malim grupama.

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nastavnik zadržava pravo da unekoliko odstupi od navedenog plana.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Stanko Stanić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize		

Naziv predmeta	Elektronsko poslovanje			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14KEPO	Obavezni	7.	4P + 2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznavanje studenata sa internet-tehnologijom i savremenim oblikom poslovanja koji je zasnovan na intenzivnoj primjeni informacione, a naročito internet-tehnologije, te upoznavanje s elektronskim poslovanjem. Posebno se izučava problematika koncepta upravljanja odnosima s kupcima i poslovne inteligencije u uslovima elektronskog poslovanja. Cilj je da se ukaže i na dubinske promjene koje se dešavaju u sferi savremene ekonomije pod dejstvom internet-tehnologije i elektronskog poslovanja, a manifestuju se paradigmom tzv. nove ekonomije i fenomenom privredne globalizacije.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Sistematisacija i analiza pojnova i koncepta elektronskog poslovanja pružiće studentima potrebna znanja za pokretanje, uvođenje i praktikovanje aktivnosti elektronskog poslovanja u praksi.

Sadržaj predmeta:

Nastanak i razvoj interneta, analiza opštег stanja u internetu, principi rada interneta, načini povezivanja s internetom; Standardni internet-servisi; Elektronsko poslovanje; Područja primjene elektronskog poslovanja (elektronska razmjena podataka, elektronska prodaja dobara i usluga, elektronska kupovina, elektronska trgovina i njeni modeli, elektronski marketing, elektronska trgovina kapitalom, elektronski sistemi rezervacije, elektronsko bankarstvo i online finansijske transakcije, elektronski sistemi plaćanja, elektronsko izdavaštvo, elektronska zabava i rekreacija, elektronsko mobilno poslovanje); Uticaj informacione tehnologije na snage konkurenčne prednosti u elektronskom poslovanju; Informaciona tehnologija i Porterov lanac vrijednosti (ulazna logistika, proizvodnja, izlazna logistika, upravljanje lancem nabavke, marketing i prodaja, usluge nakon prodaje, korporativna infrastruktura, upravljanje ljudskim resursima, razvoj, nabavka); Poslovna inteligencija; Upravljanje znanjem i poslovna inteligencija (kolektivne memorije, korporativni intraneti i portali za podršku odlučivanju, ekstraneti i međuorganizacioni portali, mjerjenje i analiza uspješnosti Web-sajta); Upravljanje odnosima s kupcima. Skladište podataka i metode i alati za izvođenje znanja iz podataka. Oblici zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju; Oblici zaštite od zloupotrebe informacione tehnologije u elektronskom poslovanju (kontrola povjerljivosti – kriptografija, kontrola pristupa, kontrola integriteta, kontrola raspoloživosti, kontrola nemogućnosti poricanja). Zaštita privatnosti pojedinaca u radu sa internetom. Nova ekonomija i privredna globalizacija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, studije slučajeva, vježbe na računaru.

Literatura:

Aleksić Marić, V. (2008). *Elektronsko poslovanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Pohadjanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Predavanja, studije slučajeva, vježbe na računaru.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	Odsjek: Kvantitativne analize

Naziv predmeta	Ekonometrija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14KEKO	Obavezni	7.	4P + 3V	7
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Uslovjenost – Statistika.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Pošto ekonometrija predstavlja sistematičan način povezivanja postavki ekonomske teorije sa izučavanjem stvarnih ekonomskih problema, cilj predmeta je savladavanje ekonometrijske metodologije praktičnim primjerima i kontinuiranom upotreboom softvera (koji obuhvataju ovu problematiku). Osim toga, cilj predmeta je i testiranje hipoteza, predviđanje ekonomskih fenomena i pomoći prilikom donošenja odluka.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Ekonometrija se zasniva na prilagođavanju matematičkih i statističkih metoda potrebama zaključivanja u ekonomiji, što studente ospozobljava da rješavaju konkretnе probleme u praksi.

Sadržaj predmeta:

Uvod i metodologija ekonometrijskog istraživanja; Prosti linearni regresioni modeli – osnovne prepostavke; Poželjne osobine ocjena; Distribucija ocjena dobijenih metodom ONK; Statistički testovi značajnosti; Višestruki linearni regresioni model; Testiranje značajnosti parametara i cijelog modela; Test linearnih ograničenja, dodatnih regresora i stabilnosti ocjena; Greske specifikacije i njihove posljedice; Rekursivni sistemi; Autokorelacija; Heteroskedastičnost; Multikolinearnost; Vještačke varijable; Helinearni modeli binarnog izbora; Simultane jednačine.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Nastava se izvodi putem predavanja i vežbi, prema navedenoj strukturi predmeta, uz upoznavanje s kompjuterskim paketom EViews. Predavanja se sastoje od oko 60% teorije (metodi, definicije, testovi, dokazi) i oko 40% ilustrativnih primjera. Vježbe su posvećene primjerima i zadacima kojima se utvrđuje gradivo, a održavaju se naizmjenično u učionici i u kompjuterskoj laboratoriji.

Literatura:

- Mladenović, Z., Petrović, P. (2011). *Uvod u ekonometriju*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Mladenović, Z., Nojković, A. (2011). *Zbirka rešenih zadataka iz ekonometrije*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Baltagi, B. H., (2008). *Econometric Analysis of Panel Data*. John Wiley& Sons;
 Greene, W. H. (2003). *Econometric Analysis*. Prentice-hall International;
 Jovičić, M., Dragutinović-Mitrović, R. (2011). *Ekonometrijski metodi i modeli*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nastavnik zadržava pravo da uneškoliko odstupi od navedenog plana.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize		

Naziv predmeta	Ekonomski statistika			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14KEST	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti				
Uslovjenost – Statistika.					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Predmet omogućava studentima upoznavanje s različitim metodama statističke analize, vezanim za demografiju, statističko obuhvatanje proizvodnje, nacionalne račune, kontrolu kvaliteta i drugo.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Sastoji se u ovladavanju studenata statističkom metodologijom i njenom primjenom, da bi u različitim analizama i istraživačkim procedurama mogli da dobiju rezultate na osnovu kojih se, u daljem, mogu izvesti validni zaključci i adekvatne odluke.					
Sadržaj predmeta:					
Statistički sistem; Statistika stanovništva; Statistika radne snage i zaposlenosti; Kapaciteti i njihovo statističko obuhvatanje; Statistika i analiza proizvodnje; Makroekonomski bilansi i ekonomski modeli; Statistika i analiza produktivnosti rada; Statistika cijena i odnosi razmjene; Statistika životnog standarda; Statistike konjunkture.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Predavanja, vježbe, seminarska nastava. Vježbe su posvećene primjerima i zadacima kojima se utvrđuje gradivo, a održavaju se naizmjenično u učionici i u kompjuterskoj laboratoriji.					
Literatura:					
Mladenović, D.; Đolević, V.; Šoškić, D. (2000). <i>Ekonomski statistika</i> . Beograd: Ekonomski fakultet.					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Nastavnik zadržava pravo da unekoliko odstupi od navedenog plana.					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor					

	UNIVERZITET U BANJОJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize		

Naziv predmeta	Teorija i modeli odlučivanja			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14KTMO	Obavezni	8.	4P + 2V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Cilj predmeta je osposobljavanje studenta da donose dobre poslovne odluke. Upoznavajući se s rezultatima normativne i bihevioralne teorije odlučivanja, oni će naučiti da pravilno postave problem, jasno definišu ciljeve i njihovu hijerarhiju, izaberu kriterijume za vrednovanje raspoloživih alternativa i odrede relativan značaj pojedinih kriterijuma, definišu okolnosti u kojima donose odluku i izmjere neizvjesnost, a zatim da uz podršku formalnih metoda izvrše racionalan izbor i na kraju analiziraju rezultate poslovne odluke. Naučiće kako treba odlučivati u grupi, koje su prednosti i nedostaci konsenzusa i pojedinih pravila glasanja, kao i sociopsihološki faktori koji utiču na efektivnost grupnog odlučivanja. Savladavanje osnovnih rezultata teorije igara i bihevioralne teorije pregovaranja će im pomoći da uspešno rješavaju konfliktne poslovne situacije. Na kraju, studenti će se upoznati i sa moralnim spornim pitanjima u biznisu i međunarodnom poslovanju.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Obuhvata sticanje znanja iz oblasti poslovnog odlučivanja i u tu svrhu se analiziraju i stiču potrebna znanja o formalnim modelima odlučivanja, metodama, tehnikama, pravilama i vještinama – sve u cilju donošenja adekvatne poslovne odluke i postizanja definisanog cilja.

Sadržaj predmeta:
Proces donošenja odluke; Donosilac odluka i njegove preferencije; Model donošenja odluke; Metodi izbora u uslovima; Odlučivanje u uslovima rizika; Odlučivanje u uslovima rizika – primjena koncepta korisnosti; Dopunska informacija i njena cijena; Sekvencijalno, izbor između složenih alternativa (višeattributivno odlučivanje); Teorija igara; Grupno odlučivanje; Neograničena i ograničena racionalnost; Grupa kao donosilac odluke; Pregovaranje.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Način rada je prilagođen temama koje se obrađuju. Rezultati normativne teorije odlučivanja biće obrađeni u okviru klasičnih predavanja i vježbi, dok će studenti aktivnije učestvovati u nastavi iz oblasti bihevioralne teorije. Umjesto klasičnih predavanja i vježbi nastava je organizovana kao jedinstven proces i uz puno učešće studenata: putem njihovih individualnih i grupnih prezentacija, seminarskih radova, a vršićemo i analizu slučajeva gdje su studenti u ulozi različitih učesnika u odlučivanju.

Literatura:
Pavličić, D. (2004). <i>Teorija odlučivanja</i> . Beograd: Centar za izdavačku delatnost;
Thompson, L. (2005). <i>The Mind and Heart of the Negotiator, third ed.</i> New Jersey: Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Stanko Stanić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize		

Naziv predmeta	Primjena softvera u ekonomiji			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
O14KPSU	Obavezni	8.	4P + 3V	6
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Ovaj predmet studentima omogućava da se upoznaju s načinom rješavanja ekonomskih problema pomoću statističkih i ekonometrijskih metoda i modela, a sve uz primjenu softvera.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Rješavanje kompleksnih problema iz ekonomije i društva primjenom najpoznatijih statističkih i ekonometrijskih softvera, među kojima se izdvajaju EViews i SPSS. Studenti se na taj način osposobljavaju da samostalno koriste pomenute softvere u poslovne svrhe, što im omogućava da postanu konkurentniji na tržištu rada.

Sadržaj predmeta:

Struktura predmeta može se podijeliti u dvije cjeline, od kojih se prva odnosi na rješavanje konkretnih problema iz prakse primjenom softvera EViews, a druga primjenom statističkog softvera SPSS.

U prvom dijelu, gdje je primjena softvera EViews, rješavaju se problemi iz oblasti ekonomsko-matematičkih metoda i modela, kao i ekonometrije. Neke od oblasti su: Prosti i višestruki linearne regresioni modeli – pretpostavke; Statistički testovi značajnosti; Autokorelacija; Heteroskedastičnost; Multikolinearnost; Vještačke varijable i Helinearni modeli binarnog izbora. Drugi dio koristi softver SPSS za rješavanje problema iz domena statistike i multivarijacione analize.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanje, vježbe i seminarska nastava (izrada primjera i prezentacija – sastavni dio ispita). Praktična nastava iz pomenutih softvera.

Literatura:

Mladenović, Z., Nojković, A. (2011). *Zbirka rešenih zadataka iz ekonometrije*. Beograd: Ekonomski fakultet; SPSS (2003). SPSS Advanced Models 12.0. Chicago: SPSS Inc.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	Odsjek: Kvantitativne analize

Naziv predmeta	Istraživanje i upravljanje marketingom			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14KIUM	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je da studenti savladaju osnovne principe i tehnike istraživanja tržišta - marketinga, odnosno da shvate ulogu i značaj istraživanja u procesu upravljanja marketingom. Upoznavanje s obilježjima i specifičnostima podataka, njihovih izvora, postupaka istraživanja (uzorkovanja, anketiranja, mjerena stavova), analize i pisanja izvještaja je u kontekstu donošenja brojnih odluka u domenu upravljanja marketingom. Upravljanje marketingom se izučava iz ugla praktične primjene koncepcije marketinga i njenih strategija u poslovanju preduzeća i institucija, uvažavajući pri tome aktuelne informacije nastale iz procesa istraživanja marketinga.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon uspješnog završetka ovog predmeta student će biti u mogućnosti da objasni ulogu i značaj istraživanja marketinga u postupku odlučivanja, obrazloži proces istraživanja marketinga (faze), kreira i upravlja projektom istraživanja marketinga (plan, organizacija, kadrovi, finansiranje), obrazloži postupak upravljanja marketingom kroz faze analize, planiranja, implementacije i kontrole i kreira odgovarajuće marketinške strategije, uključujući upravljanje markom - brendom.

Sadržaj predmeta:

Istraživanje marketinga kao informaciona osnova u marketinškom odlučivanju, proces istraživanja i projekt istraživanja tržišta (marketinga), vrste istraživanja, primarni i sekundarni podaci i njihovi izvori, mjerena stavova (istraživanje ponašanja potrošača), anketni metod, dizajniranje upitnika, uzorak i uzorkovanje, osnove analize podataka, testiranje hipoteza, rezultati istraživanja i sastavljanje izvještaja, rezultati istraživanja u funkciji upravljanja instrumentima marketinškog miksa, organizacija aktivnosti istraživanja marketinga. Osnovni principi upravljanja marketingom, planiranje marketinških aktivnosti, organizacija (implementacija) i kontrola marketinških aktivnosti. Marketinške strategije u životnom ciklusu proizvoda, strategije u instrumentima marketinškog miksa, strategije za različite konkurenčne pozicije na tržištu. Segmentacija, diferencijacija i pozicioniranje na tržištu. Kreiranje i upravljanje markom proizvoda - brendom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura:

Aaker, D.; Kumar, V.; Day, G. (2008). *Marketinško istraživanje*. Beograd: Ekonomski fakultet
Kotler, Ph. (2010). *Upravljanje marketingom*. Zagreb: Mate.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Kontinuirana provjera znanja putem testiranja, prezentacije seminarskih radova i usmeni ispit

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Perica Macura, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje	Odsjek: Kvantitativne analize

Naziv predmeta	Analiza vremenskih serija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14KAVS	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Svrha predmeta je da upozna studente sa osnovnim metodama ekonometrijske analize vremenskih serija. Ovo je ekonometrijska oblast koja se intenzivno razvijala posljednjih tridesetak godina. To znači da će studenti biti u prilici da nauče savremene ekonometrijske metode.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Metode analize vremenskih serija predstavljaju osnovu za donošenje relevantnih ekonomske zaključaka. Studenti će biti osposobljeni da njihovom primjenom prognoziraju kretanje ekonomske veličine i simuliraju efekte mjera ekonomske politike. Da bi dobijeni rezultati bili pouzdani, ekonometrijske metode treba da budu korektno i pravilno primijenjene.

Sadržaj predmeta:

Opisne metode u analizi vremenskih serija; Elementarni pojmovi u analizi vremenskih serija; Modeli jednodimenzionalih stacionarnih vremenskih serija; Modeli jednodimenzionalih nestacionarnih vremenskih serija; Modeliranje primjenom Box-Jenkinsovog pristupa; Modeliranje sezonske komponente i strukturnog loma; Modeli višedimenzionalih vremenskih serija.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Na časovima predavanja biće izloženi teorijski modeli analize vremenskih serija. Posebna pažnja će se posvetiti izvođenju relevantnih teorijskih rezultata. Kroz jednostavne zadatke, u čijem će rješavanju učestovati i studenti, dodatno će se objasniti svojstva razmatranih modela. Sagledaćе se primjena modela vremenskih serija u ekonomskim analizama. Biće prikazani rezultati modeliranja vremenskih serija privrede Srbije koje su predavači dobili upotreborom objašnjenih ekonometrijskih modela.

Literatura:

Mladenović, Z.; Nojković, A. (2012). *Primjenjena analiza vremenskih serija*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJU LUCI EKONOMSKI FAKULTET	
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize	

Naziv predmeta	Multivarijaciona analiza			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14KMAN	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj predmeta predstavlja kvantitativna statistička analiza nad više promjenljivih istovremeno, što znači da se u analizu mora uključiti i njihovo međusobno (simultano) djelovanje.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Posljednjih godina svjedoci smo široke primjene metoda multivarijacione analize podataka u skoro svim naučnim oblastima. Dva su osnovna razloga za tako nešto. Prvi razvoj kompjuterske tehnike i softverskih proizvoda koji su omogućili relativno jednostavnu primjenu metoda multivarijacione analize, i drugi, sagledavanje potrebe mnogih naučnih istraživanja da se analiziraju simultane međuzavisnosti između tri ili više promjenljivih.

Sadržaj predmeta:

Definicija i klasifikacija metoda multivarijacione analize, vrste podataka i mjerne skale; Multivarijacioni linearni model; Klaster analiza; Diskriminaciona analiza; Analiza glavnih komponenata; Faktorska analiza; Analiza kategorijskih glavnih komponenata; Nelinearna kanonička korelaciona analiza; Korespondenciona analiza; Višestruka korespondenciona analiza; Multidimenzionalno skaliranje; Analiza pouzdanosti.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Na predavanjima se vrši upoznavanje s principima i postupkom multivarijacionih analiza, a na vježbama rješavanje složenih zadataka uz primjenu naučene statističke aparature da bi studenti savladali gradivo koje bi kasnije u praksi mogli primjenjivati. Posebna pažnja se posvećuje rješavanju realnih primjera iz poslovne prakse, gdje se modeliranje vrši u računarskom centru pomoću statističkog softvera SPSS.

Literatura:

- Zlatko Kovačić (1998). *Multivarijaciona analiza*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Manly, B. F. J. (1991). *Multivariate Statistical Methods – A Primer*. London: Chapman and Hall;
 Mardia, K. V.; Kent, J. T.; Bibby, J. M. (1979). *Multivariate Analysis*. London: Academic Press;
 SPSS (2003). SPSS Advanced Models 12.0. Chicago: SPSS Inc.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			УНИВЕРЗИТЕТ У БАНДОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize		

Naziv predmeta	Kvantitativne finansije			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14KKFI	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti.	
Ciljevi izučavanja predmeta:	

Upoznati studente s primjenom metoda kvantitativnih finansija u finansijskoj praksi, prije svega u korporativnim finansijama. Posebna pažnja će se obratiti na čuvene teorije CAMP i metoda za procjenu vrijednosti opcija, na razumijevanje problema astrukture kapitala, agencijske teorije i savremenih kvantitativnih metoda za procjenu vrijednosti kompanije i složenih korporativnih hartija od vrijednosti

Ishodi učenja (stečena znanja):
Najbolja moguća primjena kvantitativnih finansija je u ovladavanju važnih metodoloških rješenja u optimiziranju vlasničke strukture kompanija. Na ovaj način sagledaće se i optimalni nivo zaduženosti kompanija u uslovima kada ne postoje agencijski problemi, te Modigliani–Millerova i druge teorije.
Sadržaj predmeta:
Ravnotežna procjena dugoročnih hartija od vrijednosti; Dinamičko kompletiranje tržišta; Primjena binominalnog metoda procjene vrijednosti opcija; Primjena Black–Scholes metoda procjene vrijednosti opcija; Put–Kol paritet; Uvod u teoriju kapitalne strukture preduzeća; Modigliani–Millerova teorema I i II bez rizika; Modigliani–Millerova teorema I i II u uslovima rizika; Tradeoff teorija; Druge teorije kapitalne strukture; APT i WACC teorije procjene vrijednosti preduzeća; Primjeri valuacije kompanije; Procjena vrijednosti korporativnih obveznica; Procjena vrijednosti varanta; Vrijednost pod rizikom.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja i studija slučaja

Literatura:
Urošević, B. (2009). <i>Kvantitativne metode u korporativnim finansijama</i> . Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje: Pismena i usmena provjera uz prethodni izlazak na dva kolokvija.					
Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		
Posebna naznaka za predmet:					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Dragan Mikerević, red. profesor					

	UNIVERZITET U BANjOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize		

Naziv predmeta	Projektovanje informacionih sistema			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14KPIS	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti.	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je upoznavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim aspektima projektovanja informacionih sistema. Konačni cilj je da se postepenim upoznavanjem sa savremenom metodologijom sistemske analize i projektovanja informacionih sistema studenti osposobe za poslove analitičara i projektanata informacionih sistema.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Potreba za ekonomistima koji, pored dobrog poznavanja oblasti ekonomije i menadžmenta, posjeduju znanja i sposobnost da neposredno učestvuju u aktivnostima projektovanja informacionih sistema za čime je potreba veoma izražena. Znanja, kompetencije i vještine koje student može steći izučavanjem problematike projektovanja informacionih sistema predstavljaju obrazovnu osnovu za primjenu u profesionalnoj praksi.

Sadržaj predmeta:

Upravljanje projektima i rizicima razvoja informacionih sistema; Strateško planiranje razvoja informacionih sistema; Razvojni ciklus projektovanja informacionih sistema; Prepoznavanje problema – preliminarno istraživanje (operativna, finansijska, ekonomска i tehnička izvodljivost); Određivanje zahtjeva (poboljšanje procesa, poboljšanje poslovanja, ponuda novih proizvoda i usluga, brže izvršavanje poslovnih procesa, smanjenje troškova proizvodnje robe i usluga, osvajanje novih regiona i tržišta); Dizajniranje sistema (konceptualno dizajniranje, logičko dizajniranje, fizičko modeliranje; Izlaz-informacije i rezultati, ulaz-podaci i informacije za obradu, uskladišteni podaci – baze podataka i datoteke, obrada i procedure, kontrole); Projektovanje i izgradnja (nabavka softvera i servisa, programiranje, testiranje); Implementacija (obuka, priprema lokacije, strategija prelaska na novi sistem); Evaluacija i nastavak razvoja; Modeli projektovanja informacionih sistema; Preskriptivni modeli (model vodopada, inkrementalni model, rad model); Razvojni ili evolutivni modeli (model prototipa, spiralni model); Specijalni modeli (model razvoja zasnovan na komponentama); Jedinstveni procesni model; Metode i tehnike modeliranja informacionih sistema (modeliranje procesa, podataka, funkcija i modeliranje objekata). Druge metode i tehnike (blok-šeme sistema, dijagram toku podataka, akcioni dijagrami, pseudokod, HIPO tehnika, Varnijevi dijagrami, rječnik podataka); Sredstva projektovanja informacionih sistema (UML, CASE alati); Metodologije projektovanja informacionih sistema (strukturalne, objektne i agilne metodologije); Revizija informacionih sistema.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, seminarski radovi, vježbe na računarima, studentske prezentacije.

Literatura:

Stankić, R. (2013). *Projektovanje informacionih sistema*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Položen test na računarima je preduslov za izlazak na završni ispit.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Vesna Aleksić Marić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET			УНИВЕРЗИТЕТ У БАНДОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija				
Studijski program(i):	Ekonomija i poslovno upravljanje Odsjek: Kvantitativne analize			

Naziv predmeta	Teorija uzoraka i planiranje eksperimenata			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14KTUP	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

U okviru predmeta izučava se klasična teorija uzoraka (za konačnu populaciju) i metode planiranja eksperimenata. U teoriji uzoraka pokazuju se različiti načini izbora uzorka, ocjenjivanja na osnovu izabranih uzoraka i metode analiziranja dobijenih podataka. Pri planiranju eksperimenata izlažu se osnovni modeli njihovog planiranja, koji se primjenjuju da bi se smanjila eksperimentalna greška.

Ishodi učenja (stečena znanja):

U teoriji uzoraka ocjenjuju se razne karakteristike populacije na osnovu posmatranja dijela te populacije bez nekih njenih promjena, a pri planiranju eksperimenata djeluje se na dio populacije kako bi se ocijenio efekat tog djelovanja na cijelu populaciju. Teorija uzoraka i planiranje eksperimenata imaju široku primjenu u različitim naučnim disciplinama.

Sadržaj predmeta:

Osnovni pojmovi teorije uzoraka; Prost slučajan uzorak; Uzorak s nejednakim vjerovatnoćama; Stratifikovan slučajan uzorak; Sistematski uzorak; Količničko očekivanje; Regresiono ocjenjivanje; Uzorak skupina; Višeetapni uzorak; Dvofazni uzorak; Greške uzorka; Planiranje eksperimenata i analiza varijansi; Poredenje više tretmana – potpuno slučajan plan; Modeli slučajnih blokova; Modeli latinskih kvadrata; Modeli faktorijalnih planova tipa 2^k .

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Na časovima predavanja obrađuju se teorijski elementi materije predviđene programom, uz ilustrovanje primjera, dok su na časovima vježbi primjeri – zadaci.

Literatura:

- Petrović, Lj. (2000). *Teorija uzoraka i planiranje eksperimenata*. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Petrović, Lj. (2001). *Zbirka rešenih zadataka iz teorije uzoraka i planiranja eksperimenata*. Beograd: Ekonomski fakultet.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Kolokvij I	0–20 bodova	Završni ispit	0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)	0–8 bodova	Kolokvij II	0–20 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija			
Studijski program(i):	Akademске dodiplomske studije Odsjek: Poslovna ekonomija Smjer: Kvantitativne analize		

Naziv predmeta	Neparametarski statistički metodi			
Sifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
I14KNSM	Izborni	7. ili 8.	3P + 2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovjenost drugim predmetima	Oblik uslovjenosti
Nema uslovjenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

U statistici ne postoji jedan, savršeni test, odnosno test koji bi bio optimalan u svakoj mogućoj situaciji. Svaki test se zasniva na nekim preduslovima. Tradicionalno, koriste se isključivo parametarski testovi, vjerujući da je raspored skupa, ako ne potpuno, ono bar približno normalan. Međutim, ova pretpostavka u praksi nije uvijek realna, pa se često koriste neparametarski testovi, a budući da ne zavise od rasporeda skupa, koristi se i alternativni naziv: testovi nezavisni od rasporeda skupa.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Sastoje se u ovladavanju kandidata/studenata statističkom metodologijom i njenom primjenom da bi u različitim analizama i istraživačkim procedurama mogli da dobiju rezultate na osnovu kojih se, u daljem, mogu izvesti validni zaključci i adekvatne odluke.

Sadržaj predmeta:
Primjena neparametarskih statističkih metoda; Test predznaka i interval pouzdanosti; Normalna aproksimacija; Mann–Whitney U-test; Wald–Wolfowitz test; Wilcoxon test sume rangova; Kruskall–Wallis analiza varijanse rangova (H-test); Medijan test; Freedmanova analiza varijanse; Spirmanova korelacija ranga; Praktična primjena testova u softveru SPSS.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja i vježbe, uz seminarsku nastavu.

Literatura:
Zlatko Kovačić (1998). <i>Multivarijaciona analiza</i> . Beograd: Ekonomski fakultet;
Manly, B. F. J. (1991). <i>Multivariate Statistical Methods – A Primer</i> . London: Chapman and Hall;
Mardia, K. V.; Kent, J. T.; Bibby, J. M. (1979); <i>Multivariate Analysis</i> . London: Academic Press;
SPSS (2003). <i>SPSS Advanced Models 12.0</i> . Chicago: SPSS Inc.;
Newbold, P.; Carlson, W. L.; Thorne, B. (2010). <i>Statistika za poslovanje i ekonomiju</i> . Zagreb: Mate;
Lovrić, M.; Komić, J.; Stević, S. (2006). <i>Statistička analiza – metodi i primjena</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:
Pohađanje nastave
2 boda
Kolokvij I
0–20 bodova
Završni ispit
0–50 bodova
Aktivnost na nastavi (seminarski rad, rasprave, studije slučaja)
0–8 bodova
Kolokvij II
0–20 bodova

Posebna naznaka za predmet:
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Jasmin Komić, red. profesor